

Årsredovisning för Länsförsäkringar Södermanland

519000-6519

Räkenskapsåret

2017-01-01–2017-12-31

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Länsförsäkringar Södermanland avger härmed årsredovisning för 2017, bolagets 172 verksamhetsår.

Verksamhet

Länsförsäkringar Södermanland är ett kundägt, lokalt och självständigt försäkringsbolag som har sitt verksamhetsområde i Södermanlands läns nio kommuner: Eskilstuna, Flen, Gnesta, Katrineholm, Nyköping, Oxelösund, Strängnäs, Trosa och Vingåker.

Bolaget erbjuder privatpersoner, företag och organisationer ekonomisk trygghet genom ett omfattande sortiment av produkter och tjänster inom sakförsäkring, livförsäkring och bankverksamhet. Inom sakförsäkring deltar bolaget i den gemensamma återförsäkringsaffären inom länsförsäkringsgruppen.

Verksamheten inom skadeförsäkringsrörelsen bedrivs med eget tillstånd. Förutom verksamhet där Länsförsäkringar Södermanland har egen koncession erbjuder bolaget försäkring inom såväl sak- som livförsäkringsområdet samt bank- och fondtjänster genom avtal med Länsförsäkringar AB och dess dotterbolag. De förmedlade affärerna är bank- och fondverksamhet, livförsäkring samt djur- och grödaförsäkring. För de förmedlade affärerna har bolaget ansvaret för kundrelationerna. Bolaget erbjuder även fastighetsmäklarverksamhet som bedrivs under varumärket Länsförsäkringar Fastighetsförmedling och upplåts på franchisebasis åt fem fastighetsmäklarföretag i Södermanland.

Organisation och struktur

Länsförsäkringar Södermanland är ett ömsesidigt försäkringsbolag vilket innebär att bolaget ägs av kunderna, bolagets sakförsäkringstagare. Ägarna har inflytande över verksamheten genom att de väljer fullmäktigeledamöter, för närvarande 67 stycken som ska företräda dem på bolagsstämman.

Bolagsstämman utser bolagets styrelse som består av sju ledamöter. Därutöver ingår verkställande direktör och två personalrepresentanter i styrelsen. Styrelsen för Länsförsäkringar Södermanland ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. I detta ansvar ingår att fastställa en ändamålsenlig organisation, övergripande mål och strategier för verksamheten samt riktlinjer för kontroll och styrning av verksamheten. Styrelsen fastställer årligen en arbetsordning för sitt arbete, en instruktion för verkställande direktör samt policy och riktlinjer för de viktigaste områdena. Styrelsen har under 2017 haft tio sammanträden.

Länsförsäkringar Södermanland ingår som ett av 23 kundägda, självständiga lokala bolag i länsförsäkringsgruppen. Gemensamt äger gruppen Länsförsäkringar AB med dotterbolagen Länsförsäkringar Sak AB, Länsförsäkringar Liv AB, Länsförsäkringar Bank AB, Länsförsäkringar Fondliv AB och Försäkringsaktiebolag Agria. Länsförsäkringsgruppen äger också Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB och Länsförsäkringar Mäklarservice AB.

Väsentliga händelser under året

Lönsamheten har förbättrats väsentligt inom ett flertal områden. Bolagets tekniska resultat före avsättning för återbäring uppgick till 50,5 (-2,7) Mkr, det samlade resultatet från förmedlad affär uppgick till 2,8 (-2,2) Mkr och resultatet i kapitalförvaltningen till 295,8 (256,9) Mkr efter avdrag för kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen. Den goda lönsamheten har föranlett styrelsen att under hösten fatta beslut om att lämna återbäring. En avsättning för återbäring om 103,0 (0,0) Mkr har redovisats i balansräkningen. Utbetalning av återbäringen är planerad att genomföras under hösten 2018.

Under 2017 har flera milstolpar passerats i utvecklingen och implementeringen av ett nytt försäkringssystem som kommer att användas av länsförsäkringsbolagen. Arbetet med det nya försäkringssystemet genomförs i form av ett projekt som leds av Länsförsäkringar AB där fyra länsförsäkringsbolag fungerar som pilotbolag. Länsförsäkringar Södermanland är ett av dessa pilotbolag vilka är djupt involverade i tester av systemfunktionalitet, arbetsprocesser och informationsuttag. Det nya systemet kommer inledningsvis hantera teckning av försäkring och skadereglering för försäkringsprodukter inom privatmarknad. Nuvarande bedömning är att Länsförsäkringar Södermanland kommer att börja använda systemet under våren 2018.

Inom ramen för Solvens II-rapporteringen har de nya rapporterna Solvens- och verksamhetsrapport ("SFCR") och Regelbunden tillsynsrapport ("RSR") upprättats och avlämnats för första gången. I rapporterna lämnas såväl beskrivande som kvantitativ information om verksamheten, företagsstyrning, risker och riskhantering samt finansiell data. Rapporterna har upprättats på ett betryggande sätt med en stor arbetsinsats från aktuarie, riskkontroll och ekonomienhet.

Under året har det sista steget av överlåtelsen av Olycksfalls- och sjukförsäkring för vuxna från Länsförsäkringar Sak genomförts. I februari 2016 började länsförsäkringsbolagen nyteckna Olycksfalls- och sjukförsäkring för vuxna samtidigt upphörde Länsförsäkringar Sak med nyteckning av affären. Från januari 2017 förnyas försäkringsavtal förfallomånadsvis hos länsförsäkringsbolagen, samtidigt annulleras försäkringen hos Länsförsäkringar Sak. I december 2017 skedde beståndsöverlåtelse av samtliga öppna skador. Beståndsöverlåtelsen har endast haft en marginell påverkan på resultatet.

Under hösten 2017 har Länsförsäkringar Södermanland tecknat avtal om nya verksamhetslokaler i Eskilstuna. De nya lokalerna kommer att anpassas under det kommande året och förväntas vara färdiga för inflytt i slutet av 2018.

Under året har Länsförsäkringar Södermanland mätt kundernas åsikter om bemötande och service genom telefonintervjuer efter genomförda kundmöten. Syftet med mätningarna är att ta vara på de förslag på förbättringar som kunderna framför samt att vara en grund för individuell återkoppling. Den övergripande bilden, efter genomförda mätningar, är att kunderna är mycket nöjda, möjligtvis med undantag för tillgängligheten under vissa tider. Bolaget har fått mycket goda mätvärden, särskilt på frågan om kunderna vill rekommendera bolaget och bolagets tjänster till andra.

Tillväxten i de bankvolymerna bolaget förmedlar till Länsförsäkringar Bank har varit mycket god under året. Den sammalagda tillväxten inom in- och utlåning samt spara och placera har överträffat målsättningen med ca 20 %.

Under 2017 har bolaget inrättat ett nytt organ kallat Utvecklingsforum som syftar till att skapa ett effektivare samarbete mellan teknik- och verksamhetsutveckling och medarbetarna i företaget. Bolaget har också gjort förberedelser för den nya dataskyddsförordningen ("GDPR") vilken kommer att gälla som lag i alla EU:s medlemsländer från och med den 25 maj 2018. Förberedelserna har bland annat omfattat anpassning av processer för hantering av personuppgifter, olika typer av utbildningar samt genomgång och rensning av ostrukturerad information.

I januari 2016 utfärdade EU ett nytt direktiv om försäkringsdistribution, Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/97 om försäkringsdistribution, Insurance Distribution Directive, ("IDD"). IDD ersätter det nuvarande direktivet 2002/92/EG om försäkringsförmedling, Insurance Mediation Directive ("IMD1") och förväntas vara implementerat i svensk rätt senast den 1 juli 2018. Grundläggande syften med IDD är att öka graden av integration inom EU samt att skapa sund konkurrens och lika villkor för alla distributörer av försäkringar oavsett kanal, samt att förbättra konsumentskyddet. Länsförsäkringar Södermanland har under 2017 arbetat med förberedelser för IDD genom att anpassa processer och interna regelverk och tillsammans med Länsförsäkringar AB förbereda för utbildningar för medarbetarna. Länsförsäkringar Södermanland har tillsatt en införandansvarig som leder det lokala projektet på bolaget och som fungerar som länk till Länsförsäkringar AB i de frågor som hanteras gemensamt.

I slutet av hösten infördes ett nytt intranät på bolaget. Intranätet är bolagets interna hemsida som är en av de viktigaste informationskällorna för bolagets medarbetare. Den nya lösningen bygger på modern teknik med högre prestanda och förbättrad funktionalitet som förväntas kunna tillgodose bolagets behov under lång tid framöver.

Under 2017 fick länsförsäkringsgruppen utmärkelse för mest nöjda kunder i flera olika mätningar utförda av Svenskt KvalitetsIndex ("SKI") som är ett oberoende undersökningsföretag. De områden där länsförsäkringsgruppen toppade mätningarna var bank privat, bank företag, bostads- och fastighetslån samt privat sakförsäkring.

Resultat och ekonomisk ställning

Total affärsvolym

Den totala volymen för bolagets affärer fördelar sig enligt nedan:

Sakförsäkring, premieinkomst direkt försäkring 621,1 (591,3) Mkr

Livförsäkring, premieinkomst 168,4 (159,0) Mkr

Bank, inlånings- och utlåningsvolym 9 519,1 (8 499,6) Mkr, spara och placera volymer 820,5 (640,5) Mkr

Sakförsäkring

Premieinkomst och marknad

Premieinkomsten brutto d.v.s. före avdrag för premier för avgiven återförsäkring har totalt ökat med 31,3 (32,2) Mkr jämfört med föregående år. Ökningen inom direkt försäkring är 29,9 (31,3) Mkr. Nedanstående tabell utvisar premieinkomsten brutto jämfört med föregående år.

Premieinkomst, Mkr		
	2017	2016
Direkt försäkring	621,1	591,2
Mottagen återförsäkring	41,2	39,8
Summa egen affär brutto	662,3	631,0

Bolagets marknadsandelar har utvecklats positivt inom företagsförsäkring och hemförsäkring medan marknadsandelarna för flera andra områden inom privatförsäkring sjunkit under året. Nedanstående tabell utvisar marknadsandelarna vid utgången av 2017 i jämförelse med vid utgången av närmast föregående år.

Marknadsandelar *, procent		
	2017	2016
Privat		
Hem	35,5	35,2
VillaHem	44,3	45,1
Fritidshus	45,6	46,5
Fordon fysisk person	38,2	39,6
Företag/Lantbruk		
Byggindustri	43,0	42,8
Tillverkningsindustri	50,0	48,6
Tjänsteföretag	33,0	35,0
Fordon juridisk person	43,9	43,6

* Ägda villor och fritidshus inom lantbruksförsäkringen ingår i marknadsandelarna för VillaHem respektive Fritidshus.

Skadeutfall

Årets skadekostnad direkt affär, exklusive skaderegleringskostnader, uppgick för skadeåret 2017 till 401,0 (437,9) Mkr. Antalet registrerade skador i motorfordonsförsäkring var 17 287 (17 555) stycken, i övrig direkt försäkring 11 786 (10 981) stycken. Under 2017 hade bolaget betydligt färre stora brandskador jämfört med föregående år vilket varit en bidragande orsak till att försäkringsersättningarna minskat.

Under 2016 och 2017 har ytterligare argument för premiesättning införts samt även fler riskurvalsregler. Avsikten är åstadkomma en bättre riskanpassning av premien samt att vara mer restriktiv med att teckna särskilt riskbenägna försäkringar. Bolaget gör bedömningen att de nya riskurvalsreglerna bidragit till att bromsa de senaste årens negativa skadeutveckling.

Avvecklingen av tidigare års avsättningar för oreglerade skador innebar ett negativt avvecklingsresultat i direkt affär för egen räkning på ca 0,2 (+1,4) Mkr och ett positivt avvecklingsresultat på ca 8,3 (8,4) Mkr i mottagen affär.

Resultat

Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat före återbäring uppgick till 50,5 (-2,7) Mkr och efter återbäring till -52,5 (-2,7) Mkr.

Livförsäkringsverksamhet

I livförsäkringsverksamheten har volymen av inbetalda premier ökat med 5,7 (-26,1) %. Bolagets livförsäkringsverksamhet resulterade i ett överskott på 3,7 (0,4) Mkr under verksamhetsåret. Livverksamheten redovisas under Övriga intäkter och Övriga kostnader i resultaträkning under icke teknisk redovisning samt i not 9.

Nedanstående tabell utvisar löpande premieinbetalningar under året fördelat per förvaltningstyp i jämförelse med föregående år.

Löpande premieinbetalningar, Mkr		
	2017	2016
Traditionell försäkring	31	36
Fondlivförsäkring	137	123

Det förvaltade livförsäkringskapitalet ökade med 4,9 (3,5) % under året. Den goda utvecklingen beror dels på en god avkastning på kapitalet dels på en god försäljning av livprodukter under 2017. Nedanstående tabell utvisar förvaltad kapital fördelat per förvaltningstyp i jämförelse med föregående år.

Försäkringskapital, Mkr		
	2017	2016
Traditionell försäkring	1 671	1 736
Fondlivförsäkring	2 618	2 353

Bankverksamheten

Bankverksamheten har haft en god tillväxt under året. Den totala affärsvolymen, mätt som in- och utlåning, har ökat med 1 019,6 (690,5) Mkr eller med 12,0 (8,8) %. Bankverksamheten resulterade i ett resultat på -0,6 (-2,4) Mkr. Bankverksamheten redovisas under Övriga intäkter och Övriga kostnader i resultaträkning under icke teknisk redovisning samt i not 9. Nedanstående tabell utvisar bankvolymerna per område i jämförelse med föregående år.

Volym, Mkr		
	2017	2016
Inlåning	2 594	2 409
Utlåning	6 925	6 090
- varav bottenlån	6 547	5 694
Spara och placera*	820	640
Antal kunder med bankprodukter	23 343	22 127

* Spara och placera omfattar fondprodukter, investeringssparkonto (ISK), individuellt pensionssparande (IPS) och aktieindexobligationer (AIO)

Djurförsäkring (Agria)

Agria Djurförsäkring är Länsförsäkringars specialistbolag för djur- och grödaförsäkring och är marknadsledande i Sverige. Den förmedlade djurförsäkringsverksamheten resulterade i ett underskott på -0,3 (-0,2) Mkr och redovisas under Övriga intäkter och Övriga kostnader i resultaträkning under icke teknisk redovisning samt i not 9.

Kapitalförvaltning

De finansiella marknaderna har varit uppåt under året, räntorna har varit fortsatt låga och avkastningen på aktier och fastigheter har varit god. För Länsförsäkringar Södermanlands del har det inneburit en positiv avkastning i kapitalförvaltningen 2017. För koncernen uppgår avkastningen till 303,1 Mkr (274,0 Mkr), före avdrag för kapitalavkastning överförd till sakförsäkringsverksamheten, vilket motsvarar en totalavkastning på 8,8 % (8,9 %). Av resultat avser 261,1 (220,0) Mkr realiserade värdeförändringar på placeringstillgångar.

Marknadsvärdet på koncernens placeringstillgångar, exklusive likvida medel och upplupna ränteutgifter, fördelade sig enligt följande tillgångsslag per 31 december 2017:

Tillgångsslag *, Mkr		
	2017	2016
Obligationer, lån	825,7	773,4
Svenska aktier	2 218,3	1 924,7
Utländska aktier	537,9	485,5
Övriga placeringstillgångar	7,7	9,0
Summa placeringstillgångar	3 589,6	3 192,6

Det totala engagemanget i fastigheter (andelar och aktier i fastighetsbolag och i bostadsrättslägenheter) uppgick till 991,3 (794,3) Mkr. Koncernens likvida tillgångar uppgick vid verksamhetsårets slut till 93,2 (45,4) Mkr.

I bolagets placeringsriktlinjer återfinns det interna regelverket för hur bolagets får allokera mellan olika tillgångsslag. Nedanstående tabell utvisar allokeringen av placeringstillgångarna, inklusive likvida medel och upplupna räntefordringar, baserat på regelverket i placeringsriktlinjerna.

Allokering av placeringsportfölj*, Mkr				
	2017-12-31		2016-12-31	
Aktier i Länsförsäkringar AB	844,1		765,2	
Aktier samt andelar i investeringsfonder ("aktiefonder")	823,7		764,9	
Sverige	315,0	38 %	298,6	39 %
Europa	151,8	18 %	134,2	18 %
USA	302,8	37 %	285,5	37 %
Övriga marknader	54,1	7 %	46,6	6 %
		100 %		100 %
Räntebärande tillgångar	925,8		815,7	
Likvida medel	93,2	10 %	45,3	6 %
Svenska obligationer - stat och kommun	108,4	12 %	92,2	11 %
Säkerställda obligationer	470,3	51 %	421,3	52 %
Företagsobligationer	253,9	27 %	256,9	31 %
		100 %		100 %
Fastighetsrelaterade placeringstillgångar	991,3		794,3	
Investeringsfonder ("fastighetsfonder")	180,4	18 %	177,7	23 %
Humlegården Fastigheter AB	646,8	65 %	532,6	67 %
Lansa Fastigheter AB	156,4	16 %	75,0	9 %
Brf Lilla Bantorget	7,7	1 %	9,0	1 %
		100 %		100 %
Alternativa investeringar	104,8		104,1	
Totalt	3 689,7		3 244,2	

Resultat

Koncernens resultat före skatt uppgick till 246,0 (251,9) Mkr och årets resultat efter skatt till 217,4 (216,7) Mkr. Skatt på årets resultat uppgick till 28,6 (35,2) Mkr. Skatteupplysningar redovisas i not 11.

Förväntad utveckling

Sverige befinner sig för närvarande i en högkonjunktur och vi förväntar oss att den fortsätter 2018 med god tillväxt, stark investeringstillväxt, låg inflation och låga räntor. Vår bedömning är att lågräntemiljön kommer att bestå så länge inflationen fortsätter att befinna sig under Riksbankens mål. Fortsatt stor osäkerhet råder beträffande utvecklingen av internationell handel med avseende på den amerikanska administrationen samt konsekvenserna av Brexit.

Vi räknar med att ha tillväxt inom samtliga verksamhetsområden under 2018 och därmed även i bolagets intäkter. Samtidigt förväntar vi oss att såväl bank- som försäkringsverksamheten kommer att fortsätta att pressas av ökade regelverkskostnader det kommande året. Under inledningen av 2018 har vi kunnat erfara att den amerikanska aktiemarknaden är mycket känslig för ränteoro vilket även har haft inverkan på övriga aktiemarknader globalt. Förutsatt att denna oro kan skingras förväntar vi oss en god utveckling för bolagets kapitalplaceringar 2018.

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Riskerna behandlas huvudsakligen under not 2. De väsentligaste riskerna är:

Försäkringsrisker

Bolagets riskportfölj i direkt affär bedöms vara balanserad. Den genomsnittliga skadeprocenten direkt affär (exklusive skaderegleringskostnader) som uppgår till 74,3 (75,2) procent under senaste 5-årsperioden återspeglar försäkringsrisken. Den mottagna affären innehåller huvudsakligen svensk affär. Premieinkomsten för den mottagna affären uppgick under verksamhetsåret till 41,2 (39,8) Mkr eller 6,2 (6,3) % av den totala premieinkomsten brutto. Bolaget skyddar sig för större skador genom återförsäkring.

Största ekonomiska risk i mottagen affär bedöms vara den i affären ingående Nordiska Kärnförsäkringspoolen. Maximal ansvarighet per skadehändelse i denna pool uppgår för bolagets del till ca 4,9 Mkr (0,5 Meuro).

Placeringsrisker

Bolagets placeringstillgångar är utsatta för risken för värdeförluster genom bl a börsfall, valutaförändringar och ränteändring. Bolagets placeringar i utländska aktier och andelar uppgår till ca 537,9 Mkr. Valutaexponeringen är främst i amerikanska dollar och Euro.

Marknadsvärdet på bolagets räntebärande placeringstillgångar, obligationer och lån uppgick vid räkenskapsårets utgång till 825,7 (773,4) Mkr. Ränterisken på dessa tillgångar utgjorde 1,5 (1,6) % vid 1 procentenhets förändring av den allmänna räntenivån.

Övriga risker

Bolaget står ansvar upp till ett belopp motsvarande 80 % av de kreditförluster som uppkommer för lån som förmedlats av bolaget till Länsförsäkringar Bank. För ett enskilt år är ansvaret begränsat till årets provisionsersättning för förmedlad bankaffär. Om ansvarsbeloppet totalt är större än årets provisionsersättning överförs underskottet till kommande år. Under 2017 har åtagandet belastat resultatet i bolagets bankverksamhet med 0,6 (0,3) Mkr.

Solvens II

Solvens II-direktivet är ett europeiskt regelverk för försäkringsbolag som syftar till att skapa en enhetlig europeisk försäkringsmarknad med ökat skydd för försäkringstagare. Solvens II-regelverket ställer krav på att försäkringsbolag ska ha tillräckligt med kapital i förhållande till sina risker för att kunna leva upp till sina åtaganden gentemot försäkringstagarna. De nya reglerna trädde ikraft den 1 januari 2016 och första tillsynsrapporteringen gjordes i maj 2016. Successivt tillkommer nya rapporteringskrav och under 2017 har för första gången de nya tillsynsrapporterna SFCR och RSR avlämnats.

Bolaget har under de senaste åren arbetat med att förhålla sig till det nya regelverket, framförallt avseende riskbedömning i kapitalförvaltningen samt riskrapportering till styrelsen. Bolagets bedömning är att bolaget med god marginal uppfyller kraven i regelverken. Länsförsäkringar Södermanland bevakar fortlöpande utvecklingen av regelverket och genomför anpassningar i verksamhet och rapportering i takt med att regelverket uppdateras.

Hållbarhetsredovisning

Länsförsäkringar Södermanland presenterar bolagets hållbarhetsredovisning i en separat rapport som är skild från årsredovisningen i enlighet med ÅRL 6:11. Hållbarhetsrapporten har överlämnats till revisorn samtidigt som årsredovisningen.

Övriga viktiga områden

Medarbetarna

Bolaget har 137 tillsvidareanställda varav 82 kvinnor och 55 män. Av de 14 cheferna är 8 kvinnor och 6 män. Samtliga medarbetare har fast månadslön. Utöver detta omfattas samtliga medarbetare förutom företagsledningen, verkställande direktör, riskkontroll, aktuarie och Compliance av ett målbonussystem som beslutas av styrelsen för ett år i taget. Målbonussystemet kan närmast liknas vid ett vinstdelningssystem och utfallet kan maximalt bli 18 tkr per heltidsanställd medarbetare och år. För 2017 nådde verksamheten 2 av 3 uppsatta mål inom målbonusprogrammet vilket resulterat i en avsättning för målbonus om 2,4 (0,0) Mkr i balansräkningen. Utbetalning kommer att ske under 2018.

Miljö

Länsförsäkringar Södermanland arbetar engagerat med ständiga förbättringar för miljön och med att minska bolagets miljöpåverkan. Genom att fastställa och följa upp mål för minskningen av vår miljöpåverkan utvecklas vi ständigt i vårt miljöarbete och behåller vår höga kompetens inom området. Vi är noga med att ställa miljökrav på våra leverantörer, entreprenörer och andra uppdragstagare.

De områden där bolagets verksamhet har störst direkt miljöpåverkan är våra tjänsteresor och vår elförbrukning. Den miljöpåverkan som resorna och elförbrukningen medför är framförallt påverkan från koldioxidutsläpp. För att minska miljöpåverkan från våra tjänsteresor försöker vi så långt det är möjligt använda resfria mötesformer eller samordna resor. När vi reser i tjänsten är förstahandsalternativet att välja tåget. De få tjänstebilar bolaget tillhandahåller är miljöbilar varav mer än hälften är av typen laddhybrider. För att minska vår elförbrukning använder vi i första hand belysning av typen LED-lampor i kombination med timerfunktion och/eller rörelsevakt. Vi försöker begränsa elförbrukningen genom att ha tydliga riktlinjer för avstängning av datorer och annan elektronisk kontorsutrustning. Den el vi köper kommer antingen från förnybara energikällor (sol och vind) eller har miljömärkning som exempelvis Miljöel vatten eller Bra Miljöval. Bolagets kontorsförbrukning av el under 2017 uppgick till 287 977 (293 739) kWh.

Länsförsäkringar Södermanland arbetar även aktivt för att minska miljöpåverkan från våra kunders brand-, vatten och motorskador. Bolaget ställer krav på skadeentreprenörer att de aktivt ska förbättra sig inom miljöområdet och granskar dem också regelbundet. Vi bedriver ett strukturerat skadeförebyggande arbete som ska hjälpa våra kunder att få färre skador och därmed också ge minskad miljöpåverkan.

I ett samarbete med Stiftelsen Håll Sverige Rent hjälper vi alla våra lantbrukskunder att få bort miljöfarligt avfall genom att samla in skrot, kemikalier, plast och däck. Insamlingen finansieras genom återvinningsförsäkringen som är en del av grundskyddet i lantbruksförsäkringen.

Ingen av de investeringsfonder Länsförsäkringar Södermanland äger andelar i investerar i företag som har mer än 20 procent av omsättningen från kolproduktion. Ingen av fonderna investerar i energibolag vars omsättning från förbränningskol överstiger 30 procent av omsättningen. Flera av fonderna som Länsförsäkringar Södermanland äger andelar i har en gräns om max 5 procent av omsättningen från kolproduktion för att investering ska vara tillåten.

Hälsa

Bolaget arbetar sedan många år tillbaka med hälsofrämjande insatser. Under 2017 genomfördes flera bolagsövergripande hälsoaktiviteter för samtliga medarbetare, bl a den sk "LF-klassikern", en kombinationsaktivitet med skidåkning, cykling och löpning som många medarbetare deltog i. Bolaget erbjuder också subventionerade träningskort och subventionerad lunch.

2017 uppgick den totala sjukfrånvaron till 4,5 % (4,1 %). Samtliga medarbetare erbjuds en subventionerad sjukvårdsförsäkring och avtal finns med företagshälsovården.

Arbetsmiljö

Länsförsäkringar Södermanland arbetar med ständiga förbättringar i arbetsmiljön. Medarbetarsamtal där chef och medarbetare samtalar kring olika områden, sätter individuella mål och överenskommer om en kompetensutvecklingsplan genomförs årligen. Inom ramen för det löpande systematiska arbetsmiljöarbetet identifieras eventuella brister och risker i den fysiska och psykiska arbetsmiljön. Identifierade risker och brister dokumenteras och åtgärdas löpande. Åtgärderna prioriteras efter hur allvarliga riskerna och bristerna bedöms vara.

Etik

Inom den finansiella branschen är etikfrågorna av högsta vikt. Etiska regler och ett gemensamt förhållningssätt skapar förtroende i relationen med kunder, medarbetare och leverantörer. Länsförsäkringar Södermanland har ett regelverk för etik och moral där den uppförandekod som togs fram under 2014 är central.

Koncernen

Koncernen består av moderbolaget Länsförsäkringar Södermanland (519000-6519) samt det helägda dotterbolaget Strimlusen Förvaltnings AB (556683-5905).

Dotterbolag

Strimlusen Förvaltnings AB är ett helägt dotterbolag till Länsförsäkringar Södermanland. Bolaget äger och förvaltar andelarna i fastighetsbolagen Humlegården Fastigheter AB och Lansa Fastigheter AB samt andelar i Länsförsäkringar Secondary PE Investments S. A. Resultatet i dotterbolaget uppgick till 0,0 (0,0) Mkr. Se även not 13 "Placeringar i dotterföretag".

Ersättningar till styrelsen

Till styrelsens ordförande och de av bolagsstämman valda ledamöter utgår arvode enligt bolagsstämmans beslut. Verkställande direktör och de två personalrepresentanter som ingår i styrelsen erhåller inget arvode.

Ersättningar till verkställande direktör och ledande befattningshavare

Följande principer för ersättning till verkställande direktör och ledande befattningshavare har fastställts av bolagsstämman:

Ersättning till verkställande direktör utgår i form av fast månadslön. Verkställande direktör har därutöver förmånsbil utan bruttolöneavdrag. Ingen bonus eller annan rörlig ersättning finns. Verkställande direktör har rätt till pension från 60 år med nivån 65 procent av slutlönen.

Med ledande befattningshavare avses de personer som tillsammans med verkställande direktören utgör företagsledning d v s med nuvarande organisation affärsområdeschef försäkring, affärsområdeschef bank & liv, skadeförmedling, ekonomichef, HR chef och kommunikationschef.

Ersättning till ledande befattningshavare utgår i form av fast månadslön. Ingen bonus eller annan rörlig ersättning finns för ledande befattningshavare. För befattningshavaren är det möjligt att byta den förmånsbestämda avtalspensionen mot en avgiftsbestämd pension. Den avgiftsbestämda premien motsvarar den premie som skulle gälla vid en förmånsbestämd försäkring. För bolaget råder kostnadsneutralitet oavsett vilken lösning som befattningshavaren väljer. Pensionsåldern är 65 år, dock finns genom kollektivavtal möjlighet att begära pension från 62 år för de som är födda 1955 eller tidigare. Denna kollektivavtalade regel omfattar samtliga medarbetare hos Länsförsäkringar Södermanland.

Styrelsen har inom sig utsett ett ersättningsutskott som bereder arbetet med ersättning till ledande befattningshavare och verkställande direktör. Styrelsen behandlar årligen ersättningsarna till ledande befattningshavare och verkställande direktör. Upplysning om ersättningar till styrelsen, verkställande direktör och övriga ledande befattningshavare framgår av not 35 "Ersättningar till ledande befattningshavare".

Närstående

En beskrivning av närstående parter och koncernens transaktioner med närstående framgår av not 40 "Transaktioner med närstående".

Förslag till resultatdisposition

Föregående års resultat har i enlighet med stämmans beslut överförts till balanserade vinstmedel. Styrelsen och verkställande direktören förslår bolagsstämman besluta att årets vinst jämte balanserade medel i moderbolaget (se "Rapport över förändringar eget kapital"), totalt kronor 920 790 405, balanseras i ny räkning. Se även not 38 "Disposition av företagets vinst eller förlust".

FEMÅRSÖVERSIKT (Tkr)

(värdena avser koncernen)

	2017	2016	2015	2014	2013
Resultat					
Premieintäkt f.e.r	597 371	565 269	523 065	540 417	472 231
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	7 359	17 145	8 402	6 704	10 478
Försäkringsersättningar f. e. r.	-467 240	-483 857	-432 908	-451 045	-400 111
Återbäring	-103 000	0	0	0	0
Driftskostnader f. e. r.	-84 459	-97 086	-91 571	-94 189	-91 263
Övriga tekniska kostnader f.e.r.	-2 541	-4 174	-1 536	-2 927	0
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen	-52 510	-2 703	5 452	-1 040	-8 665
Finansrörelsens resultat	295 752	256 883	266 370	252 627	175 651
Övriga intäkter och kostnader	2 807	-2 243	-3 004	-9 040	-14 640
Resultat före dispositioner och skatt	246 049	251 936	268 818	242 546	152 346
Årets resultat	217 425	216 726	228 922	199 761	122 801
Ekonomisk ställning					
Placeringsstillgångar, verkligt värde ¹⁾	3 589 564	3 192 553	2 880 715	2 507 692	2 137 342
Premieinkomst f. e. r.	606 886	577 487	544 092	556 565	481 263
Försäkringstekniska avsättningar f. e. r.	1 352 645	1 201 026	1 151 167	1 109 691	851 306
Kapitalbas ²⁾	-	-	1 601 088	1 423 827	1 248 536
Erforderlig solvensmarginal ²⁾	-	-	121 579	126 548	98 656
Konsolideringskapital					
Beskattat eget kapital	2 045 840	1 828 415	1 611 689	1 382 767	1 183 006
Uppskjuten skatt	368 955	340 542	306 316	269 733	288 033
Konsolideringskapital	2 414 795	2 168 957	1 918 006	1 652 500	1 471 039
Konsolideringsgrad	397,9%	375,6%	352,5%	296,9%	293,2%
Soliditet	178,5%	180,6%	166,6%	149,0%	165,7%
Solvensrelaterade uppgifter					
Kapitalbas	2 339 742	2 116 080	-	-	-
varav Primärkapital	2 339 742	2 116 080	-	-	-
Minimikapitalkrav	304 907	254 262	-	-	-
Solvenskapitalkrav	1 219 626	1 017 049	-	-	-

FEMÅRSÖVERSIKT (Tkr), forts

(värdena avser koncernen)

	2017	2016	2015	2014	2013
Nyckeltal					
Försäkringsrörelsen ³⁾					
Skadeprocent f. e. r.	78,9%	86,4%	83,1%	84,1%	83,9%
Driftskostnadsprocent f. e. r.	14,0%	17,1%	17,4%	17,4%	20,1%
Totalkostnadsprocent f. e. r.	92,9%	103,5%	100,6%	101,4%	104,0%
Kapitalförvaltningen ⁴⁾					
Direktavkastning	0,6%	0,7%	1,1%	0,7%	0,4%
Totalavkastning	8,8%	8,9%	9,9%	10,7%	9,0%

¹⁾ Exklusive depåer hos företag som avgivit återförsäkring

²⁾ Avser Moderbolaget

³⁾ Resultatet från medlemsskapet i Trafikförsäkringsföreningen ("TFF"), som från och med 2014 redovisas netto i posten "Övriga tekniska kostnader" i resultaträkningen, består av komponenterna skadekostnader, premier, driftskostnader och kapitalavkastning. Nyckeltalen för försäkringsrörelsen avseende samtliga jämförelseår har omräknats med anledning av de förändrade principerna. Vid beräkningen av nyckeltalen bruttoredovisas de olika komponenterna som ingår i resultatet från TFF.

Exklusive återbäring.

⁴⁾ Exklusive depåer hos företag som avgivit återförsäkring, inklusive kassa och bank

Direktavkastningen har beräknats som summan Driftöverskott byggnader, ränteintäkter och utdelningar i relation till medelvärdet av placeringstillgångarnas värde vid årets början och slut

I Totalavkastningen ingår även realisationsresultat och värdeförändringar i underlaget.

Rapport över koncernens resultat och övrigt totalresultat			
I januari - 31 december			
TEKNISK REDOVISNING AV			
SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSE			
Belopp i Sek			
		2017	2016
Premieintäkter (efter avgiven återförsäkring)	Not		
Premieinkomst från försäkringsavtal	3	662 332 672	631 038 542
Premier för avgiven återförsäkring		-55 447 166	-53 551 997
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-9 514 678	-12 217 698
		597 370 828	565 268 847
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	4	7 358 926	17 144 857
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)	5		
<i>Utbetalda försäkringsersättningar</i>			
Före avgiven återförsäkring		-440 115 795	-465 730 403
Återförsäkrarens andel		9 523 569	11 997 602
<i>Förändring i Avsättning för oreglerade skador f.e.r.</i>			
Före avgiven återförsäkring		-43 009 341	-19 472 870
Återförsäkrarens andel		6 361 362	-10 651 718
		-467 240 205	-483 857 389
Driftskostnader	6	-84 458 541	-97 086 038
Övriga tekniska kostnader	7	-2 540 637	-4 173 642
Skadeförsäkringsrörelsens resultat före återbäring och rabatter		50 490 371	-2 703 365
Återbäring och rabatter	25	-103 000 000	0
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-52 509 629	-2 703 365
ICKE TEKNISK REDOVISNING			
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-52 509 629	-2 703 365
Kapitalavkastning, intäkter	8	54 022 052	64 435 334
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	8	263 143 832	212 550 960
Kapitalavkastning, kostnader	8	-11 973 910	-10 423 369
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	8	-2 081 117	7 464 509
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen	4	-7 358 926	-17 144 857
Övriga intäkter	9	62 641 950	51 235 362
Övriga kostnader	9	-59 835 319	-53 478 470
Resultat före skatt		246 048 933	251 936 104
Skatt på årets resultat	11	-28 624 196	-35 210 499
Årets resultat		217 424 738	216 725 605
Övrigt totalresultat		0	0
Totalresultat för året		217 424 738	216 725 605

Rapport över finansiell ställning för koncernen

Per den 31 december

TILLGÅNGAR

Belopp i Sek

Immateriella tillgångar

Andra immateriella tillgångar

Not

12

2017-12-31

2016-12-31

5 605 954

0

5 605 954

0

Placeringstillgångar

Andra finansiella placeringstillgångar

15, 16

Aktier och andelar

14

2 756 113 515

2 410 140 104

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

14

825 750 088

773 413 272

Övriga finansiella placeringstillgångar

14

7 700 000

9 000 000

Depåer hos företag som avgivit återförsäkring

219 471

223 078

3 589 763 074

3 192 776 454

Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar

Avsättning för oreglerade skador

24, 25

230 430 616

224 069 254

230 430 616

224 069 254

Fordringar

Fordringar avseende direkt försäkring

17

187 050 940

174 825 110

Fordringar avseende återförsäkring

17 793 881

17 510 828

Övriga fordringar

48 052 251

41 218 607

252 897 072

233 554 545

Andra tillgångar

Materiella tillgångar

18

6 196 764

6 830 760

Likvida medel

93 177 443

45 350 395

99 374 207

52 181 155

Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Upplupna ränte- och hyresintäkter

19

6 918 391

6 274 929

Förutbetalda anskaffningskostnader

20

16 921 400

13 704 800

Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

21

12 179 527

14 067 683

36 019 318

34 047 412

SUMMA TILLGÅNGAR

4 214 110 242

3 736 628 820

u

Rapport över finansiell ställning för koncernen forts

Per den 31 december

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER

Belopp i Sek

		2017-12-31	2016-12-31
	Not		
Eget kapital			
Balanserad vinst inklusive årets resultat		2 045 839 836	1 828 415 099
		2 045 839 836	1 828 415 099
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)			
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	22	270 209 681	260 695 004
Avsättning för oreglerade skador	23, 24	1 209 866 236	1 164 400 011
Avsättning för återbäring	25	103 000 000	0
		1 583 075 917	1 425 095 015
Avsättning för andra risker och kostnader			
Pensioner	26	2 800 000	6 300 000
Uppskjuten skatteskuld	11	368 954 808	340 541 711
Övriga avsättningar	27	1 290 783	2 408 817
		373 045 591	349 250 528
Skulder			
Skulder avseende direkt försäkring		80 056 635	77 013 938
Skulder avseende återförsäkring		13 847 987	12 597 587
Övriga skulder	28	103 905 382	28 820 269
		197 810 004	118 431 794
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	29	14 338 894	15 436 385
		14 338 894	15 436 385
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		4 214 110 242	3 736 628 820

Uppllysning om koncernens ställda säkerheter och eventualförpliktelser, se not 30 och not 31

dh

Resultaträkning för moderbolaget		
1 januari - 31 december		
TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSE		
Belopp i Sek		
		2017
		2016
Premieintäkter (efter avgiven återförsäkring)	Not	
Premieinkomst från försäkringsavtal	3	662 332 672
Premier för avgiven återförsäkring		-55 447 166
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-9 514 678
		597 370 828
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	4	7 358 926
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)	5	
<i>Utbetalda försäkringsersättningar</i>		
Före avgiven återförsäkring		-440 115 795
Återförsäkrarens andel		9 523 569
<i>Förändring i Avsättning för oreglerade skador f.e.r.</i>		
Före avgiven återförsäkring		-43 009 341
Återförsäkrarens andel		6 361 362
		-467 240 205
Driftskostnader	6	-84 458 541
Övriga tekniska kostnader	7	-2 540 637
Skadeförsäkringsrörelsens resultat före återbäring och rabatter		50 490 371
Återbäring och rabatter	25	-103 000 000
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-52 509 629
ICKE TEKNISK REDOVISNING		
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-52 509 629
Kapitalavkastning, intäkter	8	54 022 052
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	8	141 877 624
Kapitalavkastning, kostnader	8	-11 973 910
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	8	-2 081 117
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen	4	-7 358 926
Övriga intäkter	9	62 641 950
Övriga kostnader	9	-59 835 319
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		124 782 725
Bokslutsdispositioner	10	14 146 060
Resultat före skatt		138 928 785
Skatt på årets resultat	11	-31 736 329
Årets resultat		107 192 456
Rapport över totalresultat för moderbolaget		
Årets resultat		107 192 456
Övrigt totalresultat		0
Totalresultat för året		107 192 456

h

Balansräkning för moderbolaget			2017-12-31	2016-12-31
Per den 31 december				
TILLGÅNGAR				
Belopp i Sek				
Immateriella tillgångar				
Andra immateriella tillgångar	Not			
	12	5 605 954		0
Placeringstillgångar				
<i>Placeringar i koncernföretag och intresseföretag</i>				
Aktier i dotterföretag				
	13	299 777 785		224 782 366
<i>Andra finansiella placeringstillgångar</i>				
Aktier och andelar	15, 16			
	14	1 923 739 056		1 774 027 272
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	14	825 750 088		773 413 272
Övriga finansiella placeringstillgångar	14	7 700 000		9 000 000
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring			219 471	223 078
		3 057 186 400		2 781 445 988
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar				
Avsättning för oreglerade skador	24, 25	230 430 616		224 069 254
		230 430 616		224 069 254
Fordringar				
Fordringar avseende direkt försäkring	17	187 050 940		174 825 110
Fordringar avseende återförsäkring		17 793 881		17 510 828
Övriga fordringar		48 052 251		41 218 607
		252 897 072		233 554 545
Andra tillgångar				
Materiella tillgångar	18	6 196 764		6 830 760
Kassa och bank		93 068 907		45 241 859
		99 265 671		52 072 619
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter				
Upplupna ränte- och hyresintäkter	19	6 918 391		6 274 929
Förutbetalda anskaffningskostnader	20	16 921 400		13 704 800
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	21	12 179 527		14 067 683
		36 019 318		34 047 412
SUMMA TILLGÅNGAR			3 681 405 031	3 325 189 818

Balansräkning för moderbolaget forts

Per den 31 december

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER

Belopp i Sek

		2017-12-31	2016-12-31
	Not		
Eget kapital			
<i>Bundet eget kapital</i>			
Uppskrivningsfond		85 799 982	85 799 982
Reservfond		20 259 519	20 259 519
<i>Fritt eget kapital</i>			
Balanserat resultat		813 597 949	709 421 490
Årets resultat		107 192 456	104 176 459
		1 026 849 906	919 657 450
Obeskattade reserver			
Periodiseringsfond	10	9 700 000	23 500 000
Utjämningsfond	10	11 721 159	11 721 159
Säkerhetsreserv	10	600 000 000	600 000 000
Ackumulerade avskrivningar över plan materiella tillgångar	10	2 020 789	2 366 849
		623 441 948	637 588 008
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)			
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	22	270 209 681	260 695 004
Avsättning för oreglerade skador	23, 24	1 209 866 236	1 164 400 011
Avsättning för återbäring	25	103 000 000	0
		1 583 075 917	1 425 095 015
Andra avsättningar			
Pensioner	26	2 800 000	6 300 000
Uppskjuten skatteskuld	11	231 797 579	200 272 349
Övriga avsättningar	27	1 290 783	2 408 817
		235 888 362	208 981 166
Skulder			
Skulder avseende direkt försäkring		80 056 635	77 013 938
Skulder avseende återförsäkring		13 847 987	12 597 587
Övriga skulder	28	103 905 382	28 820 269
		197 810 004	118 431 794
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	29	14 338 894	15 436 385
		14 338 894	15 436 385
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		3 681 405 031	3 325 189 818

Uppllysning om koncernens ställda säkerheter och eventalförpliktelser, se not 30 och not 31

ch

Rapport över förändringar i eget kapital för koncernen

	Balanserat vinst inklusive årets resultat	Totalt
Ingående eget kapital 2016-01-01	1 611 689 493	1 611 689 493
Årets resultat, tillika årets totalresultat	216 725 605	216 725 605
Utgående eget kapital 2016-12-31	1 828 415 098	1 828 415 098
Ingående eget kapital 2017-01-01	1 828 415 098	1 828 415 098
Årets resultat, tillika årets totalresultat	217 424 738	217 424 738
Utgående balans 2017-12-31	2 045 839 836	2 045 839 836

Rapport över förändringar i eget kapital för moderbalaget

	Bundet kapital		Fritt kapital		Totalt kapital
	Uppskrivnings- fond	Reserv- fond	Balanserat resultat	Årets resultat	
Ingående eget kapital 2016-01-01	85 799 982	20 259 519	586 374 413	123 047 077	815 480 991
Vinstdisposition			123 047 077	-123 047 077	
Årets resultat, tillika årets totalresultat				104 176 459	104 176 459
Utgående eget kapital 2016-12-31	85 799 982	20 259 519	709 421 490	104 176 459	919 657 450
Ingående eget kapital 2017-01-01	85 799 982	20 259 519	709 421 490	104 176 459	919 657 450
Vinstdisposition			104 176 459	-104 176 459	
Årets resultat, tillika årets totalresultat				107 192 456	107 192 456
Utgående balans 2017-12-31	85 799 982	20 259 519	813 597 949	107 192 456	1 026 849 906

Kassaflödesanalys (direkt metod)	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Den löpande verksamheten				
Premieinbetalningar	656 126 031	625 899 439	656 126 031	625 899 439
Utbetalningar av premier till återförsäkrare	-54 942 438	-52 248 564	-54 942 438	-52 248 564
Skadeutbetalningar	-396 908 304	-414 672 968	-396 908 304	-414 672 968
Inbetalningar från återförsäkrare avseende återförsäkrares andel av utbetalda försäkringsersättningar	9 523 569	11 997 602	9 523 569	11 997 602
Inbetalningar avseende provisioner och garantier	55 453 391	55 629 082	55 453 391	55 629 082
Utbetalningar till leverantörer och anställda	-196 156 143	-206 682 746	-196 156 143	-206 682 746
Skattebetalningar	-931 816	-3 240 920	-931 816	-3 240 920
Kassaflöde från den löpande verksamheten	72 164 290	16 680 925	72 164 290	16 680 925
Investeringsverksamheten				
Förvärv av:				
- aktier och andelar	-34 881 825	-143 061 548	-34 881 825	-143 048 548
- obligationer och andra räntebärande värdepapper	-244 489 543	-194 135 040	-244 489 543	-194 135 040
Avyttring av:				
- aktier och andelar	98 446 809	102 896 231	98 446 809	102 896 231
- obligationer och andra räntebärande värdepapper	146 091 714	189 382 583	146 091 714	189 382 583
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-1 709 898	-3 123 867	-1 709 898	-3 123 867
Avyttring av materiella anläggningstillgångar	329 400	743 000	329 400	743 000
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar	-7 007 443	0	-7 007 443	0
Räntebetalningar	14 443 630	17 244 794	14 443 630	17 244 794
Erhållna utdelningar	4 439 913	6 428 017	4 439 913	10 228 017
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-24 337 243	-23 625 830	-24 337 243	-19 812 830
Årets kassaflöde	47 827 047	-6 944 905	47 827 047	-3 131 905
Likvida medel vid årets början	45 350 396	52 295 301	45 241 860	48 373 765
Likvida medel vid årets slut	93 177 443	45 350 396	93 068 907	45 241 860

RESULTATANALYS
(avser moderbolaget)

DIREKT FÖRSÄKRING AV SVENSKA RISKER								
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	Totalt	Sjuk och olycksfall	Hem, Villa Fritidshus och båt	Företag Lantbruk Fastighet	Motor-fordon	Trafik	Summa direkt förs sv. risker	Mottagen återförs
2017								
Premieintäkt f. e. r. (not 1)	597 370 828	19 244 574	126 002 015	155 752 360	168 791 154	86 954 833	556 744 936	40 625 892
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	7 358 926	755 728	0	0	0	2 787 282	3 543 010	3 815 916
Försäkringsersättningar f. e. r. (not 2 och 3)	-467 240 205	-18 838 660	-108 623 874	-111 733 166	-131 906 927	-72 084 946	-443 187 573	-24 052 632
Återbäring	-103 000 000	-3 354 625	-22 373 897	-31 236 548	-29 327 084	-16 707 846	-103 000 000	0
Driftskostnad f. e. r.	-84 458 541	-3 078 002	-21 542 951	-28 494 567	-18 226 606	-12 847 130	-84 189 256	-269 285
Övrigt tekniskt resultat	-2 540 637	0	0	0	-508 127	-2 032 510	-2 540 637	0
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	-52 509 629	-5 270 985	-26 538 707	-15 711 921	-11 177 590	-13 930 317	-72 629 520	20 119 891
Avvecklingsresultat								
Avvecklingsresultat brutto	6 148 011	3 316 158	-798 201	-16 332 381	3 412 321	8 210 456	-2 191 647	8 339 658
Återförsäkrarens andel	2 001 555	-70 649	107 482	4 194 912	30 456	-2 260 646	2 001 555	0
Avvecklingsresultat f. e. r.	8 149 566	3 245 509	-690 719	-12 137 469	3 442 777	5 949 810	-190 092	8 339 658
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring								
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	270 209 681	10 489 977	64 892 067	67 759 955	79 206 187	45 529 753	267 877 939	2 331 742
Avsättning för oreglerade skador (not 3)	1 209 866 235	96 259 393	89 055 486	131 795 153	31 464 967	409 100 297	757 675 296	452 190 939
Avsättning för Återbäring	103 000 000	3 354 625	22 373 897	31 236 548	29 327 084	16 707 846	103 000 000	0
Summa försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring	1 583 075 916	110 103 995	176 321 450	230 791 656	139 998 238	471 337 896	1 128 553 235	454 522 681
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar								
Avsättning för oreglerade skador	230 430 616	116 428	9 528 647	21 443 121	92 995	199 249 425	230 430 616	0

NOTER TILL RESULTATANALYS

NOT 1	Totalt	Sjuk och olycksfall	Hem, Villa Fritidshus	Företag Lantbruk Fastighet	Motor-fordon	Trafik	Summa	Mottagen återförs
2017								
Premieintäkt f. e. r.	597 370 828	19 244 574	126 002 015	155 752 360	168 791 154	86 954 833	556 744 936	40 625 892
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	662 332 671	22 643 016	134 269 251	188 944 966	175 422 535	99 841 486	621 121 254	41 211 417
Premier för avgiven återförsäkring	-55 447 166	-694 020	-6 979 758	-29 905 580	-5 517 676	-12 350 132	-55 447 166	0
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	-9 514 677	-2 704 422	-1 287 478	-3 287 026	-1 113 705	-536 521	-8 929 152	-585 525

NOT 2	Totalt	Sjuk och olycksfall	Hem, Villa Fritidshus	Företag Lantbruk Fastighet	Motor-fordon	Trafik	Summa	Mottagen återförs
2017								
Försäkringsersättningar f. e. r.	-467 240 205	-18 838 660	-108 623 874	-111 733 166	-131 906 927	-72 084 946	-443 187 573	-24 052 632
Utbetalda försäkringsersättningar	-430 592 227	-8 835 658	-102 697 529	-94 911 575	-131 655 921	-65 244 840	-403 345 523	-27 246 704
Före avgiven återförsäkring	-440 115 796	-8 835 658	-104 816 217	-99 209 272	-131 791 461	-68 216 484	-412 869 092	-27 246 704
Återförsäkrarens andel	9 523 569	0	2 118 688	4 297 697	135 540	2 971 644	9 523 569	0
Förändring i Avsättning för oreglerade skador f. e. r.	-36 647 978	-10 003 002	-5 926 345	-16 821 591	-251 006	-6 840 106	-39 842 050	3 194 072
Före avgiven återförsäkring	-43 009 340	-9 950 374	-3 915 139	-20 037 806	-238 500	-12 061 593	-46 203 412	3 194 072
Återförsäkrarens andel	6 361 362	-52 628	-2 011 206	3 216 215	-12 506	5 221 487	6 361 362	0

NOT 3
Länsförsäkringar Sak har per 2017-12-01 överlåtit beståndet av Olycksfalls- och sjukförsäkring för vuxna till Länsförsäkringar Södermanland
Beståndsoverlåtelsen har endast haft en marginell påverkan på resultatet.

Handwritten mark

NOT 1 Redovisningsprinciper

Allmän information

Årsredovisningen avges för perioden 1 januari till 31 december 2017 och avser Länsförsäkringar Södermanland som är ömsesidigt försäkringsbolag med säte i Nyköping och utgör moderbolag i koncernen. Adressen till huvudkontoret är Västra Storgatan 4, Nyköping och organisationsnummer är 519000-6519.

I denna not beskrivs inledningsvis koncernens redovisningsprinciper. Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen med de undantag som anges i avsnittet "Moderbolagets redovisningsprinciper". De avvikelser som förekommer mellan moderbolagets och koncernens principer förändras av begränsningar i möjligheterna att tillämpa IFRS i moderbolaget till följd av årsredovisningslagen och tryggandelagen samt i vissa fall av skatteskal.

Överensstämmelse med normgivning och lag

Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) sådana de antagits av EU. Vidare har Rådet för finansiell rapporteringsrekommendation RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner tillämpats. Även tillämpliga delar i Finansinspektionens föreskrifter om årsredovisning i försäkringsföretag, FFFS 2015:12, har tillämpats i koncernredovisningen.

Årsredovisningen har godkänts av styrelsen för utfärdande den 15 mars 2018. Koncernens rapport över resultat och övrigt totalresultat och balansräkning och moderbolagets resultat- och balansräkning blir föremål för fastställelse på årsstämman den 12 april 2018.

Värderingsgrunder tillämpade vid upprättandet av de finansiella rapporterna

Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor som även utgör rapporteringsvalutan för moderbolaget och koncernen. Det innebär att de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde, förutom vissa finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde. Finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde består av derivatinstrument, finansiella tillgångar klassificerade som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet eller som finansiella tillgångar som kan säljas.

Utformning av de finansiella rapporterna

Länsförsäkringar Södermanland tillämpar IAS 1 vid utformning koncernens finansiella rapporter. IAS 1 innebär bland annat att ett företag skall presentera Rapport över koncernens totalresultat, Rapport över finansiell ställning, Rapport över förändringar i eget kapital samt Kassaflödesanalys.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Att upprätta de finansiella rapporterna i enlighet med IFRS fordrar att företagsledningen gör ett antal bedömningar och uppskattningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Uppskattningar och antaganden är baserade på historiska erfarenheter och ett antal andra faktorer som under rådande förhållanden synes vara rimliga. Resultatet av dessa uppskattningar och antaganden används sedan bland annat för att bedöma de redovisade värdena på sådana tillgångar och skulder vars värde inte tydligt framgår från externa källor. Det verkliga utfallet kan avvika från de bedömningar och uppskattningar som gjorts. De antaganden som ligger till grund för uppskattningar och bedömningar ses över regelbundet. Förändringar i gällande bedömningar och uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om ändringen endast påverkat denna period, eller i den period ändringen görs och framtida perioder om ändringen påverkar både aktuell period och framtida perioder.

Följande poster i de finansiella rapporterna omfattas av väsentliga bedömningar och uppskattningar som ligger till grund för redovisning och värdering.

Försäkringstekniska avsättningar

Bedömningar och uppskattningar som ligger till grund för redovisning och värdering av försäkringstekniska avsättningar har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna. Uppskattningen av avsättningsbehovet för oreglerade skador görs för de flesta skador med statistiska metoder. Det mest väsentliga antagandet som ligger till grund för dessa metoder är att historiska utfall kan användas för beräkning av framtida skadekostnader. För de större skadorna och för skador med komplicerade ansvarsförhållanden görs en individuell bedömning.

Värderingen av de försäkringstekniska avsättningarna omfattar förutom den individuella bedömningen av större skador och skador med komplicerade ansvarförhållanden även en bedömning av värdet av avsättningen för de skador som inträffat före räkenskapsårets utgång men som per balansdagen ännu inte rapporterats till bolaget, så kallad IBNR - avsättning. Värderingen inkluderar även bedömning av kostnader för skadereglering samt förväntade kostnadsökningar. Reservrisken är störst i skadeporföljer med lång avvecklingstid, det vill säga avtal där de stora utbetalningarna tenderar att komma först många år framåt i tiden. Detta är särskilt märkbart inom trafik-, sjuk- och olycksfallsförsäkring, vilka tillsammans utgör en relativt stor andel av bolagets avsättning för oreglerade skador.

När det gäller trafikskador tillkommer även osäkerhet om den framtida kostnadsutvecklingen på grund av att förändrad lagstiftning och myndighetsbeslut i efterhand kan påverka hur trafikförsäkringen belastas med kostnader.

Värderingen av avsättningarna behandlas i nedanstående avsnitt om redovisning av försäkringsavtal samt i not 2 där upplysningar om risker i verksamheten lämnas.

Fastställande av verkligt värde på placeringstillgångar

Ett antal av koncernens redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar kräver värdering till verkligt värde, för såväl finansiella som icke-finansiella tillgångar och skulder. Värderingsprinciperna för värdering av finansiella tillgångar och skulder framgår nedan under rubriken Finansiella instrument.

När verkligt värde för en tillgång eller skuld ska fastställas, använder koncernen observerbara data i så stor utsträckning som möjligt. Verkliga värden kategoriseras i olika nivåer i en verkligt värde hierarki baserat på indata som används i värderingstekniken, se avsnitt "*Värderingsprinciper*" under rubriken Finansiella instrument nedan. I noterna 15 och 16 beskrivs även väsentliga värderingstekniker och antaganden för redovisningen och värderingen av företagets placeringstillgångar kategoriserade i nivå 2 respektive nivå 3.

Avsättning för pensioner

Den redovisade avsättningen för pensioner utgör reserv för förtida pensionsavgångar enligt den s.k. "62-års regeln" vilken regleras i kollektivavtal. Avsättningen baseras på personalstatistik och tidigare nyttjandegrad vilket ligger till grund för bedömningen av hur stor andel av de medarbetare som omfattas av reglerna som också förväntas utnyttja möjligheten till förtidspensionering. Avsättningen är inte tryggt enligt Tryggandelagen.

Ändrade redovisningsprinciper - koncernen

Ändrade redovisningsprinciper föranledda av nya eller ändrade IFRS

Inga ändringar av IFRS med tillämpning från och med 2017 har haft någon väsentlig effekt på företagets redovisning.

Nya IFRS och tolkningar som ännu inte börjat tillämpas

Ett antal nya eller ändrade IFRS träder ikraft först under kommande räkenskapsår och har inte förtidstillämpats vid upprättandet av dessa finansiella rapporter. Bolaget har heller inte för avsikt att förtidstillämpa dessa nya eller ändrade IFRS. Nedan beskrivs nya eller ändrade IFRS som förväntas få effekter på företagets finansiella rapporter. Utöver dessa bedöms inte de övriga nyheterna påverka företagets finansiella rapporter.

IFRS 9 Finansiella instrument

IFRS 9 Finansiella instrument avses ersätta IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. IASB har genom IFRS 9 färdigställt ett helt "paket" av förändringar avseende redovisning av finansiella instrument. Paketet innehåller nya utgångspunkter för klassificering och värdering av finansiella instrument, en framåtblickande ("expected loss") nedskrivningsmodell och förenklade förutsättningar för säkringsredovisning. IFRS 9 träder ikraft 1/1 2018 och tidigare tillämpning är tillåten.

De kategorier för finansiella tillgångar som finns i IAS 39 ersätts av tre kategorier; där värdering antingen sker till upplupet anskaffningsvärde, verkligt värde via övrigt totalresultat eller verkligt värde via resultatet. Indelningen i de tre kategorierna görs utifrån företagets affärsmodell för de olika innehaven respektive egenskaperna på de kassaflöden som tillgångarna ger upphov till. Fair value option är möjlig att tillämpa för innehav i skuldinstrument i de fall detta eliminerar eller väsentligen reducerar en mismatch i redovisningen. För innehav i eget kapitalinstrument är utgångspunkten att värdering ska ske till verkligt värde via resultatet med en valmöjlighet att istället redovisa värdeförändringar som inte innehas för handel i övrigt totalresultat.

u

Den nya nedskrivningsmodellen kommer kräva en redovisning av ett års förväntad förlust redan vid den initiala redovisningen och vid en väsentlig ökning av kreditrisken så ska nedskrivningsbeloppet motsvara de kreditförluster som förväntas uppkomma under den återstående löptiden. De nya reglerna kring sÄkringsredovisning innebär bl a fÖrenklingar av effektivitetstester samt utökning av vad som är tillåtna sÄkringsinstrument och sÄkrade poster.

OmrÅden som klassificering och vÄrdering i IFRS 9 har ett samband med val av tillÄmpning av principer fÖr redovisning i den nya redovisningsstandardens fÖr fÖrsÄkringsavtal, IFRS 17 Insurance Contracts som i framtiden ska ersÄtta IFRS 4 FÖrsÄkringsavtal. Sambandet pÅverkar t ex valet mellan att presentera rÄnteeffekter i resultatrÄkningen eller i Övrigt totalresultat vid vÄrdering av Åtaganden hÄnfÖrligt till fÖrsÄkringsavtal. Kopplingen mellan redovisningsstandarderna har fÖranlett IASB att offentliggöra Ändringar av IFRS 4. Ändringarna syftar till att Överbrygga de tillfÄlliga effekter pÅ redovisningen som Är fÖljden av de olika datumen fÖr ikrafttrÄdande fÖr IFRS 9 och IFRS 17. IASB offentliggjorde Ändringarna i IFRS4 i september 2016 vilka godkÄndes av EU i november 2017.

Ändringarna i IFRS4 medger tvÅ valmÖjligheter fÖr fÖrsÄkringsföretag. Ett alternativ ("temporary exemption") Är att företag som bedriver fÖrsÄkringsverksamhet, om vissa kriterier Är uppfyllda, kan skjuta upp tillÄmpningen av IFRS 9. Det andra alternativet ("overlay approach") Är att de fÖrsÄkringsföretag som enligt IFRS 9 klassificerar finansiella instrument till verkligt vÄrde via resultatrÄkningen som under IAS 39 inte var klassificerade till verkligt vÄrde via resultatrÄkningen medges en alternativ tillÄmpning av IFRS 9. Det innebÄr i korthet att de kan vÄlja att presentera skillnaden mellan det belopp som skulle ha redovisats i resultatrÄkningen enligt IFRS 9 och det belopp som skulle ha redovisats i resultatrÄkningen enligt IAS 39 i Övrigt totalresultat.

LÄnsförsÄkringar Södermanlands verksamhet uppfyller kriterierna fÖr att få skjuta upp tillÄmpningen av IFRS9 i enlighet med Ändringarna i IFRS4. Eftersom det finns ett tydligt samband mellan IFRS 9 och IFRS 17 har LÄnsförsÄkringar Södermanland fÖr avsikt att frivilligt skjuta upp tillÄmpningen av IFRS 9 till dess IFRS 17 trÄder i kraft. SkÄlet fÖr detta Är att minska risken fÖr den temporÄra volatilitet i redovisat resultat som kan uppkomma genom att tillÄmpningen av IFRS 9 inleds tidigare Än tillÄmpningen av IFRS 17.

UtvÄrderingen av effekterna pÅ LÄnsförsÄkringar Södermanlands redovisning nÄr IFRS 9 trÄder i kraft pÅgär. Beloppsmässiga effekter har Ännu inte kunnat uppskattas utan kommer att utkristalliseras vartefter implementeringsprojektet fortlöper. Analys av effekter och fÖrÄndringar kommer att ske parallellt med motsvarande analys av tillÄmpningen av IFRS 17.

IFRS 15 IntÄkter frÅn avtal med kunder

IFRS 15 IntÄkter frÅn avtal med kunder ersÄtter frÅn och med 2018 alla existerande IFRS relaterade till intÄktsredovisning, bland annat IAS 18 och IAS 11.

IFRS 15 trÄder ikraft 2018 och tidigare tillÄmpning Är tillÅten. IntÄktsredovisning och vÄrdering utgÅr frÅn en femstegsmodell som i korthet innebÄr att ett företag ska redovisa intÄkter i takt med att prestationsÅtaganden i avtal fullgörs. Ett företag ska fÖr varje kontrakt med kund identifiera prestationsÅtaganden fÖr varje produkt eller tÄnst och därefter sÄtta ett transaktionspris som fördelas till respektive prestationsÅtagande. En intÄkt ska därefter redovisas nÄr respektive prestationsÅtagande fullgörs. Det finns ocksÅ begrÄnsningar att intÄktsföra rörliga ersÄttningar hÄnfÖrligt till fullgjorda Åtaganden om det finns risk fÖr reversering av intÄkter.

Standarden Är inte tillÄmplig pÅ fÖrsÄkringsavtal men Är tillÄmplig fÖr de avtal eller delar av avtal som bedöms utgöra en tÄnst.

LÄnsförsÄkringar Södermanland har analyserat de beloppsmässiga effekterna vid tillÄmpning av den nya standarden. Analysen har skett i enlighet med den femstegsmodell som IFRS 15 fÖreskriver. Slutsatsen frÅn analysen Är att IFRS 15 kommer att ha en fÖrsumbar, om ens nÅgon, pÅverkan pÅ bolagets intÄktsredovisning. LÄnsförsÄkringar Södermanland har valt att inte fÖrtidstillÄmpa IFRS 15.

IFRS 16 Leasingavtal

IFRS 16 Leasingavtal ersÄtter frÅn och med 2019 existerande IFRS relaterade till redovisning av leasingavtal, sÅsom IAS 17 Leasingavtal och IFRIC 4 FaststÄllande av huruvida ett avtal innehÄller ett leasingavtal.

IFRS 16 pÅverkar frÄmst leasetagare och den centrala effekten Är att alla leasingavtal som idag redovisas som operationella leasingavtal ska redovisas pÅ ett sÄtt som liknar aktuell redovisning av finansiella leasingavtal. Det innebÄr att Även fÖr operationella leasingavtal behövs tillgÅng och skuld redovisas, med tillhÖrande redovisning av kostnader fÖr avskrivningar och rÄnta - till skillnad mot idag dÅ ingen redovisning sker av hyrd tillgÅng och relaterad skuld, och dÅ leasingavgifterna periodiseras linjärt som leasingkostnad.

Länsförsäkringar Södermanland kommer som operationell leasetagare att påverkas av införandet av IFRS 16. Länsförsäkringar Södermanland har beslutat att inte förtidstillämpa IFRS 16. Beloppsmässiga beräkningar av effekten av IFRS 16 kommer att genomföras under 2018.

IFRS 17 Insurance Contracts

Utvecklingen av en ny redovisningsstandard för redovisning av försäkringsavtal har pågått under flera år under ledning av International Accounting Standards Board (IASB). IASB offentliggjorde i maj 2017 den nya standarden IFRS 17 Insurance Contracts som ännu inte antagits av EU och därmed heller inte översatts till svenska ännu. Standarden innebär en enhetlig internationell redovisningsstandard för redovisning av försäkringsavtal. Standarden förväntas träda ikraft 1/1 2021.

IFRS 17 ska tillämpas för utgivna försäkringsavtal såväl som för återförsäkringsavtal (tillsammans benämnda försäkringskontrakt nedan) och syftar till att ge bolagets intressenter underlag att bedöma den effekt försäkringskontrakten har på bolagets finansiella ställning, resultat och kassaflöden. Standarden innebär ett stort antal förändringar mot nuvarande regelverk och de princip- och metodval som standarden föreskriver kommer att påverka värdering och presentation av bolagets tillgångar och skulder.

Vid tillämpning av IFRS 17 ska ett företag identifiera olika portföljer av försäkringskontrakt där varje portfölj består av kontrakt som är utsatta för likartade risker och förvaltas gemensamt. Enligt standardens huvudregel ska försäkringskontrakten i respektive portfölj delas in i tre olika grupper; en grupp med kontrakt som redan vid första redovisningstillfället identifierats som olönsamma, en grupp med lönsamma och en grupp för övriga kontrakt. Företaget ska beräkna ett diskonterat och riskjusterat kassaflöde som försäkringskontrakten förväntas generera och därutöver fastställa en så kallad Contractual Service Margin, fritt översatt "vinstmarginal", för kontrakten. Vinstmarginalen symboliserar den förväntade, men ännu ej intjänade, vinsten från en grupp av försäkringskontrakt. Vid första redovisningstillfället fastställs "vinstmarginalen" till ett belopp som eliminerar uppkomsten av en vinst innan försäkringstjänsten börjat tillhandahållas. Kassaflödet och vinstmarginalen utgör tillsammans en fordran eller skuld för de olika grupperna av försäkringskontrakt. Tillvägagångssättet för att beräkna dessa fordringar och skulder kan liknas vid en byggstensmetod som innehåller byggstenarna:

- förväntat kassaflöde,
- riskjustering,
- nuvärdeberäkning och
- "vinstmarginal"

I takt med att en försäkringstjänst tillhandhålls löses vinstmarginalen för lönsamma kontrakt upp och redovisas i resultaträkningen. För olönsamma kontrakt uppstår en "negativ vinstmarginal" som direkt ska redovisas i resultaträkningen oavsett om försäkringskontraktet börjat gälla eller inte.

För kontrakt med en avtalstid om maximalt 12 månader tillåter IFRS 17 en förenklingsmetod kallad Premium Allocation Approach, fritt översatt "premieallokeringsmetoden", förutsatt att utfallet av metoden är en god approximation till utfallet vid tillämpning av huvudreglerna i standarden. Premieallokeringsmetoden innebär bland annat att ett företag ska anta att inga kontrakt i portföljen är olönsamma vid första redovisningstillfället såvida inte "fakta och omständigheter" indikerar annat. Företaget ska också bedöma sannolikheten för framtida förändringar av fakta och omständigheter för att fastställa om det finns någon signifikant risk att kontrakten kommer att bli olönsamma. Erhållna premier redovisas initialt som en försäkringsskuld vilken löses upp linjärt över tid såvida inte mönstret för risken i kontrakten förändras i en väsentligt annorlunda takt.

Länsförsäkringar Södermanland bevakar utvecklingen av tolkningar av regelverket samt lagstiftning inom EU och i Sverige på området. Denna bevakning sker dels via ett gemensamt projekt med övriga länsförsäkringsbolag och dels via omvärldsbevakning inom området. Det gemensamma projektet har under 2017 genomfört en konsekvensanalys och arbetar för närvarande med en effektanalys med målsättning att identifiera de anpassningar av IT-system, aktuarieberäkningar, processer, finansiella rapporter och styrdokument som krävs för att tillämpa standarden.

Övriga nya och ändrade IFRS med framtida tillämpning

Övriga nya och ändrade IFRS med framtida tillämpning förväntas inte komma att ha någon väsentlig effekt på företagets finansiella rapporter.

Ändrade bedömningar och uppskattningar

Länsförsäkringar Södermanland har ändrat sin bedömning av hur intäkter hänförliga till den provisionsersättning bolaget uppstår inom bankverksamheten ska redovisas. Den nya bedömningen innebär att intäkten redovisas netto, efter avdrag för uppdragsgivarens kostnader som uppdragsgivaren specificerat i provisionsavräkningarna. Tidigare har bolaget separerat dessa kostnader från ersättningen och redovisat dem som kostnader. Länsförsäkringar Södermanlands uppfattning är att den nya bedömningen bättre speglar den ekonomiska innebörden av avtalet mellan bolaget och uppdragsgivaren. Den nya bedömningen har inte haft någon påverkan på moderbolagets eller koncernens resultat eller eget kapital eftersom den nya bedömningen påverkar posterna övriga intäkter och övriga kostnader i lika stor utsträckning. Effekterna på posterna Övriga intäkter respektive Övriga kostnader i Rapport för över koncernens resultat och övrigt totalresultat respektive moderbolagets resultaträkning framgår av not 9.

Inga andra ändrade bedömningar eller uppskattningar av väsentlig karaktär har skett under 2017 jämfört med 2016.

Valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till svenska kronor till den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen. Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta räknas om till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på balansdagen. Valutakursdifferenser som uppstår vid omräkningarna redovisas i resultaträkningen.

Resultatredovisning

Resultatet redovisas i två huvuddelar. Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat samt ett icke-tekniskt resultat som omfattar den del av kapitalavkastningen som återstår efter överförd avkastning till försäkringsrörelsen. Kapitalavkastningen inkluderar, förutom utdelningar, räntor och realiserade vinster och förluster, även orealiserade värdeförändringar. Realiserade värdeförändringar med avdrag för uppskjuten skatt redovisas inom Eget fritt kapital under rubriken Balanserade vinstmedel. Realiserade vinster och förluster redovisas netto per tillgångsslag. Sådana förändringar som förklaras av valutakursförändringar redovisas som valutakursvinst eller valutakursförlust under posten Kapitalavkastning. Den överförda kapitalavkastningen har beräknats på halva premieintäkter för egen räkning (f.e.r) samt på medelvärdet av in- och utgående avsättningar för oreglerade skador för egen räkning under året. Se not 4 för gällande räntesatser som tillämpas.

Konsolideringsprinciper

Dotterföretag

Dotterföretag är företag som står under ett bestämmande inflytande från Moderbolaget. Bestämmande inflytande innebär direkt eller indirekt en rätt att utforma ett företags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Vid bedömningen om ett bestämmande inflytande föreligger, beaktas potentiella röstberättigande aktier som utan dröjsmål kan utnyttjas eller konverteras.

Dotterföretag redovisas enligt förvärvsmetoden. Dotterföretags finansiella rapporter tas in i koncernredovisningen från och med förvärvstidpunkten till det datum då det bestämmande inflytandet upphör.

Transaktioner som elimineras vid konsolidering

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter eller kostnader och orealiserade vinster eller förluster som uppkommer från interna transaktioner mellan koncernföretag, elimineras i sin helhet vid upprättandet av koncernredovisningen. Realiserade förluster elimineras på samma sätt som orealiserade vinster, men endast i den utsträckning det inte finns något nedskrivningsbehov.

Intäkter

Intäkter hänförliga från försäkringsavtal behandlas under avsnittet "Redovisning av försäkringsavtal".

Intäkter för förmedling av liv-, bank- och fondtjänster och djurförsäkring

Bolaget erbjuder/förmedlar ett brett utbud av försäkring inom livförsäkringsområdet, bank- och fondtjänster samt djurförsäkring genom avtal med Länsförsäkringar AB och dess helägda dotterbolag. För de förmedlade affärerna har bolaget ansvaret för kundrelationerna och erhåller ersättning för detta. Intäkterna redovisas i det icke-tekniska resultatet under Övriga intäkter. Intäkterna redovisas i den takt de tjänas in, d.v.s. när tjänsten utförts. Förmedlad affär redovisas samlad som en egen funktion.

Finansiella instrument

Redovisning i balansräkningen

Finansiella tillgångar eller skulder tas upp i balansräkningen när bolaget blir part enligt instrumentets avtalsmässiga villkor (affärsdagsredovisning). Kundfordringar tas upp i balansräkningen när de faktureras. Leverantörsskulder tas upp när faktura mottagits. Andra skulder tas upp när motparten har presterat och en avtalsenlig skyldighet att betala föreligger (även om faktura ännu inte mottagits). Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rättigheterna i avtalet realiserats, förfaller eller bolaget förlorar kontrollen över dem. Detsamma gäller för delar av finansiella tillgångar. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för delar av finansiella skulder. Finansiella tillgångar och skulder presenteras brutto i balansräkningen om det inte finns en rätt och en avsikt att reglera mellanhavandena netto. I dessa fall presenteras posterna netto.

Upplupen ränta på räntebärande tillgångar och skulder redovisas på särskild rad i balansräkningen som upplupen ränteintäkt eller räntekostnad, separat från tillgången eller skulden som räntan belöper på.

Finansiella instrument redovisas initialt till anskaffningsvärde. Anskaffningsvärde för finansiella instrument som klassificerats som finansiella tillgångar redovisade till verkligt värde via resultaträkningen består av verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Transaktionskostnader (t.ex. courtage) för dessa instrument kostnadsförs således direkt som kapitalförvaltningskostnader. För övriga finansiella instrument motsvarar anskaffningsvärdet instrumentets verkliga värde inklusive transaktionskostnader. Efter anskaffningstillfället beror redovisning och värdering av finansiella instrument av hur de har klassificerats enligt nedan. För redovisade värden med uppdelning på värderingskategori se not 14.

Klassificering av finansiella instrument

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen.

Länsförsäkringar Södermanland förvaltar och utvärderar alltid resultatet av samtliga placeringstillgångar (alla aktier, obligationer och derivat) på basis av verkligt värde förutom när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt. I uppföljningen av kapitalförvaltningens resultat är fokus främst riktat på nyckeltalet totalavkastning. I detta mått inkluderas såväl realiserade som orealiserade resultat. Detta innebär att även placeringar i onoterade aktier såsom t.ex. Länsförsäkringar AB ingår i denna utvärdering. Det är därför bolagets bedömning att en redovisning till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade via resultatet ger mer relevant redovisningsinformation för läsarna av årsredovisningen. Av detta skäl väljer Länsförsäkringar Södermanland alltid att kategorisera sina finansiella tillgångar såsom finansiella tillgångar som identifierats som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade via resultatet förutom när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt och när redovisningslagstiftningen inte medger detta vid redovisning i juridisk person. Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade via resultatet utgörs i balansräkningen av aktier i andra företag än koncern och intresseföretag samt obligationer.

Alla derivat som inte ingår i säkringsredovisning klassificeras som innehav för handelsändamål oavsett syftet med innehavet (i enlighet med IAS 39). Finansiella tillgångar som innehåses för handelsändamål ingår i kategorin finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade via resultatet.

Aktier och andelar i koncernföretag värderas i moderbolagets balansräkning till anskaffningsvärdet. Eventuellt nedskrivningsbehov prövas regelbundet.

Finansiella tillgångar som kan säljas

Länsförsäkringar Södermanland har inga tillgångar som klassificeras på detta sätt.

Lånefordringar och kundfordringar

Låne- och kundfordringar värderas till upplupet anskaffningsvärde. Eventuellt nedskrivningsbehov prövas regelbundet.

Andra finansiella skulder

Andra finansiella skulder utgörs i balansräkningen av övriga skulder. Skulderna värderas till upplupet anskaffningsvärde

Likvida medel

Likvida medel består av kassamedel samt omedelbart tillgängliga tillgodohavanden hos banker och motsvarande institut samt kortfristiga likvida placeringar med en löptid från anskaffningstidpunkten understigande tre månader, och som är utsatta för endast en obetydlig risk för värdefluktuationer.

Värderingsprinciper

När verkligt värde för en tillgång eller skuld ska fastställas, använder koncernen observerbara data i så stor utsträckning som möjligt. Verkliga värden kategoriseras i olika nivåer i en verkligt värde hierarki baserat på indata som används i värderingstekniken enligt följande:

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för identiska instrument

Verkligt värde på finansiella tillgångar som är noterade på en aktiv marknad motsvaras av tillgångens noterade köpkurs på balansdagen. Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad om noterade priser med lätthet finns tillgängliga på en börs, hos en handlare, mäklare, branschorganisation, företag som tillhandahåller aktuell prisinformation eller tillsynsmyndighet och dessa priser representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner på affärsmässiga villkor. Eventuella framtida transaktionskostnader vid en avyttring beaktas inte. Sådana instrument återfinns i balansposterna Aktier och andelar, Obligationer och andra räntebärande värdepapper. För finansiella skulder bestäms verkligt värde utifrån noterad säljkurs.

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1. Denna kategori inkluderar instrument som värderas baserat på noterade priser på aktiva marknader för liknande instrument, noterade priser för identiska eller liknande instrument som handlas på marknader som inte är aktiva, eller andra värderingstekniker där all väsentlig indata är direkt och indirekt observerbar på marknaden.

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden. Denna kategori inkluderar alla instrument där värderingstekniken innefattar indata som inte baseras på observerbar data och där den har en väsentlig påverkan på värderingen.

För placeringstillgångar kategoriserade i nivå 2 och nivå 3 gör Länsförsäkringar Södermanland för var och en av tillgångarna en bedömning av rimligheten i värdet och tar in underliggande beräkningar och andra underlag där så är möjligt. I de enstaka fall detta inte är möjligt sker en löpande kontakt med styrelsen eller VD i de bolag vars värdepapper innehas av koncernen för att säkerställa riktigheten i värderingen av tillgångarna.

Verkligt värde på onoterade finansiella tillgångar fastställs genom att använda värderingstekniker. De använda värderingsteknikerna bygger i så hög utsträckning som möjligt på marknadsuppgifter och företagspecifika uppgifter används i så låg grad som möjligt. Företaget kalibrerar med regelbundna intervall värderingstekniken och prövar dess giltighet genom att jämföra utfallen från värderingstekniken med priser från observerbara aktuella marknadstransaktioner i samma instrument. Värderingstekniker används för innehav av onoterade finansiella instrument inom balansposten Aktier och andelar.

Bolagets aktieinnehav i Länsförsäkringar AB har värderats till verkligt värde på basis av aktiernas substansvärde. Eftersom aktierna innehas med hembudsförbehåll enligt vilket aktierna i första hand måste erbjudas de övriga ägarna till ett pris som motsvarar substansvärdet, så utgör substansvärdet i de flesta fall aktiernas verkliga värde. I det fall aktiernas verkliga värde, beräknat enligt en kassaflödesmetod, uppgår till ett lägre belopp än substansvärdet, så redovisas aktierna till detta lägre värde.

Verkligt värde på Aktieindexobligationer som inte är noterade på en aktiv marknad tillhandahålls av arrangören av instrumentet vilken som i regel är svenska finansiella institut. Aktieindexobligationer består dels av en nollkupongsobligation, vars värde är beroende av den tid som återstår till förfall, och dels av en option vars värde baseras på utvecklingen av ett eller flera observerbara marknadsindex. Värdet av aktieindexobligationen påverkas också av instrumentets deltagandegrad (uppräkningsfaktor).

Redovisning i resultaträkningen av realiserade och orealiserade värdeförändringar

För finansiella instrument som värderas till verkligt värde över resultaträkningen redovisas såväl realiserade som orealiserade värdeförändringar i den icke-tekniska redovisningen som kapitalavkastning intäkter eller kapitalavkastning kostnader (beroende på om värdeförändringen är positiv eller negativ).

För placeringstillgångar som värderas till anskaffningsvärde utgör realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och bokfört värde. För placeringstillgångar som värderas till verkligt värde är realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och anskaffningsvärde. För räntebärande värdepapper är anskaffningsvärdet det upplupna anskaffningsvärdet och för övriga placeringstillgångar det historiska anskaffningsvärdet. Vid försäljning av placeringstillgångar förs tidigare orealiserade värdeförändringar som justeringspost under posterna Orealiserade vinster på placeringstillgångar respektive Orealiserade förluster på placeringstillgångar.

Övriga tillgångar

Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar redovisas till anskaffningsvärde minus ackumulerade av- och nedskrivningar. Tillkommande utgifter för aktiverade immateriella tillgångar redovisas som en tillgång i balansräkningen endast då de ökar de framtida ekonomiska fördelarna för den specifika tillgången till vilka de hänför sig. Alla andra utgifter kostnadsförs när de uppkommer.

Auskrivningsprinciper för immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar skrivs av på 5 år från det datum då de är tillgängliga för användning. Avskrivningar redovisas i resultaträkningen linjärt över den beräknade nyttjandeperioden, såvida inte sådan nyttjandeperiod är obestämbar.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas som tillgång i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att komma bolaget till del och anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Materiella anläggningstillgångar redovisas i koncernen till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår inköpspriset samt kostnader direkt hänförliga till tillgången för att bringa den på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen. Exempel på direkt hänförliga kostnader som ingår i anskaffningsvärdet är kostnader för leverans och hantering, installation, lagfarter och konsulttjänster.

Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång tas bort ur balansräkningen vid utrangering eller avyttring eller när inga framtida ekonomiska fördelar väntas från användning eller utrangering/avyttring av tillgången. Vinst eller förlust som uppkommer vid avyttring eller utrangering av en tillgång utgörs av skillnaden mellan försäljningspriset och tillgångens redovisade värde med avdrag för direkta försäljningskostnader.

Auskrivningsprinciper för materiella anläggningstillgångar

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod.

Beräknade nyttjandeperioder:

Kontorsmöbler	10 år
Inventarier och installationer	5 år
Datainventarier	3 år

Tillämpade avskrivningsmetoder samt tillgångarnas restvärden och nyttjandeperioder omprövas vid slutet av varje räkenskapsår.

Nedskrivning av materiella och immateriella tillgångar

Materiella och immateriella tillgångar (med undantag för tillgångar för försäljning och avyttringsgrupper samt förvaltningsfastigheter) prövas för nedskrivning enligt IAS 36. En nedskrivning redovisas när en tillgångs eller kassagenererande enhets (grupp av enheters) redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde (med avdrag för försäljningskostnader) och tillgångens nyttjandevärde.

En nedskrivning återförs om det både finns indikation på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av återvinningsvärdet. Nedskrivning av goodwill återförs dock aldrig. En reversering görs endast i den utsträckning som tillgångens redovisade värde efter återföring inte överstiger det redovisade värde som skulle ha redovisats, med avdrag för avskrivning där så är aktuellt, om ingen nedskrivning gjorts.

Skadeförsäkring

Redovisning av försäkringsavtal

Försäkringsavtal redovisas i enlighet med IFRS 4. Enligt IFRS 4 ska endast sådana kontrakt som överför betydande försäkringsrisk mellan försäkringsgivare och försäkringstagare redovisas som försäkring. Kontrakt som inte överför tillräcklig risk redovisas som antingen finansiella instrument eller serviceavtal. Enligt de kontrakt som Länsförsäkringar Södermanland tecknat utgår olika belopp vid försäkringsfall, beroende på skadans omfattning och kontraktstyp. Även i de fall ersättningen är liten i absoluta tal, är beloppet betydande i relation till det belopp som utbetalas om den försäkrade händelsen inte inträffar. Samtliga Länsförsäkringar Södermanlands försäkringskontrakt har därför bedömts överföra tillräckligt mycket risk för att de ska klassas som försäkring enligt definitionen i IFRS 4.

Premieinkomst

Som premieinkomst redovisas samtliga premier för vilka ansvarighet inträtt, det vill säga när försäkringsperioden börjat löpa eller premien förfallit till betalning.

Premieintäkt

Som premieintäkt redovisas den del av premieinkomsten som är hänförlig till redovisningsperioden. Den del av premieinkomsten från försäkringskontrakt som avser tidsperioder efter balansdagen avsätts till avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker i balansräkningen. Beräkning av avsättning sker i normalfallet genom att premieinkomsten periodiseras strikt utifrån det underliggande försäkringskontraktets löptid.

Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen

Försäkringsrörelsen har tillförts en ränta baserat på summan av halva premieintäkten efter avgiven återförsäkring samt medelvärdet av in- och utgående avsättningar för oreglerade skador efter avgiven återförsäkring under året. Som räntesats tillämpas för samtliga försäkringsgrenar utom trafik, sjuk- och olycksfallsförsäkring den genomsnittsräntan för 3 månaders statsoskuldväxlar. Marknadsräntan har under 2017 varit negativ. Bolaget redovisar dock inte någon negativ kapitalavkastning överförd till försäkringsrörelsen. För Sjuk- och Olycksfallsaffären samt Trafikpoolen beräknas kalkylräntan som medelvärdet på räntan på 10-åriga statsobligationer över perioden 2013-2017. Den tillämpade räntesatsen för Trafik direkt affär samt Trafikreservspoolen är medelvärdet av räntan på 7-åriga statsobligationer över perioden 2013-2017.

För skadelivräntor antas den värdeförändring som sker i dess avsättningar motsvara det rimliga avkastningskrav som föreligger på finansrörelsen och bildar därmed den kapitalavkastning som överförs från finansrörelsen till försäkringsrörelsen.

Kapitalavkastningen blir positiv om marknadsräntorna går upp och om inflationen stiger, men kan också bli negativ om motsatsen sker. Använda räntesatser visas under not 4.

Försäkringsersättningar

Försäkringsersättningar utgörs av redovisningsperiodens kostnader för inträffande skador vare sig de är anmälda till bolaget eller ej. I de totala försäkringsersättningarna ingår under perioden utbetalda försäkringsersättningar och förändringar i avsättningar för oreglerade skador. Återvinning avseende redan kostnadsförda skador redovisas som en reduktion av skadekostnaden.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar utgörs av avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker samt avsättning för oreglerade skador och motsvarar förpliktelser enligt ingångna försäkringsavtal. Samt i förekommande fall avsättning för återbäring och rabatter. Alla förändringar i försäkringstekniska avsättningar redovisas över resultaträkningen.

Tillräckligheten i de försäkringstekniska avsättningarna prövas löpande och per varje balansdag. De avsättningar som gjorts för oreglerade skador och ej intjänade premier undersöks då var för sig.

Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risk

Avsättningen för ej intjänade premier och kvardröjande risker avser att täcka den förväntade skade- och driftskostnaden under den återstående löptiden på ingångna försäkringskontrakt. Avsättningen beräknas normalt strikt tidsproportionellt, så kallad pro rata temporisberäkning. Om premienivån bedöms vara otillräcklig för att täcka de förväntade skade- och driftskostnaderna för skadereglering, förstärks de med ett tillägg för kvardröjande risker. Denna bedömning innefattar bl.a. uppskattningar av framtida skadefrekvenser och andra faktorer som påverkar behovet av avsättning för kvardröjande risker. Tillräckligheten i avsättningen för ej intjänade premier testas per verksamhetsgren och försäkringsklass. Eventuell otillräcklighet som iaktas i premieansvaret, korrigeras genom att bokföra en avsättning för kvardröjande risker. Förändringen i avsättningen för kvardröjande risk redovisas över resultaträkningen.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättningen för oreglerade skador ska täcka de förväntade framtida utbetalningarna för samtliga inträffade skador, inklusive de skador som ännu inte rapporterats till bolaget, så kallad IBNR - avsättning. Avsättningen inkluderar även kostnader för skadereglering samt förväntad kostnadsökning. Uppskattningen av avsättningsbehovet görs för de flesta skador med statistiska metoder. Det mest väsentliga antagandet som ligger till grund för dessa metoder är att historiska utfall kan användas för beräkning av framtida skadekostnader. För de större skadorna och för skador med komplicerade ansvarsförhållanden görs en individuell bedömning. Avsättningarna för oreglerade skador är väsentliga för en

bedömning av bolagets redovisade resultat och ställning, eftersom en avvikelse mot faktiska framtida utbetalningar resulterar i ett avvecklingsresultat som redovisas kommande år. En redogörelse för bolagets avvecklingsresultat återfinns i resultatanalysen. Risken för en felaktig avsättning kommenteras vidare i not 2. Där åskådliggörs också nuvarande avsättning för oreglerade skador genom en beskrivning av skadekostnadernas utveckling över tiden. Avsättningen för oreglerade skador grundar sig på beräknade framtida ersättningsutflöden. Prognoseerna över avsättningsbehovet görs med vedertagna aktuariella metoder. Metoderna beaktar nulägesbedömningar av alla avtalsenliga kassaflöden och av andra hänförliga kassaflöden, exempelvis skaderegleringskostnader. De framtida kassaflödena har beräknats utan diskontering. Om prövningen visar att de redovisade avsättningarna minskat med det redovisade värdet på förutbetalda anskaffningskostnader inte är adekvat redovisas förändringen i resultaträkningen.

Med undantag för skadelivräntor så diskonteras ingen del i avsättningen för oreglerade skador. Tyngdpunkten i framtida betalningsflöden uppfyller kraven i Finansinspektionens föreskrifter. Avsättningen för skadelivräntor beräknas enligt vedertagna livförsäkringstekniska metoder och diskonteras till marknadsränta enligt FFFS 2015:8

Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska skulder utgörs av den del av oreglerade skador som täcks av återförsäkraren baserat på återförsäkringskontrakt. Även återförsäkrarens andel av avsättningen för oreglerade skador i trafikförsäkringsaffär redovisas till odiskonterade värden.

Återbäring och rabatter

Styrelsen kan besluta om återbäring till försäkringstagarna när Länsförsäkringar Södermanland redovisar ett positivt resultat. Efter styrelsen beslut fastställs vilka kriterier som ska ligga till grund för utbetalning. Återbäring och rabatter redovisas nederst i det tekniska resultatet. För den del av återbäring och rabatter som ännu inte är utbetalt redovisas som en avsättning i balansräkningen. I takt med att återbäring utbetalas reduceras avsättningen för återbäring. Avsättningen ingår i de försäkringstekniska avsättningarna.

Mot bakgrund av det positiva resultatet för 2017 har styrelsen beslutat att bolaget ska lämna återbäring till försäkringstagarna. Reservering för återbäring om totalt 103,0 (0,0) Mkr, enligt styrelsens beslut, har därför redovisas som avsättning i balansräkningen per 2017-12-31. Enligt styrelsens beslut ska utbetalning av återbäringen genomföras under hösten 2018.

Återförsäkring

Kostnader för återförsäkring redovisas i resultaträkningen under kostnadsposten Premier för avgiven återförsäkring. Premier för mottagen återförsäkring redovisas under intäktsposten Premieinkomst. Den del av risken för vilken återförsäkring tecknats redovisas i balansräkningen som Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar. Kontroller för att fastställa eventuella nedskrivningsbehov avseende denna post genomförs löpande och per balansdagen. Nedskrivningsbehov föreligger när det bedöms som sannolikt att återförsäkraren inte kommer att infria sina åtaganden enligt återförsäkringsavtalen.

Driftskostnader

Driftskostnader i försäkringsrörelsen redovisas funktionsuppdelade som anskaffningskostnader, skaderegleringskostnader och administrationskostnader. Driftskostnader för skadereglering redovisas som en del av resultaträkningens försäkringsersättningar. Driftskostnader för kapitalavkastning redovisas under icke tekniska resultatet som kapitalavkastning, kostnader. Driftskostnader i förmedlad affär redovisas under icke tekniska resultatet som övriga kostnader.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Försäljningskostnader som har ett klart samband med tecknande av försäkringsavtal och som bedöms generera en marginal som minst täcker anskaffningskostnaderna har aktiverats. Anskaffningskostnader innefattar driftskostnader som direkt eller indirekt kan hänföras till tecknandet eller förnyandet av försäkringsavtal såsom provisioner, marknadsföringskostnader samt löner och omkostnader för säljpersonalen. Anskaffningskostnader skrivs av över 12 månader.

Andra redovisningsprinciper av betydelse

Avsättningar och ansvarsförbindelser

En avsättning redovisas i balansräkningen när en befintlig legal eller informell förpliktelse föreligger som en följd av en inträffad händelse och det också är troligt att regleringen av denna förpliktelse kommer att kräva ett utflöde av ekonomiska resurser vars storlek kan uppskattas tillförlitligt.

Bolagets avsättningar består framförallt av försäkringstekniska avsättningar inklusive avsättning för återbäring vilket har beskrivits under separata avsnitt ovan samt avsättning för uppskjuten skatt som beskrivs under avsnittet "Skatter" nedan. Principer för avsättningar för pensioner beskrivs under rubriken "Pensioner - övrigt" i avsnittet "Ersättningar till anställda" nedan. Övriga avsättningar i balansräkningen avser informella förpliktelser som redovisas enligt principen i första stycket.

En ansvarsförbindelse redovisas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser, eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas. Upplysningar om bolagets ansvarförbindelser lämnas i not 31.

Skatter

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i årets resultat, utom då underliggande transaktion redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital varvid tillhörande skatteeffekt redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital.

Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Hit hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Temporära skillnader som inte beaktas är skillnader som uppkommit vid första redovisningen av goodwill samt första redovisningen av tillgångar och skulder som inte är rörelseförvärv och vid tidpunkten för transaktionen inte påverkar vare sig redovisat eller skattepliktig resultat, vidare beaktas inte heller skillnader hänförliga till andelar i dotter- och intresseföretag som inte förväntas bli återförda inom överskådlig framtid. Värderingen av uppskjuten skatt baserar sig på hur redovisade värden på tillgångar eller skulder förväntas bli realiserade eller reglerade. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen.

Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

Ersättningar till anställda

Pensioner genom försäkring

Företagets pensionsplaner för kollektivavtalade tjänstepensioner är tryggade genom försäkringsavtal. Pensionsplanen för företagets anställda har bedömts vara en förmånsbestämd plan som omfattar flera arbetsgivare. Företaget har dock gjort bedömningen att UFR 10 "Redovisning av pensionsplanen ITP 2 som finansieras genom försäkring i Alecta" är tillämplig även för företagets pensionsplan. Företaget saknar tillräcklig information för att möjliggöra en redovisning i enlighet med IAS 19, och redovisar därför i enlighet med UFR 10 dessa pensionsplaner som avgiftsbestämda. Företagets förpliktelser avseende avgifter till avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad i resultaträkningen i den takt de intjänas genom att de anställda utfört tjänster åt företaget under en period.

Pensioner - övrigt

Företaget har genom det centrala kollektivavtalet avseende tjänstepensioner som tryggats genom försäkring, en särskild rätt för vissa anställda (personer födda år 1955 och tidigare), att den anställde kan avsluta sin tjänstgöring tidigast från och med 62 års ålder. Avsättning sker utifrån antaganden om hur många som kommer att nyttja möjligheten och görs till en reserv för, enligt kollektivavtal, förtida pensionsavgångar. Avsättningen är inte tryggad enligt Tryggandelagen. Se not 26.

Ersättningar vid uppsägning

Kostnader för ersättningar i samband med uppsägningar av personal redovisas endast om företaget är bevisligen förpliktigt, utan realistisk möjlighet till tillbakadragande, av en formell detaljerad plan att avsluta en anställning före den normala tidpunkten. När ersättningar erbjuds för att uppmuntra frivillig avgång, redovisas en kostnad om det är sannolikt att erbjudandet kommer att accepteras och antalet anställda som kommer att acceptera erbjudandet tillförlitligt kan uppskattas.

Kortfristiga ersättningar

Kortfristiga ersättningar till anställda beräknas utan diskontering och redovisas som kostnad när de relaterade tjänsterna erhålls.

En avsättning för förväntade kostnader för vinstandels- och bonusbetalningar redovisas när en rättslig eller informell förpliktelse att göra sådana betalningar till följd av att tjänster erhållits från anställda föreligger och denna förpliktelse kan beräknas tillförlitligt.

Moderbolagets redovisningsprinciper

Moderbolagets redovisning är upprättad enligt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om Årsredovisning i försäkringsföretag (FFFS 2015:12) inklusive ändringsföreskrifter FFFS 2016:13 och Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2 Redovisning för juridiska personer (januari 2016). Försäkringsföretaget tillämpar s.k. lagbegränsad IFRS och med detta avses internationella redovisningsstandarder som har antagits för tillämpning med de begränsningar som följer av RFR 2 och FFFS 2015:12 inklusive ändringsföreskrifter. Detta innebär att samtliga av EU godkända IFRS tillämpas så långt detta är möjligt inom ramen för svensk lag och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning.

Ändrade redovisningsprinciper - moderbolaget

Moderbolagets redovisningsprinciper har under 2017 förändrats i enlighet med vad som ovan angivits under rubriken "Ändrade redovisningsprinciper - koncernen". I övrigt är moderbolagets redovisningsprinciper oförändrade jämfört med föregående år.

Dotterbolag

Andelar i dotterföretag redovisas i moderbolaget enligt anskaffningsvärdemetoden. Nedskrivningsbehov testas löpande. För det fall andelarna har ett tillförlitligt och bestående värde som väsentligt överstiger bokfört värde tillämpar moderbolaget undantagsvis möjligheten till uppskrivning enligt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL).

Skillnader mellan moderbolagets och koncernens redovisningsprinciper

Skillnader mellan koncernens och moderbolagets redovisningsprinciper framgår nedan.

Skatter

I moderbolaget redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatt. I koncernredovisningen delas obeskattade reserverna upp på uppskjuten skatt och eget kapital.

Aktieägartillskott

Aktieägartillskott som företaget lämnar till dotterföretag redovisas som investering i aktier i dotterföretag.

NOT 2 Risker och riskhantering

Inledning

Risk och riskhantering är centrala för verksamheten i Länsförsäkringar Södermanland. Bolagets resultat beror dels av försäkringsverksamheten och de försäkringsrisker som hanteras där, och dels av placeringsverksamheten och de finansiella risker som finns i denna. Risk och riskhantering är därför en central del av bolaget. Syftet med bolagets riskhantering är att identifiera, mäta, styra samt om möjligt förebygga och reducera samtliga risker som kan ha en väsentlig påverkan på bolagets resultat och ställning. Denna not omfattar en beskrivning av bolagets riskhanteringssystem samt kvantitativa och kvalitativa upplysningar om bolagets risker.

Företagsstyrningssystem

Länsförsäkringar Södermanlands företagsstyrningssystem är den systematik inom vilken bolagets strategier, långsiktiga inriktning och principer för styrning omsätts till affärsverksamhet. Företagsstyrningssystemet är således det ramverk som bolaget förhåller sig till när man organiserar, styr och kontrollerar verksamheten i förhållande till gällande interna och externa regelverk. Företagsstyrningssystemet hos Länsförsäkringar Södermanland består av:

1. Operativ organisation och organisationsstruktur
2. System för intern styrning och kontroll
3. Riskbaserad verksamhetsstyrning

Företagsstyrningssystemet tar sin utgångspunkt i bolagets värdegrund, vision, riskfilosofi, mål och strategier och ramverket för systemet fastställs på grundval av ägarnas krav på bolaget samt verksamhetens målsättningar. Systemet omfattar de arbetssätt och verksamhetsprocesser som krävs för att genomföra den löpande operativa verksamheten i linje med intressenternas önskemål, bland annat avseende lönsamhet och önskad risknivå, inom ramen för gällande regelverkskrav. Det innehåller regelverk för att rapportera resultat och avvikelser till företagsledning, VD och styrelse.

Bolagets företagsstyrningssystem syftar sammanfattningsvis till att säkerställa en tillfredsställande styrning och ledning av bolaget samt att uppfylla målen i affärsplanen inom ramen för beslutad risktolerans och regelverk. Företagsövergripande kontroller genomförs regelbundet för att säkerställa att företagsstyrningssystemet och dess beståndsdelar existerar, är kompletta och efterlevs inom organisationen. Resultatet av kontrollerna sammanställs och analyseras i samverkan med riskkontrollfunktionen.

1. Operativ organisation och organisationsstruktur

Styrelsen har det övergripande ansvaret för bolagets organisation och förvaltning av bolagets angelägenheter. Bolagets styrelse och VD ska även säkerställa ett effektivt flöde av information inom bolaget samt att information från riskhanteringssystemet löpande beaktas i bolagets beslutsprocesser. Styrelsen har fyra utskott till sitt förfogande: risk- och revisionsutskott, finansutskott, kreditutskott samt ersättningsutskott.

Risk- och revisionsutskottet är ett utskott till bolagets styrelse vars ledamöter är oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen. Utskottet har utsetts av styrelsen i syfte att bereda i revisionsfrågor och för att kvalitetssäkra bolagets interna styrning och kontroll vad gäller finansiell rapportering, riskhantering och riskkontroll, regelefterlevnad och övrig intern styrning enligt vad som följer av Lag (1987:667) om ekonomiska föreningar och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 537/2014. I risk- och revisionsutskottet ingår vice ordförande och en styrelseledamot. VD adjungeras på utskottets möten och på vissa enskilda punkter adjungeras även ekonomichef. VD-assistent är funktionsansvarig i utskottet. Till risk- och revisionsutskottet rapporterar extern och intern revisor samt riskkontroll och compliance. Utskottet är förberedande till styrelsen avseende företagsstyrnings- och riskhanteringssystemet. Utskottet granskar och bereder riskrapporten i syfte att säkerställa dess ändamålsenlighet och omfattning, därutöver bidrar utskottet till ERSA bland annat genom att stödja i framtagande av scenarier och stresstester. Protokoll från utskottet rapporteras vid kommande styrelsesammanträde.

Finansutskottet har till uppgift att löpande följa utvecklingen av bolagets tillgångar och ta beslut om placeringar inom de ramar som styrelsen beslutat. Finansutskottet tar även fram förslag till eventuella förändringar av de interna regelverk som styr bolagets kapitalförvaltning. I finansutskottet ingår ordförande och en styrelseledamot,

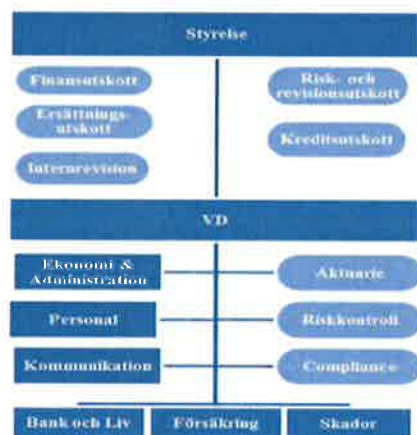
VD och ekonomichefen. Styrelsen tar årligen beslut om direktiv för finansutskottet och följer utskottets arbete genom att protokoll från mötena tas upp på kommande styrelsesammanträde.

Ansvaret för bolagets riskarbete finns hos styrelsen som årligen beslutar om bolagets övergripande styrdokument. Styrelsen har fyra utskott till sitt förfogande: finansutskott, kreditutskott, risk- och revisionsutskott samt ersättningsutskott.

Kreditutskottets huvuduppgift är att på styrelsens uppdrag delta i bolagets interna kreditprövningar för större eller riskfyllda krediter enligt särskild instruktion. Kreditutskottet består av två styrelseledamöter samt bolagets lokala Kreditkommitté som består av VD, kreditchef, kreditansvarig privatmarknad och bankchef. Kreditutskottets beslut protokollförs och återrapport sker till styrelsen halvårsvis.

Ersättningsutskottet är förberedande till styrelsen avseende ersättningar till VD och övrig företagsledning. Utskottet består av ordförande och en styrelseledamot, föredragande är VD och HR-chef.

Den organisationsstruktur som styrelsen och VD fastslagit innebär en fördelning av ansvar och befogenheter på affärsområden och avdelningar. Detta för att verksamheten ska nå största möjliga kundnytta, effektivitet och trygghet. Nedanstående organisationsschema speglar organisationsstrukturen hos Länsförsäkringar Södermanland.

Varje affärsområde och avdelning leds av en chef som ingår i bolagets företagsledning och rapporterar till VD. Integrerat i den operativa organisationen finns system för intern styrning och kontroll, regelefterlevnad och riskhantering.

2. Systemen för riskhantering och intern styrning och kontroll

Bolaget bedriver sin verksamhet med fokus på god intern styrning och kontroll vilket syftar till att höja riskmedvetenheten, främja kompetensutveckling och skapa förutsättningar för strukturerade och effektiva arbetsprocesser. Systemet för intern styrning och kontroll ingår som en del i företagsstyrningssystemet och grundar sig på bolagets interna organisation och i dess interna styrdokumentation, där tydlighet och systematik är nödvändigt för att leva upp till kraven om god intern styrning och kontroll.

Systemet för intern styrning och kontroll bygger på god dokumentation, dualitet i kritiska arbetsuppgifter, och en allmänt god ordning men också på en hög integritet och etiska värden hos bolagets medarbetare. Vidare uppställs krav på en god kontinuitetsplanering för att säkerställa att verksamheten kan upprätthållas även vid betydande störning och/eller i en krissituation. Systemet syftar till att säkerställa att bolaget styrs och förvaltas på ett sunt och ansvarsfullt sätt vilket innebär att:

- bolagets finansiella information är korrekt och tillförlitlig,
- risker identifieras och hanteras,
- styrande dokument upprättas och efterlevs,
- kontrollaktiviteter genomförs och dokumenteras och att
- uppföljning och rapportering genomförs

Ett viktigt verktyg för bolaget i sin strävan att uppnå god intern styrning och kontroll är att ha lättillgängliga, välstrukturerade och korrekta interna styrdokument där all personal ska kunna hitta rätt stöd för löpande styrning och för sina frågor när något uppfattas som oklart.

Dualitetsprinciper

För att minska operativa risker i verksamheten tillämpar Länsförsäkringar Södermanland dualitetsprinciper i syfte att fördela ansvaret i en process så att ingen enskild individ hanterar aktiviteter som i kombination med varandra kan innebära risk för interna oegentligheter. Samtliga kritiska processer i bolaget är analyserade utifrån ett dualitetsperspektiv och vid bristande dualitet vidtas lämpliga åtgärder såsom justering av processen, införande av nyckelkontroll, förändring av roller och ansvar inom processen.

Kontinuitetsplanering

Länsförsäkringar Södermanland arbetar aktivt med kontinuitetshantering för att säkerställa att verksamheten upprätthålls samt för att skydda kundintresse, egendom, varumärke och medarbetare även vid ett avbrott eller en större verksamhetsstörning. Vid uppkomna krissituationer samt vid händelser som påverkar bolaget negativt ska bolaget i första hand tillämpa de rutiner och åtgärder som ingår i bolagets egen kontinuitetsplanering. Om dessa rutiner och åtgärder inte är tillräckliga ska gemensamma krisåtgärder och aktiviteter inom länsförsäkringsgruppen tillämpas.

Bolaget har identifierat ett antal kritiska processer och skapat kontinuitetsplaner och övergripande handlingsplaner för dessa processer. Planerna omfattar bland annat:

- identifiering av störning/kris och upprättande av krisorganisation,
- hantering av störning/kris och fortsatt drift av verksamheten under störning/kris och
- återgång till normal drift och utvärdering efter avslutad störning/kris.

Målet med kontinuitetsarbetet är att bolaget ska, så långt det är möjligt och rimligt, vara förberett för en mer eller mindre oförutsedd händelse. Bolagets "Riktlinje för kontinuitet vid kris" beskriver närmare vilka aktiviteter som ska genomföras i samband med en väsentlig störning i verksamheten eller i en krissituation.

3. Riskbaserad verksamhetsstyrning

Länsförsäkringar Södermanlands verksamhet är förenad med många olika typer av risker. Bolaget identifierar, hanterar och övervakar riskerna genom riskbaserad verksamhetsstyrning.

Riskbaserad verksamhetsstyrning innebär att verksamheten inom bolaget ska styras och bedrivas baserat på ett medvetet risktagande som aldrig får äventyra bolagets långsiktiga lönsamhet och existens. Riskmedvetenheten genomsyrar organisationsstrukturen, styrningen av bolaget och hela den operativa verksamheten. Riskbaserad styrning återspeglas i verksamheten, bland annat genom att i affärsplaneringen och i den löpande verksamhetens affärsmässiga beslut ta hänsyn till identifierade risker och tänkbara händelser som kan ha inverkan på bolagets verksamhet och möjlighet att nå sina mål. Vidare tar den sig uttryck i löpande övervakning, mätning och rapportering av de risker bolaget är utsatt för genom sin verksamhet.

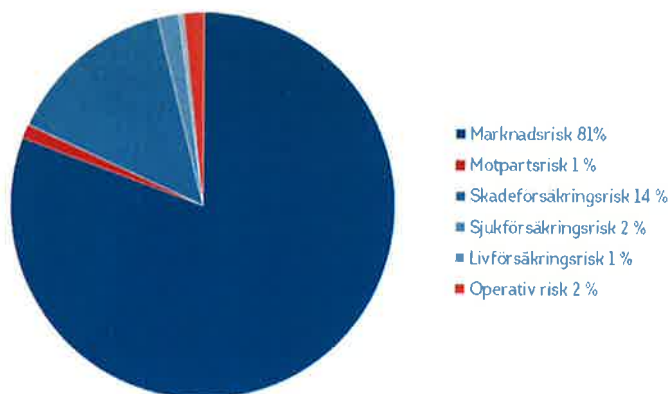
Riskprofil och riskexponering

Bolagets risker delas in i olika kategorier där de största riskerna utgörs av marknadsrisk och skadeförsäkringsrisk. Riskkartan nedan illustrerar riskkategorierna kopplat till bolagets försäkringsverksamhet.

Beräkningen av storleken på de olika riskerna genomförs i enlighet med den standardformel för kapitalkravsberäkningar under Solvens II som fastställts av EIOPA. Nedanstående diagram visar bolagets riskexponering uttryckt i primärt solvenskapitalkrav före diversifieringseffekter.

Primärt solvenskapitalkrav (BSCR) 2017-12-31

Solvenskapitalkravet uppgår till 1 220 (1 017) Mkr per 2017-12-31 och fördelar sig enligt följande:

Solvenskapitalkrav (Mkr)	2017-12-31	2016-12-31
Marknadsrisk	1 433	1 155
Motpartsrisk	21	67
Skadeförsäkringsrisk	255	250
Sjukförsäkringsrisk	31	28
Livförsäkringsrisk	8	8
Immateriell risk	0	0
Diversifiering	-214	-233
Primärt solvenskapitalkrav (BSCR)	1 533	1 275
Justeringsbelopp för förlusttäckningskapacitet	-344	-287
Operativ risk	31	29
Solvenskapitalkrav (SCR)	1 220	1 017

Länsförsäkringar Södermanlands riskfilosofi är att risktagande är nödvändigt för att uppnå verksamhetens mål och ska ske utifrån medvetna beslut. Risktagandet ska inte nödvändigtvis minimeras men vara befogat och baserat på välgrundade avvägningar mellan risktagande och förväntad avkastning, så kallad riskstrategi.

Riskstrategi

Bolagets riskstrategi är en integrerad del i bolagets verksamhetsstyrning vilken, givet bolagets affärsstrategi, syftar till att styra bolagets risktagande så att en bra avvägning mellan risktagande och förutsättningar för avkastning uppnås. Riskstrategin uppdateras årligen som en del av bolagets strategi- och affärsplaneringsarbete och baseras bland annat på erfarenheter och lärdomar från bolagets egen risk och solvensanalys ("ERSA"). Strategin utgör en av hörnstenarna i den riskbaserade verksamhetsstyrningen och ingår därför som en viktig del i företagsstyrningssystemet.

Huvuduppgiften för bolaget är att uppfylla uppsatta strategiska mål vilka är förenade med risktagande. Bolagets verksamhet innebär också exponering mot risker som varken kan undvikas eller ska minimeras. Däremot ska riskerna styras medvetet och bolaget ska sträva efter att inga onödiga risker tas eller på något sätt uppmuntras. Tydliga interna system för bevakning av riskrelaterade händelser samt en intern miljö och en ersättningspolicy som främjar riskmedvetenhet bidrar till rätt nivå av risktagande.

u

Bolaget klassificerar och hanterar riskerna efter i vilken grad de är önskvärda i form av önskade, nödvändiga eller icke önskvärda risker. Önskade risker är de risker bolaget medvetet tar i försäkringsaffären och kapitalförvaltningen. Nödvändiga är de risker som inte skapar direkt avkastning, men som inte går att undvika, och icke önskvärda är slutligen de risker som innebär en negativ inverkan på bolagets möjlighet till måluppfyllnad.

Kategoriseringen av riskerna ger uttryck för bolagets attityd till risker och är förenlig med bolagets övergripande strategi. Genom indelningen kan verksamheten agera för rätt riskexponering och för att maximera värdeskapande utan att riskera insolvens. Hanteringen av riskerna beskrivs närmare under rubriken "Riskhanteringssystemet" nedan.

Nedanstående tabell visar på ett övergripande sätt klassificering och hanteringen av riskerna inom de olika riskkategorierna:

Klassificering	Hantering
<p>Önskvärda risker Försäkringsrisker inom skade-, sjuk- och livförsäkringsrisker inklusive katastrofrisk.</p> <p>Marknadsrisk, såsom aktie-, ränte-, spread-, valuta och fastighetsrisk, relaterat till kapitalförvaltningen i syfte att skapa meravkastning.</p>	<p>Hålls måttlig genom: Beslut om åtagande ska följa affärsstrategi och bolagets regelverk. Återförsäkringskydd används för att begränsa risktagandet i vissa affärer.</p> <p>Eftersträva väldiversifierad portfölj med tillgångar allokerade på olika marknader inkl utländska, vilket tillför diversifieringseffekter (därav valutarisk som önskvärd risk). Marknadsriskerna begränsas i placeringsriktlinjer. Följa beslutad referensportfölj och utvärdera den löpande. Aktsamhetsprincipen ska tillämpas</p>
<p>Nödvändiga risker Marknadsrisk i form av ränterisk som uppstår då försäkringstekniska avsättningar (FTA) diskonteras (Solvens II).</p> <p>Motpartsrisk kopplat till återförsäkringsavtal.</p> <p>Koncentrationsrisk i försäkringsportfölj och i placeringsstillgångar.</p> <p>Affärsrisk i form av strategisk risk och intjäningsrisk.</p> <p>Likviditetsrisk i form av att egna åtaganden inte går att fullfölja på grund av brist på likvida medel eller fullgöras endast genom upplåning som innebär högre kostnad.</p> <p>Motpartsrisk kopplat till finansiella derivat.</p>	<p>Begränsas genom: Eftersträvan mot durationsmatchning hos placeringstillgångar och försäkringstekniska skulder</p> <p>Diversifiering genom gruppens gemensamma återförsäkringsprogram samt val av motpart utifrån rating</p> <p>Eftersträva diversifiering av försäkringsportföljen och placeringstillgångarna (riktlinjer för riskurval och placeringsriktlinjer)</p> <p>Väl underbygga strategiska beslut genom löpande uppföljning samt omvärldsbevakning.</p> <p>Efterlevnad av bolagets principer om likviditetshantering</p> <p>Aktsamhetsprincipen ska tillämpas.</p>
<p>Icke önskvärda risker Affärsrisk i form av ryktesrisk genom förlorad tilltro till bolagets verksamhet och/eller produkter.</p> <p>Operativa risker (mer omfattande) i form av bristande efterlevnad av riktlinjer, fel i finansiell rapportering, intern brottslighet etc.</p>	<p>Reduceras/elimineras genom: Interna strukturer för att undvika åtgärder som kan innebära försämrat varumärke och minskad tillit.</p> <p>Efterlevnad av interna regelverk, processer, rutiner och arbetsbeskrivningar som ska efterföljas.</p>

Länsförsäkringar Södermanland arbetar strukturerat och disciplinerat med riskhantering för att skapa möjlighet till medvetna beslut, understödja strategiska mål samt för att undvika förluster. Bärande delar i den riskbaserade styrningen utgörs därför av:

- bolagets system för riskhantering ("Riskhanteringssystemet") och
- egen risk- och solvensanalys ("ERSA") som en integrerad del i bolagets affärsplanering

Riskhanteringssystemet

Länsförsäkringar Södermanlands verksamhet är förenad med risktagande som hanteras genom bolagets ändamålsenliga system för riskhantering och regelefterlevnad. Riskhanteringssystemet stödjer bolaget i att hantera och medvetet styra de risker bolaget utsätts för, så att onödiga risker undviks eller inte på något sätt uppmuntras. Riskhanteringssystemet är en företagsgenomgripande gemensam ansats i vilken samtliga risker beaktas sammantaget och i relation till varandra. En förutsättning för detta är att riskhanteringssystemet är väl integrerat med den interna styrningen och kontrollen. Andra viktiga förutsättningar för effektivitet och kvalitet i riskhanteringssystemet är en hög kompetensnivå hos medarbetarna samt klara signaler från ledningen som

uppmuntrar till god intern styrning och kontroll. För att säkerställa att risker beaktas i affärsbeslut, genomförs riskanalyser i samband med strategiskt viktiga beslut.

Bolagets verksamhet innebär, som beskrivits ovan, exponering mot risker som varken kan undvikas eller ska minimeras. Däremot ska riskerna styras medvetet och bolaget ska sträva efter att inga onödiga risker tas eller på något sätt uppmuntras. Tydliga interna system för bevakning av riskrelaterade händelser samt en intern miljö och en riktlinje för ersättningar som främjar riskmedvetenhet bidrar till rätt nivå av risktagande. Länsförsäkringar Södermanland har en sammanhängande riskhanteringsprocess som ger möjlighet att på ett effektivt sätt hantera risker och möjligheter. Nedanstående åtta komponenter beaktas och hanteras i möjligaste mån för de olika riskkategorierna.

- Intern miljö,
- Målformulering,
- Händelseidentifiering,
- Riskbedömning,
- Riskåtgärder,
- Kontrollaktiviteter,
- Information och kommunikation,
- Uppföljning och utvärdering.

Styrelsen har det övergripande ansvaret för bolagets riskhantering och VD ansvarar för riskhanteringen inom den operativa verksamheten enligt styrelsens föreskrifter. Länsförsäkringar Södermanlands system för intern kontroll bygger på en verksamhetsanpassad tillämpning av principen med de tre så kallade försvarslinjerna. Dessa ska utgöra den generella grunden för bolagets riskhantering, riskkontroll och regelefterlevnad.

Första försvarslinjen, verksamheten, ansvarar för att risker omhändertas och åtgärdas. Respektive chef ansvarar för alla risker inom sin verksamhet. Inom ramen för verksamheten har bolaget två riskbedömningsgrupper: riskhanteringsnämnden och lokala kreditkommittén. De har till uppgift att bedöma risker inom sakförsäkrings- och kreditverksamheten inom befintliga regelverk för detta. Bolaget har också en säkerhetsgrupp som har till uppgift att löpande arbeta med operativa säkerhetsfrågor. Arbetet leds av en särskild säkerhetsansvarig. Bolaget har också ett väl utvecklat miljöledningssystem som begränsar bolagets risktagande inom miljöområdet.

Riskkontrollfunktionen som är en del av andra försvarslinjen, är organisatoriskt direkt underställd VD. Funktionen är objektiv, oberoende gentemot bolagets affär och fri från påverkan från andra funktioner inom bolaget. Funktionen övergripande mål är att ge en allsidig och saklig bild av bolagets risker, analysera utvecklingen av riskerna samt agera rådgivare till VD och styrelse i riskhanteringsfrågor. Riskkontrollfunktionen rapporterar löpande till VD och bolagets revisionsutskott samt till hela styrelsen minst en gång per år.

Compliancefunktionen är också en del av den andra försvarslinjen och är ett stöd för att bolaget ska arbeta enligt gällande regler och har bl a till uppgift att bistå organisationen vid utformning av interna regelverk, bevaka förändringar i de externa regelverken och följa upp regelefterlevnaden i bolaget. Compliancefunktionen rapporterar till VD, risk- och revisionsutskott och styrelse samt lämnar årligen en samlad bedömning av hur väl bolagets verksamhet uppfyller gällande regler och normer.

Den tredje försvarslinjen, internrevision, arbetar på uppdrag av styrelsen. Internrevisorerna ska medverka till och kontrollera att verksamheten inom bolaget bedrivs mot fastställda mål och i enlighet med styrelsens intentioner och riktlinjer genom att utvärdera den interna styrningen och kontrollen. Internrevisionen följer också upp riskkontrollfunktionens och compliancefunktionens arbete.

För att hålla riskerna på önskvärda nivåer tillämpar bolaget ett antal principer, regler och riskreduceringstekniker i riskhanteringsprocessen. En central princip inom riskhanteringen är exempelvis aktsamhetsprincipen inom kapitalförvaltningen. Bolagets tillämpning av principen för aktsamhet i kapitalförvaltningen innebär bland annat att placeringar endast görs i tillgångar vars risker bolaget anser sig kunna identifiera, mäta, övervaka, hantera, kontrollera och rapportera. De huvudsakliga tillgångsklasserna inom kapitalförvaltningen är räntebärande tillgångar, aktierelaterade tillgångar, fastighetsrelaterade tillgångar, alternativa investeringar och Länsförsäkringar AB-aktien. Placeringar och tillgångar som inte handlas på reglerade finansmarknader ska hållas på aktsamma nivåer. Tillgångarna ska vara väl diversifierade på ett sådant sätt att man undviker överdrivet beroende av en viss tillgång, emittent eller grupp av företag eller av ett geografiskt område samt alltför stor riskackumulering i portföljen som helhet.

Bolagets riskurvalsregler syftar till att begränsa skade- och sjukförsäkringsrisk och bolagets placeringsriktlinje syftar även till att begränsa marknadsrisk och säkerställa att bolaget inte exponeras mot potentiella investeringsbedrägerier genom att bolaget kritiskt bedömer sina investeringar baserat på aktsamhetens principer. Exempel på olika typer av tekniker som bolaget använder för att reducera risk är exempelvis återförsäkring, diversifiering samt kapital- och likviditetsplanering.

Kapitalplaneringen är en viktig del i Länsförsäkringar Södermanlands strategiska planering och riskhantering. Kapitalplaneringen genomförs som en integrerad del av processerna för affärsplanering och egen risk- och solvensanalys (ERSA). Planeringen syftar till att säkerställa att bolaget uppfyller uppsatta krav och mål för kapitalisering i relation till bolagets risktagande. Resultatet dokumenteras i en kapitalplan som omfattar bolagets kapital- och likviditetsbehov kapitalkvotsmål samt bolagets övergripande risktolerans. Kapitalplanen uppdateras minst en gång per år. Vid senaste kapitalplanering har bolaget gjort bedömningen att det under planeringsperioden (2018-2020) inte föreligger något behov av att genomföra någon extraordinär kapitalanskaffning eller förändring av bolagets risktagande från vad som antas i bolagets affärsplan.

Bolagets likviditetsbehov prognostiseras utifrån förväntade in- och utflöden av likvida medel. Därutöver har hänsyn tagits till inträffandet av eventuella osannolika händelser med negativ påverkan på bolagets likviditet. Prognosen och likviditetsbehov analyseras per budgetår. Prognostiserat likviditetsbehov för 2018 uppgår löpande till 50 Mkr. Resultatet av prognosen påvisar att bolagets likvida medel är tillräckliga för att uppfylla prognostiserat likviditetsbehovet. Länsförsäkringar Södermanland har dessutom beredskap för att stärka likviditeten genom försäljning av likvida placeringstillgångar.

Bolagets riskhanteringssystem utvärderas i sin helhet årligen. Utvärderingen bedömer lämpligheten och effektiviteten i de processer, system och kontroller som finns inom bolaget för att hantera och kontrollera bolagets riskexponering. Styrelsen ansvarar för utvärderingen. Den övergripande risktoleransen bestäms årligen av styrelsen. Risktoleransen uttrycks som den lägsta nivå vilken bolagets solvenskapitalkvot (kapitalbas i relation till solvenskapitalkrav) aldrig får gå under. Den övergripande risktoleransen beslutades i december 2017 till en kapitalkvot om lägst 160 (160) procent.

Utöver den övergripande risktoleransen beslutar bolagets styrelse även om bolagets mål för solvenskapitalkvoten. Kapitalkvotmålets syfte är att spegla bolagets kapitalbehov samt säkerställa att bolaget har tillräckligt med kapital för att kunna möta ett negativt scenario utan att riskera att understiga beslutad risktolerans. Bolagets kapitalkvotsmål ska uttryckas som ett intervall inom vilket solvenskapitalkvoten ska befinna sig. Styrelsen beslutade i december 2017 om en undre målnivå om 200 (200) procent och en övre målnivå om 250 (250) procent för 2018. Solvenskapitalkvoten uppgick till 192 (213) procent per 2017-12-31. Kvoten är lägre än den undre målnivån men i linje med förväntningarna baserade på utfallet av bolagets egen risk- och solvensanalys.

Egen risk- och solvensanalys

Som ett stöd och kontroll av bolagets affärsplaner genomförs varje år en egen risk- och solvensanalys ("ERSA"). Det övergripande målet med ERSA är att säkerställa att bolagets kapital är och förblir tillräckligt för att bära de risker som följer av realiserandet av bolagets långsiktiga affärsplan.

Bolagets affärsplan bygger på bolagets affärsstrategier som utarbetats med stöd av en omvärldsanalys. Affärsplanen utarbetas med utgångspunkt från ett basscenario vilket motsvarar bolagets bästa antagande om affärens och omvärldens utveckling under affärsplaneringsperioden. Affärsplanen testas också mot ett scenario med förväntad sämre ekonomisk utveckling än basscenariot, kallat alternativscenariot. För att bedöma riskkänsligheten i bolagets affärsplan genomförs också 3-4 stresstester för att fastställa om bolaget klarar att genomföra affärsplanen även under finansiell stress. Exempel på sådana stresstester är att utsätta affärsplanen för en situation med kraftigt fallande aktiekurser, väsentligt stigande skadekostnader eller stora katastrofskador. Om något av scenarierna eller stresstesterna leder till ett utfall hos solvenskapitalkvoten som understiger eller riskerar att understiga bolagets övergripande toleransnivå måste affärs- och kapitalplanerna anpassas eller riskerna reduceras.

ERSA-processen genomförs minst en gång per år men om väsentliga förändringar i bolagets riskprofil inträffar ska bolaget utan dröjsmål genomföra en ny analys. ERSA-arbetet följer den dokumenterade ERSA-process som utvecklats för bolaget.

Bolaget har under hösten 2017 genomfört den egna risk- och solvensanalysen och bedömt det totala solvenskapitalkravet och bolagets kapitalbehov med hänsyn tagen till bolagets specifika riskprofil, risklimiter och

fastställda affärsstrategi. Vid genomförandet av ERSAn analyserades bolagets kapitalbehov utifrån ett basscenario och ett alternativscenari samt utifrån utfallet av tre stresstester. Sammanfattningsvis konstaterades att kapitalkvoten befinner sig nära eller inom målintervallet och med god marginal över den beslutade risktoleransen, 160 %, i såväl bas- som alternativscenariot, liksom i de tre genomförda stresstesterna. Styrelsens bedömning är att det under planeringsperioden (2018-2020) inte föreligger något behov av att genomföra någon extraordinär kapitalanskaffning eller förändring av bolagets risktagande från vad som antas i bolagets affärsplan. ERSA-rapporten godkändes av styrelsen 2017-12-12 och har sänts till Finansinspektionen enligt gällande regelverk.

Rapportering av risk

Länsförsäkringar Södermanland rapporterar omfattningen av sina risker såväl internt som externt. Mottagare av den interna rapporteringen är i första hand styrelse, risk- och revisionsutskott, finansutskott och ledningsgrupp men viss riskrapportering sker också till medarbetarna på bolaget. Den största delen av den externa rapporteringen sker till tillsynsmyndigheten, d.v.s. till Finansinspektionen.

Intern rapportering

Riskkontrollfunktionen upprättar kvartalsvis en riskrapport som beskriver bolagets aktuella risksituation och hur riskerna har förändrats över tiden. Riskrapporten lämnas till bolagets risk- och revisionsutskott och till styrelsen för behandling på styrelsemöte. Riskerna som beskrivs i riskrapporten beräknas enligt riskmodeller som baseras på Solvens II-regelverket som är kalibrerad för att visa risken för att insolvens inträffar inom 12 månader med högst 0,5 procents sannolikhet. Länsförsäkringsgruppen har gemensamt utvecklat en riskapplikation för att mäta risk och göra kapitalkravsberäkningar. Applikationen beräknar det kapitalkrav som förväntas svara mot det sämsta utfallet för verksamheten över 200 år. I beräkningen mäts risk för risktyperna enligt riskkategoriseringen exklusive likviditetsrisk och affärsrisk. Kapitalkvoten beräknas genom att det totala riskbeloppet ställs i relation till bolagets kapitalbas.

Finansutskottet och styrelsen erhåller regelbundet en finansrapport där det framgår hur förvaltningen gått och hur bolagets placeringstillgångar är placerade, samt hur den aktuella allokeringen förhåller sig till normalportföljens. Alla typer av avvikelser gentemot bolagets policy och riktlinjer för kapitalförvaltningen rapporteras i finansrapporten.

Extern rapportering

Rapporteringen till Finansinspektionen omfattar bland annat kvantitativa rapporter ("ORT-rapporter") på kvartals- och årsbasis. I de kvantitativa rapporterna rapporterar bolaget bland annat uppgifter om balansräkningen generellt och placeringstillgångar och försäkringstekniska avsättningar mer specifikt. De kvantitativa rapporterna innehåller också uppgifter om premier, skadekostnader och omkostnader. Vidare rapporterar bolaget uppgifter om bolagets kapitalbas och kapitalkrav. Som tillägg till de kvantitativa rapporterna är skadeförsäkringsföretag även skyldiga att kvartals- och årsvis fullgöra kompletterande tillsynsrapportering till Finansinspektionen. Denna omfattar bland annat uppgifter om resultat- och balansräkning, premier och försäkringsersättningar samt kapitalplaceringar och skulder. I den kompletterande tillsynsrapporteringen skall även resultatuppgifter specificerat på försäkringsgrenar och rapporteras.

Bland övrig rapportering bör nämnas de mer kvalitativt beskrivande rapporterna såsom ERSA (som beskrivits ovan), Regelbunden tillsynsrapport ("RSR") samt Solvens- och verksamhetsrapport ("SFCR"). Slutligen är bolaget skyldigt att upprätthålla ett förmånsrättsregister över de tillgångar som bolaget håller för att täcka sina försäkringstekniska avsättningar.

ERSA upprättas och rapporteras årligen till Finansinspektionen samt vid större förändringar i bolagets verksamhet eller riskprofil. SFCR upprättas och rapporteras årligen till Finansinspektionen varefter rapporten publiceras på bolagets hemsida. Fullständig RSR upprättas och rapporteras till Finansinspektionen vart tredje år medan en förenklad RSR som beskriver väsentliga förändringar i verksamhet, företagsstyrningssystemet eller bolagets riskprofil uppdateras och rapporteras årligen däremellan. Rapportering av uppgifter från förmånsrättsregistret sker på begäran från Finansinspektionen.

Kvalitativ och kvantitativ beskrivning av bolagets risker

I nedanstående avsnitt följer en kvalitativ och kvantitativ beskrivning av bolagets riskkategorier och risker. De flesta beskrivningarna kompletteras med en eller flera känslighetsanalyser.

u

Skadeförsäkringsrisk och sjukförsäkringsrisk

Skadeförsäkrings- och sjukförsäkringsrisken består av premierisk, reservrisk och katastrofrisk. Innebörden i dessa begrepp och bolagets generella metoder för att hantera dessa typer av risker beskrivs nedan. Generellt är premie- och reservrisken störst i skadeportföljer med lång avvecklingstid. Detta är särskilt märkbart inom trafik-, sjuk- och olycksfallsförsäkring, vilka tillsammans utgör en relativt stor andel av bolagets avsättning för oreglerade skador. Skadeförsäkringsrisk begränsas genom ett riskutbyte tillsammans med de 22 övriga länsbolagen i länsförsäkringsgruppen. Riskutbytet sker genom återförsäkring som innebär att de deltagande bolagen begränsar sina åtaganden i försäkringsavtalen upp till vissa fastställda belopp (självbehåll) per skada, per händelse och totalt per skadeår. Självbehållet fastställs årligen i styrelsen och är för bolagets del maximerat till 7,0 (7,5) Mkr. Det externa katastrofskyddet har under 2017 gällt för 8 miljarder per händelse totalt för länsförsäkringsgruppen.

Premierisk

Premierisken är risken för oförutsedda förluster till följd av att det kommande årets skador blir större än förväntat. Premierisken reduceras genom

- Diversifiering av försäkringsportföljen
- En väl förankrad prissättningsprocess där premien i varje enskilt avtal motsvarar den faktiska riskexponeringen
- Affärsplanen med budget för premier och skadeersättningar som godkänns av styrelsen
- Detaljerade interna riktlinjer för vilka risker som får tecknas (riskurvalsregler)
- Återförsäkring (se ovan).

Reservrisk

Reservrisk är risken för att avsättningen för oreglerade skador inte räcker för att reglera inträffade skador. Den hanteras främst genom utvecklade aktuariella metoder och en noggrann kontinuerlig uppföljning av anmälda skador. Utvecklingen av bolagets avsättning för oreglerade skador följs upp löpande, bl a genom att skadehandläggarna går igenom de oreglerade skadorna och kontrollerar att befintlig reserv är tillräcklig för att slutreglera skadan. När det gäller trafikskador tillkommer även osäkerhet om den framtida kostnadsutvecklingen på grund av att förändrad lagstiftning och myndighetsbeslut i efterhand kan påverka hur trafikförsäkringen belastas med kostnader.

Katastrofrisk

Bolagets verksamhetsområde är i första hand begränsat till Södermanlands län, vilket innebär att de risker bolaget tecknat är koncentrerade till en förhållandevis liten region. Detta medför en relativt stor risk att flera enskilda försäkringar blir skadedrabbade vid en större skada som exempelvis en stormskada eller andra naturkatastrofer som översvämningar, jordskred eller liknande. Genom det interna riskutbytet (se särskilt avsnitt) är bolaget också exponerat för katastrofskador som inträffar i de övriga länsbolagen. Åtagandet är bolagets enskilt största risk och utgör ett belopp som motsvarar 15 (15) % av bolagets konsolideringskapital vid årets ingång. Det inträder då gruppens externa katastrofskydd är uttömt.

Känslighet för premie- och reservrisk

Premierisken är känslig för förändringar i de antaganden som gjorts för skade-, driftskostnad och intjänad premie. Nedanstående tabell visar på känsligheten för bolagets resultat och eget kapital.

Känslighetsanalys teckningsrisker (Tkr)		
Inverkan på resultatet före skatt	2017	2016
Förändrad totalkostnadsprocent, 1 %	+/- 5 604	+/- 5 906
Förändrad premienivå, 1 %	+/- 6 035	+/- 5 708
Förändrad skadekostnad, 1 %	+/- 4 761	+/- 4 929
Förändrad driftskostnad, 1 %	+/- 843	+/- 977
Inverkan på eget kapital efter skatt	2017	2016
Förändrad totalkostnadsprocent, 1 %	+/- 4 371	+/- 4 607
Förändrad premienivå, 1 %	+/- 4 707	+/- 4 452
Förändrad skadekostnad, 1 %	+/- 3 714	+/- 3 845
Förändrad driftskostnad, 1 %	+/- 658	+/- 762

Bolagets förmåga att förutse den slutliga skadekostnaden kan bedömas genom att analysera tidigare års skattningar av skadekostnaden för enskilt skadeår. Nedanstående tabell visar skadekostnads-utvecklingen för skadeåren 2008-2017 före återförsäkringen. Av tabellen framgår hur skattningen av den totala skadekostnaden per skadeår utvecklas årsvis och vilken andel som per 2017-12-31 finns avsatt i balansräkningen, belopp i Tkr.

Faktiska skadeanspråk jämfört med tidigare uppskattningar

Tidigare års uppskattningar av skadekostnaden för enskilda skadeår är också ett mått på bolagets förmåga att förutse den slutliga skadekostnaden. Tabellen nedan visar skadekostnadsutvecklingen för skadeåren 2008-2017 före återförsäkring.

Av tabellen framgår hur skattningen av den totala skadekostnaden per skadeår utvecklas årsvis och vilken andel som per 2017-12-31 finns avsatt i balansräkningen.

Skadekostnad före återförsäkring

Skadeår / Uppskattad skadekostnad	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Totalt
Uppskattad skadekostnad											
- i slutet av skadeåret	306 018	287 645	417 193	341 529	316 162	395 216	402 427	390 999	437 893	401 031	
- ett år senare	306 042	282 679	429 588	351 698	338 759	375 721	393 501	395 560	447 701		
- två år senare	280 519	277 171	420 512	335 395	319 981	377 928	380 002	392 794			
- tre år senare	279 290	272 861	407 523	327 105	324 905	375 168	381 975				
- fyra år senare	278 571	261 482	399 990	324 375	322 070	372 989					
- fem år senare	273 666	255 279	398 588	320 856	320 197						
- sex år senare	266 747	254 099	394 105	319 835							
- sju år senare	264 087	251 852	393 879								
- åtta år senare	258 570	250 749									
- nio år senare	256 753										
Nuvarande skattning av total skadekostnad	256 753	250 749	393 879	319 835	320 197	372 989	381 975	392 794	447 701	401 031	
Totalt utbetalt	241 682	234 732	376 750	294 262	299 215	351 304	344 439	342 330	343 554	194 614	
Summa kvarstående skadekostnad	15 071	16 017	17 129	25 573	20 982	21 686	37 537	50 464	104 147	206 417	515 021
Avsättning upptagen i balansräkningen	15 071	16 017	17 129	25 573	20 982	21 686	37 537	50 464	104 147	206 417	515 021
Avsättning avseende skadeår 2005 och tidigare											120 121
Ersättningsreserv för mottagen återförsäkring											452 191
Summa ersättningsreserv, brutto	15 071	16 017	17 129	25 573	20 982	21 686	37 537	50 464	104 147		1 087 333
Skadelivräntereserv, brutto											87 058
Skaderegleringsreserv, brutto											35 475
Avsättning för oreglerade skador, brutto											1 209 866
Ersättningsreserv, återförsäkrades andel											-230 431
Skaderegleringsreserv, återförsäkrades andel											0
Avsättning för oreglerade skador, återförsäkrades andel											-230 431
Avsättning för oreglerade skador, för egen räkning											979 436

Livförsäkringsrisk

Livförsäkringsrisk utgör risken för förluster vid försäkring av enskilda personers liv och hälsa. För Länsförsäkringar Södermanlands del utgörs dessa risker av bolagets skadelivräntor och relevanta kategorier av livförsäkringsrisk är livsfallsrisk och dödsfallsrisk, invaliditets- och sjukrisk, driftskostnadsrisk, annullationsrisk och omprövningsrisk. Riskerna som beskrivs nedan hanteras bl a genom en kontinuerlig uppföljning av kostnader och dödligheten samt genom en spridning av riskerna genom intern återförsäkring.

Livsfalls- och dödsfallsrisk

Livsfallsrisken är tillsammans med omprövningsrisken den huvudsakliga risken i skadelivränterörelsen och innebär risken för att livräntetagarna lever längre än de antaganden som ligger till grund för livräntan. Livsfallsrisk är starkt besläktad med dödsfallsrisk, genom att riskerna är varandras motsatser.

Invaliditets- och sjukrisk

Invaliditets- och sjukrisk är risk som uppstår i och med åtaganden att försäkra enskilda personers hälsa. Sjukförsäkringsrisk avser risken för förluster till följd av att de försäkrades invaliditet och sjuklighet blir större än vad som antagits.

Driftskostnadsrisk

Kostnadsrisken innebär risken för att administrationen av försäkringarna blir högre än vad som antagits.

Annullationsrisk

Annullationsrisk avser risken för förluster till följd av att premieannullationer, återköp eller flytt avviker från vad som antagits.

Katastrofrisk

Katastrofrisk avser risken för förluster till följd av naturkatastrofer, epidemier eller katastrofer orsakade av mänskliga aktiviteter som leder till mycket stora försäkringsersättningar.

Omprövningsrisk

Omprövningsrisken innebär risken för att ny lagstiftning påverkar framtida utbetalningar.

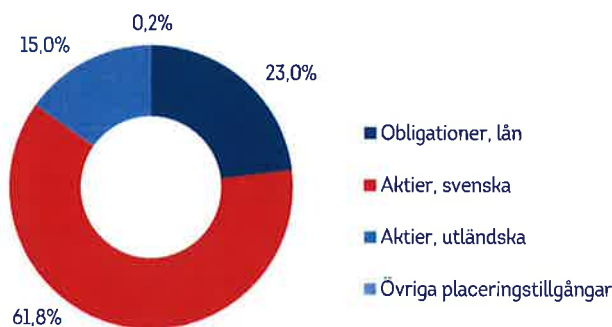
Marknadsrisk

Marknadsrisk är risken för förluster till följd av ändringar, i nivå eller volatilitet, av räntor, priser på finansiella tillgångar och valutakurser. Bolagets kapitalförvaltning innebär exponering mot olika typer av marknadsrisker vilka delas in i kategorierna ränterisk, aktierisk, fastighetsrisk, spreadrisk, valutarisk och koncentrationsrisk.

Länsförsäkringar Södermanlands kapitalförvaltning styrs av bolagets "Policy för kapitalförvaltning" och av bolagets "Riktlinje för placeringar". Syftet med dessa styrdokument är att styra risknivån i placeringsportföljen bland annat genom att säkerställa aktsamhet i kapitalförvaltningen. De styrande dokumenten för kapitalförvaltningen beslutas av styrelsen och revideras minst en gång per år. I dessa regelverk har bolaget även tagit hänsyn till de legala krav som kan påverka hur bolaget får placera kapitalet. I riktlinjen för placeringar fastslår styrelsen en s.k. normalportfölj ("referensportfölj") som reglerar hur stor andel av bolagets tillgångar som får finnas i olika tillgångslag och på vilka marknader. Tabellen nedan visar på ett övergripande sätt koncernens placeringsstruktur per balansdagen.

Placeringsstruktur, Mkr		
	2017	2016
Obligationer, lån	825,7	773,4
Svenska aktier	2 218,3	1 924,7
Utländska aktier	537,9	485,5
Övriga placeringstillgångar	7,7	9,0
Summa placeringstillgångar	3 589,6	3 192,6

Placeringsstruktur 2017-12-31 (%)

Aktierisk

Aktierisken är bolagets enskilt största marknadsrisk. Totalt sett har koncernen en aktieexponering om ca 2 756,2 (2 410,1) Mkr. I bolagets placeringsriktlinjer finns begränsningsregler som syftar till att reducera aktierisken. Begränsning av risken i aktieportföljen sker främst genom allokering av aktieportföljen på flera olika geografiska regioner. Investeringar i noterade aktier (exklusive LFAB, Humlegården och Lanså) begränsas till att maximalt

u

utgöra 5 % av placeringsportföljen och en enskild marknadsnoterad aktieplacering får inte överstiga 5 % av marknadsvärdet för aktieportföljen.

Aktierelaterade derivat och strukturerade produkter såsom exempelvis aktieindexobligationer används i mycket begränsad utsträckning.

Bolaget använder flera olika förvaltare för att på så sätt minska effekten av att en enskild förvaltare tar felaktiga beslut.

Känslighetsanalys aktierisk (Tkr)		
Inverkan på resultatet före skatt	2017	2016
10 % nedgång i aktiekurser	-195 295	-180 257
Inverkan på eget kapital efter skatt	2017	2016
10 % nedgång i aktiekurser	-152 330	-140 600

Tabellen ovan visar hur resultatet före skatt samt eget kapital efter skatt påverkas av en nedgång på aktiemarkanden

Valutarisk

Bolaget har både tillgångar och skulder i utländsk valuta. För skuldsidan är risken mycket begränsad och är endast hänförlig till ett enskilt återförsäkringskontrakt. Bolagets direkta exponering mot utländsk valuta för tillgångarna är begränsad. För de flesta av bolagets placeringstillgångar är nominell valuta svenska kronor. Den indirekta exponeringen är dock betydande genom bolagets innehav i svenska investeringsfonder med inriktning på europeiska, amerikanska och tillväxtmarknader. På tillgångssidan uppgår den totala valutaexponeringen, direkt och indirekt, till cirka 538 (495) Mkr av vilken 538 (486) Mkr utgörs av aktier på utländska marknader och 0 (9) Mkr utgörs av valutakursrisk i optionsdelen i aktieindexobligationer. Bolaget har inte, genom derivat eller på annat sätt, genomfört valutasäkringar. Enligt bolagets placeringsriktlinjer får den totala valutaexponeringen inte överstiga trettio procent av bolagets placeringstillgångar, vilket motsvarar ca 1 077 (958) Mkr.

Känslighetsanalys valutarisk - netto (Tkr)		
Inverkan på resultatet före skatt	2017	2016
10 % nedgång i valutakurser generellt	-53 791	-49 486
10 % nedgång i valutan USD	-32 146	-30 436
10 % nedgång i valutan EURO	-16 232	-14 390
10 % nedgång övriga valutor	-5 413	-4 661
Inverkan på eget kapital efter skatt	2017	2016
10 % nedgång i valutakurser generellt	-41 957	-38 599
10 % nedgång i valutan USD	-25 074	-23 740
10 % nedgång i valutan EURO	-12 661	-11 224
10 % nedgång övriga valutor	-4 222	-3 635

Tabellen ovan visar hur resultatet före skatt och eget kapital efter skatt påverkas av en förändring i valutakurser med hänsyn tagen till valutasäkringsinstrument.

Ränterisk

Ränterisken är risken att nettovärdet av tillgångar, skulder och försäkringstekniska avsättningar minskar på grund av ändrade marknadsräntor. Länsförsäkringar Södermanland är exponerat för ränterisk både på tillgångs- och skuldsidan, där exponeringen på tillgångssidan utgör störst andel av risken. På skuldsidan är de försäkringstekniska avsättningarna för skadelivräntor kopplade till trafikaffären exponerade för ränterisk genom att diskonteringsräntan påverkas av förändringar i marknadsräntor. Övriga försäkringstekniska avsättningar diskonteras inte och bolaget har inga räntebärande finansiella skulder. På tillgångssidan är ränteexponeringen främst koncentrerad till nominella obligationer där risken består i att marknadsvärdet på de fastförräntade tillgångarna sjunker då marknadsräntan stiger. Graden av ränterisk eller prisrisk ökar med tillgångens löptid.

uh

Bolagets placeringar i räntebärande värdepapper uppgår totalt till 825,7 (773,4) Mkr. Bolagets ränteportfölj består huvudsakligen av statsobligationer, statsskuldväxlar samt bostads- och företagsobligationer.

Känslighetsanalys ränterisk (Tkr)		
Inverkan på resultatet före skatt	2017	2016
1 % lägre ränta	-12 720	-13 948
1 % högre ränta	8 232	9 191
Inverkan på eget kapital efter skatt	2017	2016
1 % lägre ränta	-9 922	-10 879
1 % högre ränta	6 421	7 169

Tabellen ovan visar vilken effekt en förändring i räntenivån har på bolagets resultat före skatt samt på eget kapital efter skatt

Fastighetsrisk

Fastighetsrisk avser risken för förlust till följd av ändringar, i nivå eller volatilitet, av priset på fastigheter. Fastighetspriserna är främst en effekt av antaganden om bland annat gällande avkastningskrav, hyresnivåer och vakansgrad.

Bolaget har inga direktägda fastigheter men äger via dotterbolaget Strimlusen Förvaltnings AB aktier i de onoterade fastighetsbolagen Humlegården Fastigheter AB samt Lansa Fastigheter AB som innebär exponering mot fastighetsrisk. Detsamma gäller för Länsförsäkringar Södermanlands innehav i två bostadsrätter i Stockholm samt innehavet i investeringsfonden LF Fastighetsfond med inriktning mot tillgångsslaget fastigheter. Investeringsfonden är även exponerad mot aktierisk eftersom fonden äger aktier i börsnoterade fastighetsbolag. Därmed finns en betydande samvariation mellan eventuella värdeförändringar i fonden och börsutvecklingen.

Totalt uppgår fastighetsexponeringen, direkt och indirekt, till 991,2 (794,3) Mkr.

Känslighetsanalys fastighetsrisk (Tkr)		
Inverkan på resultatet före skatt	2017	2016
10 % nedgång i fastighetsvärde	-99 123	-79 428
Inverkan på eget kapital efter skatt	2017	2016
10 % nedgång i fastighetvärde	-94 985	-75 321

Tabellen ovan visar hur resultatet före skatt samt eget kapital efter skatt påverkas av en nedgång på fastighetsmarkanden

Spreadrisk

Kreditspreadrisk är risken för förluster till följd av ändring, i nivå eller volatilitet, av differensen mellan marknadsräntor på obligationer med kreditrisk och statspappersräntor. Länsförsäkringar Södermanland är exponerat mot spreadrisk främst genom innehav i svenska bostadsobligationer och företagsobligationer av typen Investment Grade respektive High Yield.

För att begränsa spreadrisken har bolaget fastställt riktlinjer för hur de räntebärande tillgångarna får placeras, bl a utifrån kreditkvalitet. Dessutom finns begränsningar om hur mycket bolaget får placera hos olika emittenter. Bolagets placeringar sker huvudsakligen i värdepapper med hög kreditvärdighet och spreadrisken bedöms därför vara liten. Rating utförd och beslutad av Standard & Poor, Moody's eller Fitch godtas som officiellt kreditbetyg.

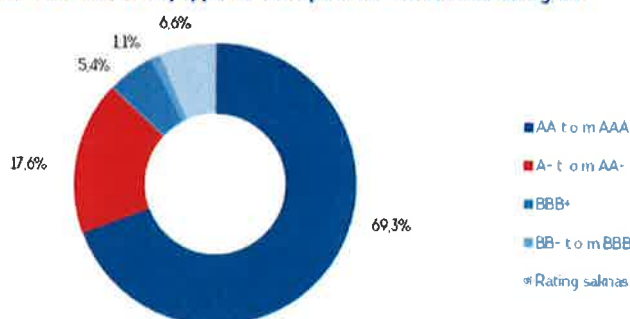
Säkerställda obligationer ska vara utgivna av bank eller hypoteksbolag enligt lagen(2003:1223) om säkerställda obligationer. För att begränsa exponeringen mot spread- och kreditrisk ska emittenten eller skuldinstrumentet (den säkerställda obligationen) ha ett kreditbetyg om minst AA. Obligationer och andra skuldförbindelser som kommunalt bolag eller publikt aktiebolag ska vara utgivna av företag med minst BBB- i rating (motsvarar Investment Grade) vid inköp. Obligationen eller skuldförbindelsen får behållas om ratingen sjunker till BB+. Oavsett det som sagts ovan får bolaget investera i skuldinstrument upp till en andel om maximalt 5 procent av värdet av de totala räntebärande

placeringstillgångarna inklusive likvida medel och upplupen ränta, även om inte de ovan beskrivna kraven på kreditbetyg är uppfyllda.

Placeringsstruktur, Mkr		
Rating	2017-12-31	2016-12-31
AA t o m AAA	572,5	470,3
A(-) t o m AA (-)	145,0	201,1
BBB (+)	44,7	25,0
BB(-) t o m BBB	9,1	28,3
B(-) t o m B(+)	0,0	2,0
Rating saknas	54,4	46,6
Totalt	825,7	773,4

Tabellen ovan illustrerar bokfört värde av obligationer och andra räntebärande värdepapper fördelat på emittenternas kreditvärdighet. I beloppen ingår värdepapper emitterade av stat och/eller kommun.

Obligationer och andra räntebärande värdepapper fördelat på emittentens kreditvärdighet

Koncentrationsrisk

Med koncentrationsrisk avses risken att bolagets portfölj inte är tillräckligt diversifierad vilket leder till att en enskild exponering, homogen grupp av exponeringar eller en specifik marknadshändelse kan leda till förluster och därmed hota bolagets solvens eller finansiella ställning. Koncentrationsrisken i marknadsriskerna är genom innehaven i LFAB-aktien och dotterbolaget Strimlusen Förvaltnings AB betydande. För att begränsa koncentrationsrisken har bolaget i sin placeringsriktlinje fastställt att exponering mot enskild emittent som inte är stat, kommun, dotterbolag eller LFAB, inte får överstiga 10 % av de totala placeringstillgångarna. Normalportföljen innehåller dessutom begränsande limitnivåer för respektive tillgångsslag och geografiska marknader.

Motpartsrisk

Med motpartsrisk avses risken för förluster till följd av att motparter inte kan fullfölja sina åtaganden och att eventuella säkerheter inte täcker fordran. Dessa risker finns såväl inom som utom placeringstillgångarna.

Motpartsrisk inom placeringstillgångar

Bolagets exponering för motpartsrisk inom placeringstillgångarna härrör främst från motparter för kassabehållning (likvida medel). Riskreducering sker genom diversifiering av de motparter bolaget använder och genom placeringsriktlinjernas krav på motpartens kreditbetyg. För att begränsa exponeringen mot motpartsrisk i kapitalförvaltningen skall minst 90 % av bolagets kontobehållning (likvida medel) och derivatpositioner vara placerade hos svensk bank, utländsk bank eller hypoteksbolag som minst har kreditbetyget A

Bolaget har inga finansiella tillgångar som är förfallna till betalning, eller som är nedskrivna. Bolaget har inte någon pant, annan säkerhet eller garantier utställda av tredje part för de finansiella tillgångarna. Bolaget har inte några finansiella tillgångar som har ett nedskrivningsbehov eller är oreglerade.

Motpartsrisk utom placeringstillgångarna och övriga motpartsrisker

Motpartsrisk utom placeringstillgångarna utgörs framförallt av motpartsrisk i avgiven återförsäkring. Denna består i risken att betalning inte erhålls från återförsäkringsgivare i enlighet med återförsäkringsavtalen. För att begränsa denna risk har länsförsäkringsgruppen ett särskilt regelverk för vilka externa återförsäkringsgivare som får användas. Minimikravet vid val av återförsäkrare är bland annat att dessa ska ha minst A-rating enligt ratinginstitutet Standard & Poor's när det gäller affär med lång avvecklingstid och minst BBB-rating på övrig affär. I nedanstående tabell framgår hur exponeringen för motpartsrisk fördelar sig på olika rating kategorier beträffande länsförsäkringsgruppens avtal med externa återförsäkringsgivare.

Exponering för köpt externt skydd		
Rating Standard & Poor	2017-12-31	2016-12-31
AA	38,5%	41,9%
A	59,0%	56,4%
BBB	-	0,0%
BB	0,0%	-
Utan rating* från S&P	2,5%	1,7%

* Länsförsäkringsbolagen deltar på Agrias återförsäkring, Marine XL samt Länsförsäkringars internationella retroaffär

Likviditetsrisk

Likviditetsrisk är risken förluster till följd av att egna åtaganden inte kan fullgöras på grund av brist på likvida medel. För Länsförsäkringar Södermanland är likviditet normalt inget problem, eftersom premierna i försäkringsrörelsen betalas in i förskott och stora skadeutbetalningar ofta är kända långt innan de förfaller.

Bolaget har som riktlinje att alltid ha en likviditet (kassa och bankmedel) som uppgår till minst 30 Mkr. Utöver detta finns alltid möjlighet att med två till tre dagars varsel göra betydligt större belopp likvida genom försäljning av olika placeringstillgångar. Under en normal månad har bolaget utbetalningar avseende driftskostnader, skadekostnader och återförsäkringspremier på cirka 51 (50) Mkr. Inbetalningarna i form av premier, ersättningar från återförsäkrare och ersättningar från Länsförsäkringar Bank och Länsförsäkringar Liv uppgår till cirka 56 (54) Mkr.

Framtida kassaflöden (Mkr)			
Redovisat värde			
	Totalt	Varav utan kontraktensliga förfall	Varav med kontraktensliga förfall
2017-12-31			
Finansiella tillgångar	3 589	2 794 030	79 534
Försäkringstekniska avsättningar f e r	-1 353	-1 353	0
2016-12-31			
Finansiella tillgångar	3 193	2 457	735
Försäkringstekniska avsättningar f e r	-1 201	-1 201	0

Framtida kassaflöden (Mkr)						
Kassaflöden						
	Totalt	1-3 månader	4-12 månader	2019-2023	2024-2033	2034--
2017-12-31						
Finansiella tillgångar	3 589	80	147	1 940	1 410	12
Försäkringstekniska avsättningar f e r	-1 353	-106	-415	-283	-297	-252
2016-12-31						
Finansiella tillgångar	3 193	159	579	1 523	920	12
Försäkringstekniska avsättningar f e r	-1 201	-122	-463	-404	-145	-67

Operativa risker

Med operativa risker avses förluster till följd av icke ändamålsenliga eller misslyckade interna processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser. Målet för Länsförsäkringar Södermanlands arbete med operativa risker är att säkerställa att de operativa riskerna inte ska begränsa möjligheterna att nå uppsatta verksamhetsmål. Detta förutsätter en effektiv hantering av de operativa riskerna. Strategin för hantering av operativa risker utgår från insikten att operativa risker är en del av bolagets verksamhet och att samtliga operativa risker inte kan undvikas, elimineras eller transfereras till annan part. Däremot kan bolaget genom förebyggande arbete och ändamålsenlig riskhantering och riskkontroll minska risken för att operativa risker materialiseras. Kostnad för hantering och kontroll av operativa risker ska stå i rimlig proportion till den kostnad eller förlust som kan uppstå om risken materialiseras.

För att reducera de operativa riskerna har bolaget interna regelverk och väl styrda processer som tydliggör för medarbetare på alla nivåer inom vilka ramar som verksamheten ska bedrivas. Identifierade kompetensbrister åtgärdas genom utbildning. Nyckelkontroller har införts för att säkerställa att processernas resultat är korrekta och kompletta (riskreducerande) samt för att dokumentera och samla information för rapportering (riskbevakande). Vidare genomför bolaget årligen en företagsövergripande kontroll för att säkerställa att bolagets företagsstyrningssystem existerar, är komplett och efterlevs inom organisationen.

Incidentrapportering och kundklagomålshantering är också viktiga delar av riskarbetet. De incidenter och kundklagomål som inträffar loggas och hanteras i särskilda system för att möjliggöra analys och förebyggande åtgärder. En central del i processutvecklingen är att arbeta med ständiga förbättringar där både medarbetares och kunders synpunkter tas tillvara.

Affärsrisker

Med affärsrisk avses risken för förluster till följd av effekter av strategiska beslut, en sämre intjäning eller rykten. Affärsrisker är därmed en följd av dels interna händelser i bolaget men även externa händelser som konsument- eller konkurrentbeteende. Bolaget arbetar därför kontinuerligt med bevakning av interna och externa händelser som kan innebära risker eller möjligheter. Inom ramen för arbetet med den lång- och kortsiktiga affärsplanen identifieras affärsrisker som sedan löpande hanteras i företagsledningen och i styrelsen.

Som generell princip gäller att den som svarar för en del av verksamheten i bolaget också svarar för de risker som uppkommer i den verksamheten. Den principen gäller även affärsrisker. Bolagets ERSA-process utgör de identifierade affärsriskerna basen vid framtagandet av bolagets negativa scenarier och stresstester.

Förutom sakförsäkringsverksamheten säljer bolaget livförsäkringar och bankprodukter till kunderna för Länsförsäkringar Liv respektive Länsförsäkringar Banks räkning. Den ersättning som bolaget erhåller från Länsförsäkringar Liv är till viss del förenad med ett annullationsansvar, vilket innebär att bolaget kan bli återbetalningsskyldig om en kund slutar att betala in sina premier. Denna risk är relativt begränsad, bolaget sätter dock av till en annullationsreserv som uppgår till 0,0 (0,6) Mkr per 2017-12-31.

Övriga risker

I bolagets avtal med Länsförsäkringar Bank ingår att bolaget står ansvar upp till ett belopp motsvarande 80 % av de kreditförluster som uppkommer för lån som förmedlats av bolaget till Länsförsäkringar Bank. För ett enskilt år är ansvaret begränsat till årets provisionersättning för förmedlad bankaffär. Om ansvarsbeloppet totalt är större än årets provisionersättning överförs underskottet till kommande år. Under 2017 har åtagandet belastat resultatet i bolagets bankverksamhet med 0,6 (0,3) Mkr.

NOTER TILL RESULTAT- OCH BALANSRÄKNINGAR

Om inget annat anges avser uppgifterna i notförteckningen både koncernen och moderbolaget.

Samtliga belopp i noterna är redovisade i SEK om inget annat angivits.

NOT 3 Premieinkomst

	2017	2016
Direkt försäkring i Sverige	621 121 255	591 268 957
Mottagen återförsäkring	41 211 417	39 769 585
Summa premieinkomst	662 332 672	631 038 542

NOT 4 Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen

	2017	2016
Skadelivräntor	3 270 839	12 120 192
Trafik- och olycksfallsaffärer	4 088 087	5 024 665
Summa överförd kapitalavkastning	7 358 926	17 144 857

Tillämpade räntesatser

	2017	2016
Kombinerad affär (direkt och mottagen)	0,00	0,00
Sjuk- och olycksfallsaffären (direkt och mottagen)	0,75	1,00
Trafik, direkt affär	0,50	0,60
Trafikreservspoolen, avveckling	0,50	0,60
Trafikpoolen mottagen, efter LTK	0,75	1,00

I den direkta försäkringen har den överförda kapitalavkastningen beräknats på halva premieintäkten för egen räkning samt på medelvärdet av in- och utgående avsättningar för oreglerade skador efter avgiven återförsäkring under året.

NOT 5 Försäkringsersättningar

	Före avgiven återförsäkring		Återförsäkrarens andel		Försäkringsersättningar f.e.r.	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Utbetalda försäkringsersättningar	388 513 999	416 383 776	9 523 569	11 997 602	378 990 430	404 386 174
Utbetalningar avseende skadereglering	51 601 797	49 346 627	0	0	51 601 797	49 346 627
	440 115 795	465 730 403	9 523 569	11 997 602	430 592 226	453 732 801
Förändring i försäkringstekniska avsättningar	38 758 029	18 906 102	6 361 362	-10 651 718	32 396 667	29 557 820
Förändring i avsättning för skaderegleringskostnader	4 251 312	566 768	0	0	4 251 312	566 768
	43 009 341	19 472 870	6 361 362	-10 651 718	36 647 979	30 124 588
Försäkringsersättningar	483 125 136	485 203 273	15 884 931	1 345 884	467 240 205	483 857 389

Beståndsoverlåtelsen av Olycksfalls- och sjukförsäkring för vuxen från Länsförsäkringar Sak till Länsförsäkringar Södermanland som skett under 2017 har endast haft en marginell påverkan på försäkringsersättningarna genom en negativ engångseffekt om 13 015 kr.

NOT 6 Driftskostnader

Funktionsindelade driftskostnader	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Anskaffningskostnader	53 572 709	66 411 513	53 572 709	66 411 513
Förändring av förutbetalda anskaffningskostnader	-3 216 600	-1 590 400	-3 216 600	-1 590 400
Administrationskostnader	33 654 626	31 815 916	33 654 626	31 815 916
Provisioner i avgiven återförsäkring	447 806	449 009	447 806	449 009
Summa driftskostnader i försäkringsrörelsen	84 458 541	97 086 038	84 458 541	97 086 038

Totala driftskostnader före funktionsindelning

Kostnadsslagsindelade driftskostnader

Provisioner och vinstandelar i mottagen återförsäkring	269 285	272 855	269 285	272 855
Personalkostnader	107 667 848	99 891 374	107 667 848	99 891 374
Lokalkostnader	9 534 621	8 593 721	9 534 621	8 593 721
Avskrivningar	3 525 973	2 037 749	3 525 973	2 037 749
Övriga kostnader	83 418 438	93 569 103	83 418 438	93 569 103
Omkostnadsbidrag för förmedlad affär	-62 641 950	-51 245 639	-62 641 950	-51 245 639
Summa totala driftskostnader	141 774 216	153 119 162	141 774 216	153 119 162

Avgår:

Driftskostnader, finans & fastighet (ingår i kapitalförvaltningskostnader)	4 269 197	3 876 621	4 269 197	3 876 621
Kostnader för förmedlad affär, netto (se även not 9)	-2 806 631	2 243 108	-2 806 631	2 243 108
Skaderegleringskostnader (se även not 5)	55 853 109	49 913 395	55 853 109	49 913 395
Summa avgående poster	57 315 675	56 033 124	57 315 675	56 033 124

Summa driftskostnader	84 458 541	97 086 038	84 458 541	97 086 038
------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

NOT 7 Övriga tekniska kostnader

Resultat från medlemskap i Trafikförsäkringsföreningen ("TFF")	2017	2016
Premier och Trafikförsäkringsavgifter	-6 084 013	-5 621 486
Skadeutbetalningar netto efter självrisk	8 801 995	9 236 355
Driftkostnader	-88 743	725 512
Kapitalavkastning	-88 602	-166 739
Summa övriga tekniska kostnader	2 540 637	4 173 642

NOT 8 Kapitalförvaltningens resultat

Kapitalavkastning, intäkter	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Utdelning på aktier och andelar	400 000	2 400 000	400 000	6 200 000
Återbetalning av förvaltningsarvode aktiefonder	4 039 913	4 028 017	4 039 913	4 028 017
Ränteintäkter mm				
obligationer och andra räntebärande värdepapper	15 000 955	16 043 739	15 000 955	16 043 739
Valutakursvinster	10 521	44 418	10 521	44 418
Realisationsvinster				
aktier och andelar	26 558 742	33 945 573	26 558 742	33 945 573
obligationer och andra räntebärande värdepapper	8 011 920	7 973 587	8 011 920	7 973 587
Summa kapitalavkastning, intäkter	54 022 052	64 435 334	54 022 052	68 235 334
Summa ränteintäkter enligt ovan	15 000 955	16 043 739	15 000 955	16 043 739
-varav från finansiella tillgångar som inte värderas till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultat	0	0	0	0

Kapitalavkastning, kostnader

Kapitalavkastning, kostnader	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Kapitalförvaltningskostnader	4 243 197	3 866 621	4 243 197	3 866 621
Räntekostnader mm				
övriga räntekostnader	4 134	1 426	4 134	1 326
Valutakursförluster	32 465	0	32 465	0
Realisationsförluster				
aktier och andelar	0	880 998	0	880 998
obligationer och andra räntebärande värdepapper	7 694 113	5 674 323	7 694 113	5 674 323
Summa kapitalavkastning, kostnader	11 973 910	10 423 369	11 973 910	10 423 269
Summa räntekostnader enligt ovan	4 134	1 426	4 134	1 326
-varav från finansiella tillgångar som inte värderas till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultatet	0	0	0	0

Förändring av realiserade vinster och förluster på placeringstillgångar i Moderbolaget

Orealiserat resultat	Orealiserade vinster		Orealiserade förluster		Totalt	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
aktier och andelar	150 691 326	121 575 749	-200 000	2 879 404	150 491 326	124 455 153
obligationer och andra räntebärande värdepapper	-7 513 702	-4 846 961	-1 881 117	4 585 105	-9 394 819	-261 856
övriga finansiella placeringstillgångar	-1 300 000	0	0	0	-1 300 000	0
Summa	141 877 624	116 728 788	-2 081 117	7 464 509	139 796 507	124 193 297

Förändring av realiserade vinster och förluster på placeringstillgångar i Koncernen

Orealiserat resultat	Orealiserade vinster		Orealiserade förluster		Totalt	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
aktier och andelar	271 957 534	217 397 921	-200 000	2 879 404	271 757 534	220 277 325
obligationer och andra räntebärande värdepapper	-7 513 702	-4 846 961	-1 881 117	4 585 105	-9 394 819	-261 856
övriga finansiella placeringstillgångar	-1 300 000	0	0	0	-1 300 000	0
Summa	263 143 832,4	212 550 960	-2 081 117	7 464 509	261 062 715	220 015 469

NOT 8 Kapitalförvaltningens resultat, forts.**Årets nettovinst eller årets nettoförlust per kategori av finansiella instrument - Moderbolaget**

2017	Identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Finansiella Tillgångar					
Aktier och andelar	177 050 068	0	0	0	177 050 068
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-9 077 013	0	0	0	-9 077 013
Övriga finansiella placeringstillgångar	-1 300 000	0	0	0	-1 300 000
Summa	166 673 055	0	0	0	166 673 055

Årets nettovinst eller årets nettoförlust per kategori av finansiella instrument - Moderbolaget

2016	Identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Finansiella Tillgångar					
Aktier och andelar	157 519 728	0	0	0	157 519 728
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 037 408	0	0	0	2 037 408
Övriga finansiella placeringstillgångar	0	0	0	0	0
Summa	159 557 136	0	0	0	159 557 136

Årets nettovinst eller årets nettoförlust per kategori av finansiella instrument - Koncernen

2017	Identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Finansiella Tillgångar					
Aktier och andelar	298 316 276	0	0	0	298 316 276
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-9 077 013	0	0	0	-9 077 013
Övriga finansiella placeringstillgångar	-1 300 000	0	0	0	-1 300 000
Summa	287 939 263	0	0	0	287 939 263

Årets nettovinst eller årets nettoförlust per kategori av finansiella instrument - Koncernen

2016	Identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Finansiella Tillgångar					
Aktier och andelar	253 341 900	0	0	0	253 341 900
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 037 408	0	0	0	2 037 408
Övriga finansiella placeringstillgångar	0	0	0	0	0
Summa	255 379 308	0	0	0	255 379 308

NOT 9 Övriga intäkter och kostnader

Övriga intäkter	2017	2016
Provisioner mm för Liv, Bank, Fond och Djurförsäkring	62 641 950	68 942 873
Effekt av ändrade bedömningar	0	-17 707 511
Summa	62 641 950	51 235 362
Varav provisioner för direkt försäkring Liv	15 124 771	11 699 387
Övriga kostnader		
Driftskostnader för Liv, Bank, Fond och Djurförsäkring	-59 835 319	-71 185 981
Effekt av ändrade bedömningar	0	17 707 511
Summa	-59 835 319	-53 478 470

Länsförsäkringar Södermanland har ändrat sin bedömning av hur intäkter hänförliga till den provisionsersättning bolaget uppbär inom bankverksamheten ska redovisas. Den nya bedömningen innebär att intäkten redovisas netto, efter avdrag för uppdragsgivarens kostnader som uppdragsgivaren specificerat i provisionsavräkningarna. Tidigare har bolaget separerat dessa kostnader från ersättningen och redovisat dem som kostnader. Länsförsäkringar Södermanlands uppfattning är att den nya bedömningen bättre speglar den ekonomiska innebörden av avtalet mellan bolaget och uppdragsgivaren. Den nya bedömningen har inte haft någon påverkan på moderbolagets eller koncernens resultat eller eget kapital eftersom den nya bedömningen påverkar posterna övriga intäkter och övriga kostnader i lika stor utsträckning.

NOT 10 Bokslutsdispositioner/Obeskattade reserver		
Moderbolaget		
Överavskrivningar	2017-12-31	2016-12-31
Ingående balans 1 januari	2 366 849	2 350 087
Årets avskrivning utöver plan	-346 060	16 762
Utgående balans 31 december	2 020 789	2 366 849
Periodiseringsfond		
Ingående balans 1 januari	23 500 000	22 300 000
Upplösning av periodiseringsfond	-13 800 000	0
Avsättning till periodiseringsfond	0	1 200 000
Utgående balans 31 december	9 700 000	23 500 000
Utjämningsfond		
	11 721 159	11 721 159
Säkerhetsreserv		
Ingående balans 1 januari	600 000 000	574 900 000
Avsättning till säkerhetsreserv	0	25 100 000
Utgående balans 31 december	600 000 000	600 000 000
Totalt	623 441 948	637 588 008

NOT 11 Skatter				
Redovisat i resultaträkningen	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Aktuell skattekostnad (-)/skatteintäkt (+)	-210 999	-985 009	-210 999	-985 009
Justering av aktuell skatt för tidigare år	-98	-76	-98	-76
Uppskjutet skatt avseende förändring i temporära skillnader	-28 413 099	-34 225 414	-31 525 232	-28 435 726
Totalt redovisad skattekostnad	-28 624 196	-35 210 499	-31 736 329	-29 420 811

Moderbolaget				
Avstämning av effektiv skatt	2017 (%)	2017	2016 (%)	2016
Resultat före skatt	-	138 928 785	-	133 597 270
Skatt enligt gällande skattesats för moderbolaget	22,00%	-30 564 333	22,00%	-29 391 399
Ej avdragsgilla kostnader	0,25%	-342 395	0,08%	-105 873
Ej skattepliktiga intäkter	0,00%	5	-0,63%	848 250
Schablonintäkt investeringsfonder	0,59%	-819 458	0,56%	-748 752
Schablonintäkt periodiseringsfond	0,01%	-10 050	0,02%	-22 960
Ej avdragsgill realiserad förlust	0,00%	0	0,00%	0
Ej skattepliktig realiserad vinst	0,00%	0	0,00%	0
Skatt hänförlig till tidigare år	0,00%	-98	0,00%	-76
Redovisad effektiv skatt	22,84%	-31 736 330	22,02%	-29 420 811

Koncernen				
Avstämning av effektiv skatt	2017 (%)	2017	2016 (%)	2016
Resultat före skatt	-	246 048 933	-	251 936 104
Skatt enligt gällande skattesats för moderbolaget	22,00%	-54 130 765	22,00%	-55 425 943
Ej avdragsgilla kostnader	0,14%	-342 395	0,04%	-105 873
Ej skattepliktiga intäkter	0,00%	5	0,00%	12 250
Schablonintäkt investeringsfonder	0,33%	-819 458	0,30%	-748 752
Schablonintäkt periodiseringsfond	0,00%	-10 050	0,01%	-22 960
Ej avdragsgill realiserad förlust	0,00%	0	0,00%	0
Ej skattepliktig realiserad vinst	-10,84%	26 678 566	-8,37%	21 080 855
Skatt hänförlig till fg år	0,00%	-98	0,00%	-76
Redovisad effektiv skatt	11,63%	-28 624 196	13,98%	-35 210 499

u

NOT 11 Skatter, forts**Moderbolaget**

Redovisat i balansräkningen	Uppskjuten skattefordran		Uppskjuten skatteskuld		Netto	
	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Aktier och andelar, placeringstillgångar	0	0	233 222 761	200 114 671	-233 222 761	-200 114 671
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	903 782	0	0	1 163 078	903 782	-1 163 078
Övriga finansiella placeringstillgångar	0	0	94 600	380 600	-94 600	-380 600
Avsättning till pensioner enligt "62-årsregeln"	616 000	1 386 000	0	0	616 000	1 386 000
Skattefordringar/-skulder, netto	1 519 782	1 386 000	233 317 361	201 658 349	-231 797 579	-200 272 349

Förändringen mellan åren har redovisats som uppskjuten skattekostnad.

Koncernen

Redovisat i balansräkningen	Uppskjuten skattefordran		Uppskjuten skatteskuld		Netto	
	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Aktier och andelar, placeringstillgångar	0	0	233 222 761	200 114 671	-233 222 761	-200 114 671
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	903 782	0	0	1 163 078	903 782	-1 163 078
Övriga finansiella placeringstillgångar	0	0	94 600	380 600	-94 600	-380 600
Obeskattade reserver						
Säkerhetsreserv	0	0	132 000 000	132 000 000	-132 000 000	-132 000 000
Ackumulerade avskrivningar över plan	0	0	444 574	520 707	-444 574	-520 707
Utjämningsfond	0	0	2 578 655	2 578 655	-2 578 655	-2 578 655
Periodiseringsfonder	0	0	2 134 000	5 170 000	-2 134 000	-5 170 000
Avsättning till pensioner enligt "62-årsregeln"	616 000	1 386 000	0	0	616 000	1 386 000
Immateriella tillgångar	0	0	0	0	0	0
Skattefordringar/-skulder, netto	1 519 782	1 386 000	370 474 590	341 927 711	-368 954 808	-340 541 711

Förändringen mellan åren har redovisats som uppskjuten skattekostnad.

NOT 12 Immateriella tillgångar

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Ingående Anskaffningsvärde	19 126 459	19 126 459	19 126 459	19 126 459
Årets anskaffningar	7 007 443	0	7 007 443	0
Utgående anskaffningsvärde	26 133 902	19 126 459	26 133 902	19 126 459
Ingående ackumulerade avskrivningar	-19 126 459	-19 126 459	-19 126 459	-19 126 459
Årets avskrivningar	-1 401 489	0	-1 401 489	0
Utgående ackumulerade avskrivningar	-20 527 948	-19 126 459	-20 527 948	-19 126 459
Kvarvarande värde enligt plan	5 605 954	0	5 605 954	0

Ingående anskaffningsvärde avser programvara som tagits i bruk från och med 2006-07-01 respektive 2011-01-01, vilka är fullt avskrivna.

Årets anskaffningar avser köpeskilling för förvärvad OSV-affär (Olycksfall och sjukförsäkring för vuxen) från Länsförsäkringar AB.

Beräknad nyttjande period av 5 år och avskrivs med 20 % per år.

NOT 13 Aktier och andelar i dotterbolag**Moderbolaget**

	Bokfört värde		Verkligt värde	
	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Anskaffningsvärde	100 000	100 000	100 000	100 000
Aktieägartillskott	213 877 803	138 882 384	213 877 803	138 882 384
Uppskrivning	85 799 982	85 799 982	618 505 193	497 130 448
Summa	299 777 785	224 782 366	832 482 996	636 112 832

Strimlusen Förvaltnings AB, 556683-5905, Södermanlands län, Nyköpings kommun, 1 000 st aktier, ägarandel 100%

NOT 14 Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder per värderingskategori**Koncernen och Moderbolaget****2017-12-31****Onoterade fondandelar och aktier**

	Antal	Anskaffnings värde	Verkligt värde
Länsförsäkringar AB	381 256	298 209 651	844 100 784
Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB	372	1 000 122	1 490 976
Länsförsäkringar Mäklarservice AB	200	140 000	555 248
Bergvik Skog AB	20	28 865 940	75 600 000
Granular AB	170 545	2 809 830	0
Sörmlandsfonden AB	2 000	3 400 000	0

	334 425 543	921 747 008
--	-------------	-------------

Noterade andelar i aktiefonder

Handelsbanken Sverige OMXSB Index	331 868	37 793 300	73 633 032
Handelsbanken Sverige Index Criteria	953 987	111 526 354	239 293 507
Handelsbanken Europa Index	1 013 340	68 295 403	114 616 360
Handelsbanken Latinamerikafond	68 861	16 830 149	20 844 896
Handelsbanken USA Index A1	306 337	70 379 825	94 419 868
LF Fastighetsfond A	51 246	74 532 181	180 365 491
LF USA Indexnära	656 300	89 787 159	208 348 072
LF Europa Indexnära	192 446	30 046 787	37 189 274
LF Tillväxtmarknad Indexnära A	234 265	30 018 892	33 281 548

	529 210 050	1 001 992 048
--	-------------	---------------

Summa aktier och andelar i moderbolag

	863 635 593	1 923 739 056
--	--------------------	----------------------

Tillkommer koncernen:**Onoterade aktier**

Humlegården Fastigheter AB	38 906	63 882 384	646 773 344
LF Secondary PE Investments S.A.	21 930	21 930	29 211 115
Lansa Fastigheter AB	15 203	150 008 419	156 390 000

	213 912 733	832 374 459
--	-------------	-------------

Summa aktier och andelar i koncernen

	1 077 548 326	2 756 113 515
--	----------------------	----------------------

Obligationer och andra räntebärande värdepapper, utgivna av

	Nominellt belopp	Anskaffningsvärde	Marknadsvärde
Svenska staten och kommuner	100 000 000	109 241 084	106 536 050
Svenska bostadsinstitut	446 900 000	472 163 566	465 976 878
Svenska banker	65 000 000	65 199 280	66 136 010
Övriga svenska emittenter	157 633 648	157 068 764	160 632 770
Utländska banker	26 000 000	26 185 496	26 468 380

Summa obligationer och andra räntebärande värdepapper

	795 533 648	829 858 190	825 750 088
--	--------------------	--------------------	--------------------

Förfallotidpunkt obligationer och räntebärande värdepapper

	Nominellt belopp	Anskaffningsvärde	Marknadsvärde
Mindre än 1 år	126 400 000	131 257 227	127 395 298
1-5 år	641 500 000	670 967 315	669 178 510
5-10 år	16 000 000	16 000 000	16 353 700
Mer än 10 år	11 633 648	11 633 648	12 822 580

Summa

	795 533 648	829 858 190	825 750 088
--	--------------------	--------------------	--------------------

Ränterisk: Vid 1% högre marknadsräntor påverkas obligationsportföljens värde, och därmed resultatet före skatt, negativt med ca 12,5 (12,6) Mkr.

Vid förändringar i realräntan påverkas obligationsportföljens värde endast marginellt.

Bokfört värde, per balansdagen, för räntebärande värdepapper med kontraktsenligt förfall överstiger det belopp som skall infrias med ca 30,2 (38,2) Mkr

Övriga finansiella placeringstillgångar

	Ägd andel	Anskaffningsvärde	Bokfört värde
Bostadsrätt i Brf Lilla Bantorget Lgh 312	100%	3 600 000	3 850 000
Bostadsrätt i Brf Lilla Bantorget Lgh 322	100%	3 670 000	3 850 000

Summa

	100%	7 270 000	7 700 000
--	-------------	------------------	------------------

NOT 14 Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder per värderingskategori, forts**Mödrbolaget**

2017-12-31	Identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Finansiella Tillgångar					
Aktier och andelar	1 923 739 056	0	0	0	1 923 739 056
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	825 750 088	0	0	0	825 750 088
Derivat	0	0	0	0	0
Övriga finansiella placeringstillgångar	7 700 000	0	0	0	7 700 000
Summa	2 757 189 144	0	0	0	2 757 189 144

Finansiella skulder

Inga finansiella skulder

Mödrbolaget

2016-12-31	Identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Finansiella Tillgångar					
Aktier och andelar	1 774 027 271	0	0	0	1 774 027 271
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	764 056 872	0	0	0	764 056 872
Derivat	0	9 356 400	0	0	9 356 400
Övriga finansiella placeringstillgångar	9 000 000	0	0	0	9 000 000
Summa	2 547 084 143	9 356 400	0	0	2 556 440 543

Finansiella skulder

Inga finansiella skulder

Koncernen

2017-12-31	Identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Finansiella Tillgångar					
Aktier och andelar	2 756 113 515	0	0	0	2 756 113 515
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	825 750 088	0	0	0	825 750 088
Derivat	0	0	0	0	0
Övriga finansiella placeringstillgångar	7 700 000	0	0	0	7 700 000
Summa	3 589 563 603	0	0	0	3 589 563 603

Finansiella skulder

Inga finansiella skulder

Koncernen

2016-12-31	Identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Finansiella Tillgångar					
Aktier och andelar	2 410 140 103	0	0	0	2 410 140 103
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	764 056 872	0	0	0	764 056 872
Derivat	0	9 356 400	0	0	9 356 400
Övriga finansiella placeringstillgångar	9 000 000	0	0	0	9 000 000
Summa	3 183 196 975	9 356 400	0	0	3 192 553 375

Finansiella skulder

Inga finansiella skulder

NOT 14 Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder per värderingskategori, forts

I nedanstående tabeller lämnas upplysningar om hur verkligt värde bestämts för de finansiella instrument som värderas till verkligt värde i balansräkningen. Uppdelning av hur verkligt värde bestämts görs utifrån följande tre nivåer:

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden

Moderbolaget				
2017-12-31	(Nivå 1)	(Nivå 2)	(Nivå 3)	Summa
Aktier och andelar	1 001 992 048	0	1 221 524 793	2 223 516 841
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	812 927 508	0	12 822 580	825 750 088
Övriga tillgångar	0	0	7 700 000	7 700 000
Summa	1 814 919 556	0	1 242 047 373	3 056 966 929

Moderbolaget				
2016-12-31	(Nivå 1)	(Nivå 2)	(Nivå 3)	Summa
Aktier och andelar	931 202 138	0	1 067 607 500	1 998 809 638
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	723 342 272	36 846 000	13 225 000	773 413 272
Övriga tillgångar	0	0	9 000 000	9 000 000
Summa	1 654 544 410	36 846 000	1 089 832 500	2 781 222 910

Koncernen				
2017-12-31	(Nivå 1)	(Nivå 2)	(Nivå 3)	Summa
Aktier och andelar	1 001 992 048	0	1 754 121 467	2 756 113 515
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	812 927 508	0	12 822 580	825 750 088
Övriga tillgångar	0	0	7 700 000	7 700 000
Summa	1 814 919 556	0	1 774 644 047	3 589 563 603

Koncernen				
2016-12-31	(Nivå 1)	(Nivå 2)	(Nivå 3)	Summa
Aktier och andelar	931 202 138	0	1 478 937 966	2 410 140 104
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	723 342 272	36 846 000	13 225 000	773 413 272
Övriga tillgångar	0	0	9 000 000	9 000 000
Summa	1 654 544 410	36 846 000	1 501 162 966	3 192 553 376

Verkliga värden på finansiella instrument - moderbolaget och koncernen

I Länsförsäkringar Södermanlands balansräkning uppgår verkligt värde och redovisat värde till samma belopp för samtliga finansiella tillgångar och skulder. När det gäller balansposterna aktier och andelar och obligationer och andra räntebärande värdepapper, har verkligt värde kategoriserat som Nivå 1 fastställts som aktuell köpkurs på aktiva marknader.

NOT 15 Redovisade värden för finansiella tillgångar - specifikation nivå 2

Moderbolaget

2017-12-31

	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Övriga värdepapper	Totalt
Ingående balans	0	36 846 000	0	36 846 000
Vinster och förluster som redovisats i resultatet	0	0	0	0
Lämnade aktieägartillskott	0			0
Inköp	0	0	0	0
Försäljningar	0	-36 846 000	0	-36 846 000
Utgående balans	0	0	0	0

NOT 15 Redovisade värden för finansiella tillgångar - specifikation nivå 2

Koncernen

2017-12-31

	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Övriga värdepapper	Totalt
Ingående balans	0	36 846 000	0	36 846 000
Vinster och förluster som redovisats i resultatet	0	0	0	0
Lämnade aktieägartillskott	0			0
Inköp	0	0	0	0
Försäljningar	0	-36 846 000	0	-36 846 000
Utgående balans	0	0	0	0

NOT 16 Redovisade värden för finansiella tillgångar - specifikation nivå 3

Moderbolaget

2017-12-31

	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Övriga värdepapper	Totalt
Ingående balans	1 067 607 500	13 225 000	9 000 000	1 089 832 500
Vinster och förluster som redovisats i resultatet	78 721 874	-402 420	-1 300 000	77 019 454
Lämnade aktieägartillskott	75 195 419	0	0	75 195 419
Inköp	0	0	0	0
Försäljningar	0	0	0	0
Utgående balans	1 221 524 793	12 822 580	7 700 000	1 242 047 373

Känslighetsanalys för finansiella tillgångar nivå 3

Vid värdenedgång om 10%:

Påverkan på resultatet före skatt	-122 152 479	-1 282 258	-770 000	-124 204 737
Påverkan på eget kapital efter skatt	-95 278 934	-1 000 161	-600 600	-96 879 695

NOT 16 Redovisade värden för finansiella tillgångar - specifikation nivå 3

Koncernen

2017-12-31

	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Övriga värdepapper	Totalt
Ingående balans	1 478 937 966	13 225 000	9 000 000	1 501 162 966
Vinster och förluster som redovisats i resultatet	199 988 082	-402 420	-1 300 000	198 285 662
Lämnade aktieägartillskott	74 438 119	0	0	74 438 119
Inköp	757 300	0	0	757 300
Försäljningar	0	0	0	0
Utgående balans	1 754 121 467	12 822 580	7 700 000	1 774 644 047

Känslighetsanalys för finansiella tillgångar nivå 3

Vid värdenedgång om 10%:

Påverkan på resultatet före skatt	-175 412 147	-1 282 258	-770 000	-177 464 405
Påverkan på eget kapital efter skatt	-136 821 474	-1 000 161	-600 600	-138 422 236

Värdering av tillgångar på nivå 3:

Aktierna i **Länsförsäkringar AB** värderas till substansvärde och uppgår till 844,1 Mkr (765,2 Mkr). Substansvärdet för Länsförsäkringar AB-aktien är det samma som Länsförsäkringar AB-koncernens redovisade beskattade egna kapital. Det som påverkar förändringar i substansvärdet på LFAB-aktien är således årets totalresultat i LFAB-koncernen.

Andelarna i **Länsförsäkringar Mäklarservice AB** värderas till substansvärde och uppgår till 0,6 Mkr (0,6 Mkr). Substansvärdet hos Länsförsäkringar Mäklarservice AB är det samma som bolagets redovisade beskattade egna kapital. Det som påverkar förändringar i substansvärdet är således årets totalresultat i Länsförsäkringar Mäklarservice AB.

Andelarna i **Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB** värderas till substansvärde och uppgår till 1,5 Mkr (1,5 Mkr). Substansvärdet hos Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB är det samma som bolagets redovisade beskattade egna kapital. Det som påverkar förändringar i substansvärdet är således årets totalresultat i Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB.

Totala innehavet i **Bergvik Skog** (bestående av aktier samt förlagslån) uppgår till 88,4 Mkr (88,8 Mkr) och värderingen har skett enligt följande:

Innehavet i Bergvik Skog AB värderas enligt en modell som Pöyry Management Consulting (Sweden) AB har utarbetat för att värdera biologiska tillgångar. Modellen överensstämmer med principerna enligt IFRS 13. Framtida kassaflöde har uppskattats och dessa har diskonterats med en räntesats som står i samband med förväntade kassaflöden. Värderingen bygger på ett antal förutsättningar och bedömningar. Även relativt små förändringar av förutsättningarna leder till stora ändringar av värdet. De parametrar som har störst påverkan förutom förändring av diskonteringsräntan är förändringar i den långsiktiga pris- och kostnadsnivån.

IFRS 13 anger olika hierarkier. För biologiska tillgångar av detta slag finns inte marknadsdata enligt hierarki 1. Däremot finns olika marknadsdata som kan användas för att bidra till en bedömning. Det har så långt möjligt gjorts. Värderingsmodellen överensstämmer med principerna enligt IFRS 13 B 26.

Framtida kassaflöde har uppskattats och detta har diskonterats med en räntesats som står i samband med förväntade kassaflöden. Principiellt är den uppbyggd på följande sätt:

Volymprognoserna är baserade på Bolagets långsiktiga avverkningsplan. Planen har i sin tur baserats på tillväxts prognoser enligt IPAK modellen, vilket är den allmänt accepterade modellen för att prognostisera och simulera framtida avverkningsplaner i Sverige. Bolaget genomförde under 2006 en skogstaxering. Under 2007 utarbetade Bergvik Skog nya långsiktiga avverkningsplaner. Dessa planer har utgjort bas för värderingen enligt IAS 41. Nuvarande plan är sex år gammal men det har inte funnits skäl att göra ändringar i de långsiktiga avverkningsberäkningarna. På kortare sikt: 3 - 5 år sker förskjutningar mellan åren av praktiska och marknadsmässiga skäl.

För **Sörmlandsfonden AB** uppgår värdet till 0,0 Mkr (0,0 Mkr), enligt värdering till substansvärde. Substansvärdet för aktierna i Sörmlandsfonden AB är detsamma som dess redovisade beskattade egna kapital. Det som påverkar förändringar i substansvärdet på aktierna i Sörmlandsfonden AB är således årets totalresultat

För **Granular** uppgår värdet till 0,0 Mkr (0,0 Mkr), enligt senast utförda transaktion och tillgänglig information från bolaget

I balansposten övriga finansiella placeringstillgångar ingår ett belopp om 7,7 Mkr (9,0 Mkr) som avser värden på bolagets två bostadsrättslägenheter i **Brf Lilla Bantorget** i Stockholm. Bostadsrätterna har klassificerats som "Finansiella instrument som kan säljas". Någon avsikt att sälja bostadsrätterna föreligger inte. För bostadsrätterna har värdering skett till uppskattat marknadsvärde, baserat på jämförelse med försäljningar som skett i området.

Länsförsäkringar Södermanland äger andelar i fastighetsbolaget **Humlegården Fastigheter AB** genom dotterbolaget Strimlusen Förvaltnings AB. I koncernen redovisas andelarna på nivå 3 till verkligt värde som uppgår till 646,8 Mkr (532,5 Mkr). Värdet på andelarna beräknas som ett substansvärde vilket består av respektive koncerns egna kapital plus orealiserade värdeförändringar ("övervärden") i fastigheter. Övervärdet är lika med fastigheternas marknadsvärde minus koncernmässigt bokfört värde korrigerat för uppskjuten skatt. Fastigheterna värderas av externa värderingsföretag och dessa görs med användning av ortspriser och fastigheternas kassaflöden. Då marknaden för fastighetstransaktioner fungerar normalt har det medfört att ortspriser varit tillgängliga och kunnat användas. Den största negativa påverkan på värderingen av fastigheterna är en ökning av avkastningskravet.

Strimlusen Förvaltnings AB äger även andelar i fastighetsbolaget **Lansa Fastigheter AB**. I koncernen redovisas andelarna på nivå 3 till verkligt värde som uppgår till 156,4 Mkr (75,0 Mkr). Värdet på andelarna beräknas som ett substansvärde vilket består av respektive koncerns egna kapital plus orealiserade värdeförändringar ("övervärden") i fastigheter. Övervärdet är lika med fastigheternas marknadsvärde minus koncernmässigt bokfört värde korrigerat för uppskjuten skatt. Fastigheterna värderas av externa värderingsföretag och dessa görs med användning av ortspriser och fastigheternas kassaflöden. Då marknaden för fastighetstransaktioner fungerar normalt har det medfört att ortspriser varit tillgängliga och kunnat användas. Den största negativa påverkan på värderingen av fastigheterna är en ökning av avkastningskravet.

Vidare ägare Strimlusen Förvaltnings AB andelar i **LF Secondary PE Investments S.A.** som värderas till substansvärdet. Värdet uppgår till 29,2 Mkr (28,5 Mkr).

Innehav i Private Equityfonder vilka klassificeras som aktier i nivå 3, värderas externt av respektive fonds förvaltare. Värdering av respektive fond baseras på värdering av fondens innehav i portföljbolag. Värderingen av de underliggande portföljbolagen baseras på systematisk jämförelse med marknadsnoterade jämförbara bolag eller till ett värde baserat på en aktuell tredjeparts transaktion. I vissa fall är värderingen baserad på diskonterade kassaflöden eller metoder baserade på andra icke observerbara data. Värderingen görs i enlighet med branschpraxis som till exempel International Private Equity and Venture Capital Valuation Guidelines som stöds av många branschorganisationer såsom till exempel EVCA (European Venture Capital Association).

NOT 17 Fordringar avseende direkt försäkring

	2017-12-31	2016-12-31
Fordringar hos försäkringstagare	168 272 900	159 538 195
Fordringar hos försäkringsbolag	18 778 040	15 286 915
Summa fordringar avseende direkt försäkring	187 050 940	174 825 110

NOT 18 Materiella anläggningstillgångar

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Anskaffningsvärde				
Ingående balans	25 173 408	23 703 961	25 173 408	23 703 961
Övriga förvärv	1 709 664	3 123 867	1 709 664	3 123 867
Avyttringar	-783 293	-1 654 420	-783 293	-1 654 420
Utgående anskaffningsvärde	26 099 779	25 173 408	26 099 779	25 173 408
Av- och nedskrivningar				
Ingående balans	-18 342 648	-17 479 229	-18 342 648	-17 479 229
Årets avskrivningar	-2 124 484	-2 037 514	-2 124 484	-2 037 514
Avyttringar	564 117	1 174 095	564 117	1 174 095
Utgående avskrivningar	-19 903 015	-18 342 648	-19 903 015	-18 342 648
Redovisat värde	6 196 764	6 830 760	6 196 764	6 830 760

Datautrustning skrivs planenligt av på tre år, kontorsmöbler på tio år, Övriga maskiner och inventarier skrivs planenligt av på fem år.

Konst och liknande tillgångar uppgår till 0,3 Mkr, ingen avskrivning sker.

NOT 19 Upplupna ränte- och hyresintäkter

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Upplupna ränteintäkter	6 918 391	6 274 929	6 918 391	6 274 929
Summa upplupna ränte- och hyresintäkter	6 918 391	6 274 929	6 918 391	6 274 929

Av upplupna ränteintäkter förväntas 0 SEK (f g år 0) bli återvunna senare än tolv månader efter balansdagen

NOT 20 Förutbetalda anskaffningskostnader

	2017-12-31	2016-12-31
Föregående års avsättning av förutbetalda anskaffningskostnader	13 704 800	12 114 400
Årets avsättning	16 921 400	13 704 800
Årets avskrivning	-13 704 800	-12 114 400
Förutbetalda anskaffningskostnader vid årets utgång	16 921 400	13 704 800
Anskaffningskostnad med avskrivningstid inom ett år	16 921 400	13 704 800

NOT 21 Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Förutbetalda kostnader	12 179 527	14 067 683	12 179 527	14 067 683
Upplupna intäkter	0	0	0	0
Summa Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	12 179 527	14 067 683	12 179 527	14 067 683

NOT 22 Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risk

	2017-12-31			2016-12-31		
	Brutto	Avgiven ÅF	Netto	Brutto	Avgiven ÅF	Netto
Avsättning för ej intjänade premier						
Ingående balans 1 januari	260 695 004	0	260 695 004	247 552 306	0	247 552 306
Premieinkomst	662 332 672	-55 447 166	606 885 506	631 038 542	-53 551 997	577 486 545
Intjänade premier under perioden	-652 817 995	55 447 166	-597 370 829	-617 895 844	53 551 997	-564 343 847
Utgående balans 31 december	270 209 681	0	270 209 681	260 695 004	0	260 695 004
Avsättning för kvardröjande risk						
Ingående balans 1 januari	0	0	0	925 000	0	925 000
Tidigare års avsättning som tagits till resultatet	0	0	0	-925 000	0	-925 000
Nya avsättningar under perioden	0	0	0	0	0	0
Utgående balans 31 december	0	0	0	0	0	0
Summa avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risk	270 209 681	0	270 209 681	260 695 004	0	260 695 004

NOT 23 Avsättning för oreglerade skador

	2017-12-31			2016-12-31		
	Brutto	ÅF-andel	Netto	Brutto	ÅF-andel	Netto
IB Inträffade och rapporterade skador	500 576 874	-61 100 213	439 476 661	492 734 770	-59 253 382	433 481 388
IB Inträffade men ej rapporterade skador (IBNR)	632 599 054	-162 969 041	469 630 013	614 018 577	-175 467 590	438 550 987
IB Avsättning för skaderegleringskostnad	31 224 083	0	31 224 083	30 657 315	0	30 657 315
Ingående balans	1 164 400 011	-224 069 254	940 330 757	1 137 410 662	-234 720 972	902 689 690
Kostnad för skador som inträffat under innevarande år	487 478 718	-13 883 376	473 595 342	528 140 908	-27 542 778	500 598 130
Utbetalt/överfört till försäringsskulder eller andra kortfristiga skulder innevarande period	-443 993 312	9 523 569	-434 469 743	-465 730 403	11 997 602	-453 732 801
Förändring av förväntad kostnad för skador som inträffat under tidigare år (avvecklingsresultat)	-6 148 011	-2 001 555	-8 149 566	-35 987 924	26 196 894	-9 791 030
Förändring i avsättning för skaderegleringskostnad	4 251 313	0	4 251 313	566 768	0	566 768
Effekt av beståndsoverlåtelse						
Verkligt värde av beståndsoverlåtelse Sjuk- och Olycksfall Vuxen	3 890 532	0	3 890 532	0	0	0
Anpassning till bolagets redovisningsprinciper	-13 015	0	-13 015	0	0	0
Utgående balans	1 209 866 236	-230 430 616	979 435 620	1 164 400 011	-224 069 254	940 330 757
UB Inträffade och rapporterade skador	530 379 587	-63 873 296	466 506 291	500 576 874	-61 100 213	439 476 661
UB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR)	644 011 254	-166 557 320	477 453 934	632 599 054	-162 969 041	469 630 013
UB Avsättning skaderegleringskostnader	35 475 395	0	35 475 395	31 224 083	0	31 224 083

NOT 24 Räntesats för diskontering av försäkringstekniska avsättningar

För skadelivräntor, inklusive mottagen återförsäkring avseende skadelivräntor, används den av EIOPA definierade diskonteringsräntekurvan. Den är framtagen för att motsvara riskfria räntesatser för relevanta durationer och baseras på marknadsnoteringar för svenska swapräntor. Därtill finns ett makroekonomiskt antagande om en långsiktig ränta på 4,20 %.

Ingen diskontering sker för övrig försäkring.

NOT 25 Avsättning för återbäring

	2017-12-31	2016-12-31
Återbäring från tidigare år	0	0
Under året utbetald återbäring	0	0
Återföring ej utnyttjad återbäring	0	0
Årets avsättning för återbäring	103 000 000	0
Summa avsättning för återbäring	103 000 000	0

NOT 26 Avsättning för pensioner

	2017-12-31	2016-12-31
Ingående balans	6 300 000	11 360 000
Betalningar till pensionsinstitut	-3 294 036	-2 014 582
Årets avsättning/upplösning	-205 964	-3 045 418
Summa avsättning för pensioner	2 800 000	6 300 000

Bolaget har enligt kollektivavtal ett pensionslöfte till delar av personalen (födda 1955 och tidigare) om möjlighet till förtida pension mellan 62 och 65 år.

Villkoren för denna plan är utformade så, att som pension erhålls cirka 65 procent av den pensionsmedförande lönen vid 62 års ålder.

Bolaget har med underlag av personalstatistik och tidigare nyttjandegrad beräknat skulden till 2,8 Mkr (f g år 6,3 Mkr) inkl. löneskatt.

Beräkningen har skett i enlighet med IAS 19. Avsättningen är ej tryggad enligt Tryggandelagen.

NOT 27 Övriga avsättningar

	2017-12-31	2016-12-31
Förändring övriga avsättningar		
Ingående balans	2 408 817	1 577 624
Årets avsättning/upplösning	-1 118 034	831 193
Summa övriga avsättningar	1 290 783	2 408 817

Fördelning övriga avsättningar

Övriga avsättningar	1 290 783	2 408 817
Summa övriga avsättningar	1 290 783	2 408 817

NOT 28 Kortfristiga skulder				
	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Leverantörsskulder	9 294 982	8 345 237	9 294 982	8 345 237
Trafikskatteskuld	17 158 303	16 979 585	17 158 303	16 979 585
Lagstadgade soc avg	1 628 291	1 672 572	1 628 291	1 672 572
Personalens källskatt	1 556 850	1 623 930	1 556 850	1 623 930
Skuld till dotterbolag	0	0	74 238 119	0
Övrigt	74 266 956	198 945	28 837	198 945
Summa Kortfristiga skulder	103 905 382	28 820 269	103 905 382	28 820 269

NOT 29 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter				
	Koncernen		Moderbolaget	
	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Semesterlöneskuld	4 039 192	3 950 991	4 039 192	3 950 991
Upplupna löner	1 988 560	14 286	1 988 560	14 286
Sociala kostnader (inkl pensionskostnader)	5 839 512	4 600 928	5 839 512	4 600 928
Provisioner	323 546	336 596	323 546	336 596
Annulationsreserv Liv ersättning	0	640 000	0	640 000
Övrigt	2 148 084	5 893 584	2 148 084	5 893 584
Summa Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	14 338 894	15 436 385	14 338 894	15 436 385

Till och med år 2014 har bolaget uppburet ersättning från Länsförsäkringar Liv som till viss del varit förenat med ett annullationsansvar, vilket innebär att bolaget kan bli återbetalningskyldigt om en kund slutar att betala in sina premier. Denna risk är relativt begränsad, då annullationsansvaret upphörde 1 januari 2015 och endast ansvar för ersättning 2014 kvarstår. Bolagets annullationsreserv uppgår till ca 30 procent av de tre senaste årens annullationsansvarspflichtiga ersättning. Årets resultat har inte belastats med någon kostnad, den totala reserven uppgår till 0,0 Mkr (fg år 0,6 Mkr).

NOT 30 Ställda säkerheter				
	Koncernen		Moderbolaget	
	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Belopp för vilka säkerhet ställts i form av placeringstillgångar införda i särskilt förmånsrättsregister	1 915 015 390	1 743 015 734	1 915 015 390	1 743 015 734

I enlighet med 6 kap. 11 § Försäkringsrörelselagen (FRL) har bolaget registerfört de placeringstillgångar som använts för att täcka de försäkringstekniska avsättningarna för egen räkning. Registerföringen innebär att försäkringstagarna har en förmånsrätt i tillgångarna enligt förmånsrättslagen. Tillgångarna kan tas i anspråk vid bolagets insolvens. Dedicerade tillgångar ska minst motsvara värdet av det högsta av bokfört värde av försäkringstekniska avsättningar eller avsättningarna Solvens II-värderade.

NOT 31 Ansvarsförbindelser				
	Koncernen		Moderbolaget	
	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Övriga ansvarsförbindelser	0	0	0	0

Av trafikskadelagen och trafikförsäkringsförordningen följer att försäkringsbolag som meddelar trafikförsäkring i Sverige är skyldiga att vara medlemmar i Trafikförsäkringsföreningen. Av reglerna följer att medlemsbolagen har ett solidariskt ansvar att finansiera verksamheten i Trafikförsäkringsföreningen. Detta hanteras genom att det årliga nettounderskottet för Trafikförsäkringsföreningen fördelas mellan medlemsbolagen på basis av bolagens premievolymer för trafikförsäkring genom en årlig avräkning som fastställs av Trafikförsäkringens stämma. Av det solidariska ansvaret följer att det enskilda medlemsbolaget kan ha en eventuell tillkommande förpliktelse gentemot Trafikförsäkringsföreningen i det fall något annat medlemsbolag inte kan fullgöra sina förpliktelser eller i det fall de reserver för oreglerade skador som hålls av Trafikförsäkringsföreningen visar sig otillräckliga. Av not 7 framgår att Länsförsäkringar Södermanlands andel av nettounderskottet för Trafikförsäkringsföreningen uppgick till ca 2,5 (4,2) Mkr. Detta motsvarar ca 1,2 (1,2) procent av det totala nettounderskottet av Trafikförsäkringsföreningen.

I bolagets avtal med Länsförsäkringar Bank ingår att bolaget skall stå för minst 80 % av de kreditförluster som eventuellt uppkommer på de lån som Länsförsäkringar Södermanland förmedlat. Detta sker genom avräkning från de provisionersättningar bolaget erhåller enligt den ersättningsmodell som avtalats med Länsförsäkringar Bank. För ett enskilt år är ansvaret begränsat till årets provisioner för förmedlad bankaffär. Om kreditförlusterna totalt är större än årets provisioner överförs förlusten till kommande år.

NOT 32 Anställda och personalkostnader		
Totalt	2017	2016
Löner och ersättningar mm	66 365 401	63 703 496
varav rörlig ersättning	1 528 560	-191 558
Sociala kostnader	35 453 398	31 470 664
varav pensionskostnader, avgiftsbaserade planer	1 386 206	1 030 890
varav pensionskostnader, förmånsbaserade planer	10 129 738	10 238 620
varav förändring av avsättningar till pensioner	-494 036	-3 045 418
Summa	101 818 799	95 174 160

Tjänstemän	2017	2016
Löner och ersättningar mm	64 681 458	62 022 589
varav rörlig ersättning	1 528 560	-191 558
Sociala kostnader	33 582 084	29 642 294
varav pensionskostnader	10 529 137	10 311 907
Summa	98 263 542	91 664 883

Styrelse och VD	2017	2016
Löner och ersättningar mm	2 840 364	2 892 514
varav lön till VD	1 682 909	1 680 907
varav rörlig ersättning	0	0
Sociala kostnader	1 871 314	1 828 369
varav pensionskostnader	986 665	957 603
Summa	4 711 678	4 720 883

Medeltalet anställda	2017	2016
Totalt antal	129	130
Varav kvinnor	57%	56%

Könsfördelning ledande befattningshavare	2017	2016
Styrelsen inklusive VD	10	10
Varav kvinnor	40%	40%
Övriga ledande befattningshavare	6	6
Varav kvinnor	33%	33%

Rörlig ersättning

Rörlig ersättning avser målrelaterad ersättning till anställda, med en total kostnad om 2,4 (0,0) Mkr.

Företagsledningen och VD samt kontrollfunktionerna omfattas inte av målrelaterad ersättning. I övrigt har ingen rörlig ersättning utgått.

Ersättningar till ledande befattningshavare

Till styrelsens ordförande och de av bolagsstämman valda ledamöter utgår arvode enligt bolagsstämmans beslut. De två personalrepresentanterna erhåller inget arvode. Ersättning till verkställande direktören utgörs av fast månadslön samt pension. Till andra ledande befattningshavare utgörs ersättningen av fast månadslön. Med andra ledande befattningshavare avses de personer som tillsammans med verkställande direktören utgör företagsledning. Principer för ersättning till VD och ledande befattningshavare fastställs av bolagsstämman.

Redogörelse enligt Finansinspektionens allmänna råd om ersättningspolicy FFFS 2011:2 finns publicerat på Länsförsäkringar Södermanlands hemsida under: <https://www.lansforsakringar.se/sodermanland/om-oss/ersattningspolicy/>

Avgångsvederlag

I händelse av uppsägning från bolagets sida utgår avgångsvederlag till VD med två årslöner. För andra ledande befattningshavare utgår inget avgångsvederlag utan anställningsavtalet följer lag och kollektivavtal.

NOT 33 Arvode och kostnadsersättningar till ombud

	Fakturerade belopp		Löner och ersättningar		Sociala kostnader	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Fritidsombud	6 471 029	6 685 330	172 105	178 407	37 199	38 072
Specialombud	493 870	563 635	0	0	0	0
Summa	6 964 899	7 248 965	172 105	178 407	37 199	38 072

NOT 34 Arvode och kostnadsersättningar till revisorer

	2017	2016
	PwC	
Revisionsuppdrag	455 743	0
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdrag	50 000	0
KPMG		
Revisionsuppdrag	16 260	337 501
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdrag	33 000	19 038
Summa	555 003	356 539

NOT 35 Ersättningar till ledande befattningshavare

Ersättningar och övriga förmåner 2017	Grundlön,					Summa
	styrelsearvode	Rörlig ersättning	Övriga förmåner	Pensionskostnad	Övrig ersättning	
Caesar Åfors, Styrelsens ordförande	362 500	0	0	0	11 450	373 950
Peter Reuterström, Styrelsens vice ordförande	171 900	0	0	0	0	171 900
Birgitta Bohm, Styrelseledamot	115 600	0	0	0	0	115 600
Mikael Gerhardsson, Styrelseledamot	115 600	0	0	0	4 904	120 504
Ceilia Ingre, Styrelseledamot	121 600	0	0	0	2 826	124 426
Dan Nilsson, Styrelseledamot	130 600	0	0	0	0	130 600
Magnus Olsson, Styrelseledamot	115 600	0	0	0	3 840	119 440
Anna-Greta Lundh, Verkställande direktör	1 682 909	0	51 676	986 665	1 035	2 722 285
Övriga ledande befattningshavare (6 personer)	4 924 326	0	334 078	2 176 080	43 765	7 478 249
Summa	7 740 635	0	385 754	3 162 745	67 820	11 356 954

Ersättningar och övriga förmåner 2016	Grundlön,					Summa
	styrelsearvode	Rörlig ersättning	Övriga förmåner	Pensionskostnad	Övrig ersättning	
Caesar Åfors, Styrelsens ordförande	326 250	0	0	0	14 854	341 104
Peter Reuterström, Styrelsens vice ordförande	223 500	0	0	0	14 081	237 581
Birgitta Bohm, Styrelseledamot	119 000	0	0	0	0	119 000
Mikael Gerhardsson, Styrelseledamot	119 000	0	0	0	3 994	122 994
Ceilia Ingre, Styrelseledamot	119 000	0	0	0	1 795	120 795
Dan Nilsson, Styrelseledamot	146 000	0	0	0	1 400	147 400
Hans-Christer Palmers, Styrelseledamot	119 000	0	0	0	0	119 000
Anna-Greta Lundh, Verkställande direktör	1 680 907	0	79 052	957 603	0	2 717 562
Övriga ledande befattningshavare (6 personer)	4 747 441	0	283 284	1 870 927	26 650	6 928 302
Summa	7 600 098	0	362 336	2 828 530	62 774	10 853 738

NOT 36 Tilläggsupplysningar försäkringsrörelsen

Försäkringsklasser

	Totalt 2017	Olycks- fall och sjukdom	Motor ansvar mot tredje man	Motor övriga klasser	Brand- o annan egend.skada	Allmän ansvarighet	Rätts- skydd	Summa direkt försäkring	Mottagen åter- försäkring
Premieinkomst, brutto	662 332 671	36 109 379	99 841 486	175 422 535	276 104 535	20 421 294	13 222 025	621 121 254	41 211 417
Premieintäkt, brutto	652 817 994	33 256 653	99 304 965	174 308 830	272 198 621	20 083 852	13 039 182	612 192 102	40 625 892
Försäkringsersättningar, brutto	483 125 136	30 707 786	80 278 077	132 029 961	201 364 477	6 365 732	8 326 471	459 072 504	24 052 632
Driftskostnader, brutto	84 458 541	5 214 953	12 847 130	18 226 606	42 746 632	3 101 709	2 052 226	84 189 256	269 285
Resultat av avgiven återförsäkring	-40 010 040	-1 387 611	-4 266 781	-5 413 717	-27 834 099	-442 403	-665 429	-40 010 040	0
Skadeprocent brutto	74,0%	92,3%	80,8%	75,7%	74,0%	31,7%	63,9%	75,0%	59,2%

Försäkringsklasser

	Totalt 2016	Olycks- fall och sjukdom	Motor ansvar mot tredje man	Motor övriga klasser	Brand- o annan egend.skada	Allmän ansvarighet	Rätts- skydd	Summa direkt försäkring	Mottagen åter- försäkring
Premieinkomst, brutto	631 038 542	29 053 032	95 098 022	171 729 847	265 331 300	17 588 648	12 468 108	591 268 957	39 769 585
Premieintäkt, brutto	618 820 844	29 215 357	94 232 379	165 853 491	259 852 170	17 262 852	12 207 045	578 623 294	40 197 550
Försäkringsersättningar, brutto	485 313 283	35 610 731	66 037 839	134 071 297	206 120 160	9 564 501	8 907 076	460 311 603	25 001 680
Driftskostnader, brutto	97 086 038	5 157 221	12 911 589	18 953 553	53 979 260	3 242 485	2 568 785	96 812 894	273 144
Resultat av avgiven återförsäkring	-52 206 113	-943 066	-28 064 783	-4 954 173	-17 845 671	-159 054	-239 366	-52 206 113	0
Skadeprocent brutto	78,4%	121,9%	70,1%	80,8%	79,3%	55,4%	73,0%	79,6%	62,2%

NOT 37 Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder

Koncernen

Moderbolaget

2017-12-31	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar						
Immateriella tillgångar	1 401 489	4 204 465	5 605 954	1 401 489	4 204 465	5 605 954
Aktier och andelar	100 199 205	2 655 914 310	2 756 113 515	100 199 205	2 123 317 636	2 223 516 841
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	127 395 298	698 354 790	825 750 088	127 395 298	698 354 790	825 750 088
Övriga finansiella placeringstillgångar	0	7 700 000	7 700 000	0	7 700 000	7 700 000
Depåer hos företag som avgivi återförsäkring	219 471	0	219 471	219 471	0	219 471
Avsättning för oreglerade skador	59 998 490	170 432 126	230 430 616	59 998 490	170 432 126	230 430 616
Fordringar avseende direkt försäkring	187 050 940	0	187 050 940	187 050 940	0	187 050 940
Fordringar avseende återförsäkring	17 793 880	0	17 793 880	17 793 880	0	17 793 880
Övriga fordringar	35 390 842	0	35 390 842	35 390 842	0	35 390 842
Materiella tillgångar	0	6 196 764	6 196 764	0	6 196 764	6 196 764
Aktuell skattefordran	12 661 410	0	12 661 410	12 661 410	0	12 661 410
Likvida medel	93 177 443	0	93 177 443	93 068 907	0	93 068 907
Upplupna ränteutgifter	6 918 391	0	6 918 391	6 918 391	0	6 918 391
Förutbetalda anskaffningskostnader	16 921 400	0	16 921 400	16 921 400	0	16 921 400
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	12 179 527	0	12 179 527	12 179 527	0	12 179 527
Summa tillgångar	671 307 786	3 542 802 455	4 214 110 241	671 199 250	3 010 205 781	3 681 405 030
Skulder						
Återbäring och rabatter	97 850 000	5 150 000	103 000 000	97 850 000	5 150 000	103 000 000
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	203 738 099	66 471 582	270 209 681	203 738 099	66 471 582	270 209 681
Oreglerade skador	279 304 752	930 561 483	1 209 866 235	279 304 752	930 561 483	1 209 866 235
Pensioner och liknande förpliktelser	2 122 853	677 147	2 800 000	2 122 853	677 147	2 800 000
Uppskjutna skatteskulder	0	368 954 808	368 954 808	0	231 797 579	231 797 579
Övriga avsättningar	143 424	1 147 359	1 290 783	143 424	1 147 359	1 290 783
Skulder avseende direkt försäkring	80 056 635	0	80 056 635	80 056 635	0	80 056 635
Skulder avseende återförsäkring	13 847 987	0	13 847 987	13 847 987	0	13 847 987
Aktuella skatteskulder	0	0	0	0	0	0
Övriga skulder	103 905 382	0	103 905 382	103 905 382	0	103 905 382
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	14 338 894	0	14 338 894	14 338 894	0	14 338 894
Summa skulder	795 308 026	1 372 962 379	2 168 270 405	795 308 026	1 235 805 150	2 031 113 176

NOT 38 Disposition av företagets vinst eller förlust**Moderbolaget****Till stämmans förfogande står följande vinstmedel**

- balanserat resultat	813 597 949
- årets resultat	107 192 456
Summa	920 790 405

Styrelsen föreslår att vinstmedlen balanseras i ny räkning.

NOT 39 Väsentliga händelser efter räkenskapsårets slut

Inga väsentliga händelser har inträffat efter verksamhetsårets slut.

NOT 40 Transaktioner med närstående**Närståendetransaktioner med dotterbolag Strimlusen Förvaltnings AB**

	2017	2016
Erhållna utdelningar	0	3 800 000
Lämnade aktieägartillskott	74 995 419	75 000 000
Skulder på närstående per 31 december	74 238 119	0

Länsförsäkringsgruppen

De 23 länsbolagen har valt att organisera den gemensamma verksamheten i Länsförsäkringar AB-koncernen. Koncernen har fått i uppdrag av länsförsäkringsbolagen att bedriva verksamhet inom områden där storskalighet är en avgörande konkurrensfördel och att tillhandahålla sådan service till länsförsäkringsbolagen som av effektivitetsskäl ska produceras och tillhandahållas gemensamt inom Länsförsäkringar.

Som närstående räknar Länsförsäkringar Södermanland, förutom det egna dotterbolaget, även övriga bolag inom länsförsäkringsgruppen.

Inom länsförsäkringsgruppen förekommer transaktioner mellan närstående av såväl engångskaraktär som av löpande karaktär. Till transaktion av engångskaraktär hör köp och försäljning av tillgångar och liknande transaktioner, dessa är normalt av begränsad omfattning. Till transaktioner av löpande karaktär hör tjänster som tillhandahålls av Länsförsäkringar AB gentemot länsförsäkringsbolag avseende utförandet av utvecklingsprojekt och service.

Prissättningen för affärsverksamheten är gjord på marknadsmässiga villkor. Prissättningen av serviceverksamhet inom länsförsäkringsgruppen baseras på direkta och indirekta kostnader. Totalt sett syftar prissättningen till att fördela kostnaderna rättvist inom länsförsäkringsgruppen utifrån förbrukning. Gemensamma utvecklingsprojekt och gemensam service är kollektivt finansierade och faktureras utifrån beslutad fördelingsnyckel.

Under 2017 har bolaget haft transaktioner med Länsförsäkringar AB och dess koncernbolag. Dels utgörs dessa transaktioner av kostnader för gemensam service och gemensam utveckling och dels av provisionsersättningar avseende försäljning och kundvård för den av Länsförsäkringar Södermanland förmedlade affären, vilket framgår av not 9. Utöver detta har även transaktioner skett vilka syftar till att reglera den interna och externa återförsäkringsaffären.

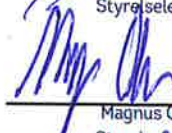
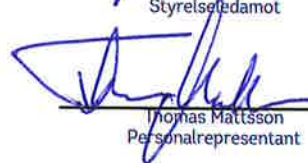
Länsförsäkringar Södermanland har även under året betalt provision till Länsförsäkringar Mäklarservice avseende den mäklade försäljningen.

Närstående nyckelpersoner

Till närstående nyckelpersoner räknas styrelseledamöter och ledande befattningshavare i Länsförsäkringar Södermanland och dess dotterbolag och nära familjemedlemmar till dessa. Ersättning till närstående nyckelpersoner framgår av not 35.

u

Nyköping den 15 mars 2018

Caesar Afors
OrdförandePeter Reuterström
Vice ordförandeBirgitta Bohm
StyrelseledamotMikael Gerhardsson
StyrelseledamotCecilia Ingre
StyrelseledamotDan Nilsson
StyrelseledamotMagnus Olsson
StyrelseledamotEva Pettersson
PersonalrepresentantAnna-Greta Lundh
Verkställande direktörThomas Mattsson
PersonalrepresentantMin revisionsberättelse har lämnats ~~den 14~~ den 15 mars 2018Eva Fällén
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Länsförsäkringar Södermanland, org.nr 519000-6519

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Uttalanden

Jag har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Länsförsäkringar Södermanland för 2017. Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), såsom de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och resultaträkningen och rapport om finansiell ställning för koncernen.

Mina uttalanden i denna rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen är förenliga med innehållet i den kompletterande rapport som har överlämnats till moderbolagets och koncernens revisionsutskott i enlighet med revisorsförordningens (537/2014) artikel 11.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Jag är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Detta innefattar att, baserat på min bästa kunskap och övertygelse, inga förbjudna tjänster som avses i revisorsförordningens (537/2014) artikel 5.1 har tillhandahållits det granskade bolaget eller, i förekommande fall, dess moderföretag eller dess kontrollerade företag inom EU.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Övrig upplysning

Revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen för räkenskapsåret 2016 har utförts av en annan revisor som lämnat en revisionsberättelse daterad 17 mars 2017 med omodifierade uttalanden i Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen.

Min revisionsansats

Revisionens inriktning och omfattning

Jag utformade min revision genom att fastställa väsentlighetsnivå och bedöma risken för väsentliga felaktigheter i de finansiella rapporterna. Jag beaktade särskilt de områden där verkställande direktören och styrelsen gjort subjektiva bedömningar, till exempel viktiga redovisningsmässiga uppskattningar som har gjorts med utgångspunkt från antaganden och prognoser om framtida händelser, vilka till sin natur är osäkra. Liksom vid alla revisioner har jag också beaktat risken för att styrelsen och verkställande direktören åsidosätter den interna kontrollen, och bland annat övervägt om det finns belegg för systematiska avvikelser som givit upphov till risk för väsentliga felaktigheter till följd av oegentligheter.

Jag anpassade min revision för att utföra en ändamålsenlig granskning i syfte att kunna uttala mig om de finansiella rapporterna som helhet, med hänsyn tagen till koncernens struktur, redovisningsprocesser och kontroller samt den bransch i vilken koncernen verkar.

Väsentlighet

Revisionens omfattning och inriktning påverkades av min bedömning av väsentlighet. En revision utformas för att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida de finansiella rapporterna innehåller några väsentliga felaktigheter. Felaktigheter kan uppstå till följd av oegentligheter eller fel. De betraktas som väsentliga om enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användarna fattar med grund i de finansiella rapporterna.

Baserat på professionellt omdöme fastställde jag vissa kvantitativa väsentlighetstal, däribland för den finansiella rapporteringen som helhet. Med hjälp av dessa och kvalitativa överväganden fastställde jag revisionens inriktning och omfattning och mina granskningsåtgärders karaktär, tidpunkt och omfattning, samt att bedöma effekten av enskilda och sammantagna felaktigheter på de finansiella rapporterna som helhet.

Särskilt betydelsefulla områden

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt min professionella bedömning var de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen för den aktuella perioden. Dessa områden behandlades inom ramen för revisionen av, och i mitt ställningstagande till, årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet, men jag gör inga separata uttalanden om dessa områden.

Särskilt betydelsefullt område

Hur min revision beaktade det särskilt betydelsefulla området

Värdering av avsättning för oreglerade skador

Avsättning för oreglerade skador utgör en väsentlig balanspost som baseras på beräkningar och bedömningar om framtida utfall av kostnaden för inträffade skador. Faktorer som beaktas vid bedömningen är bl a avvecklingstid och skademönster.

Bolaget använder vedertagna aktuariella metoder för beräkningarna av avsättningar för oreglerade skador. Bolagets avsättningar består av ett flertal olika produkter där egenskaper hos produkterna påverkar beräkningsmodellerna.

Se not 1 till årsredovisningen – Redovisningsprinciper (Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna samt Avsättning för oreglerade skador), not 2 - Risker och riskhantering samt not 23 - Avsättning för oreglerade skador

Mina revisionsåtgärder har omfattat, men inte uteslutande utgjorts av:

Bedömning av utformning och testning av effektiviteten hos kontrollerna inom processerna för att beräkna oreglerade skador. Dessa kontroller avser bl a kontroller av indata, kontroller av aktuariella beräkningar, kontroller inom rutinen för skadereglering och bokföring.

Min granskning har också omfattat bedömningar av använda aktuariella metoder och modeller. Jag har även utmanat och bedömt företagsledningens antaganden.

Vidare har jag utfört egna beräkningar för att säkerställa att avsättningarna är rimliga. PwC:s egna aktuarier biträdde vid revisionen.

Värdering av finansiella instrument som värderas till verkligt värde i nivå 3

I värderingen av finansiella instrument i nivå 3 används icke observerbara indata för beräkningar av verkligt värde. Bolagets aktier i nivå 3 utgör en väsentlig del av balansposten aktier och andelar.

Se not 1 till årsredovisningen – Redovisningsprinciper (Finansiella instrument) samt not 14 – Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder per värderingskategori.

Jag har granskat bolagets processer för värdering av nivå 3-innehav. Jag har även bedömt de modeller och metoder som bolaget använder vid värderingen.

För värderingar som är beroende av icke observerbara indata eller som kräver en högre grad av bedömningar har jag utmanat de antaganden och metoder som bolaget använt. Jag har även baserat på bolagets värderingar utfört kontrollberäkningar.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i

försäkringsföretag och, vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS, såsom de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Mina mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- Drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- inhämtar jag tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernredovisningen. Jag ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Jag är ensamt ansvariga för mina uttalanden.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

Jag måste också förse styrelsen med ett uttalande om att jag har följt relevanta yrkesetiska krav avseende oberoende, och ta upp alla relationer och andra förhållanden som rimligen kan påverka mitt oberoende, samt i tillämpliga fall tillhörande motåtgärder.

Av de områden som kommuniceras med styrelsen fastställer jag vilka av dessa områden som varit de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen, inklusive de viktigaste bedömda riskerna för väsentliga felaktigheter, och som därför utgör de för revisionen särskilt betydelsefulla områdena. Jag beskriver dessa områden i revisionsberättelsen såvida inte lagar eller andra författningar förhindrar upplysning om frågan.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver min revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har jag även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Länsförsäkringar Södermanland för år 2017 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Jag tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Jag är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets och koncernens ekonomiska situation, och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Mitt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed mitt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget
- på något annat sätt handlat i strid med försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Mitt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed mitt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på min professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att jag fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som

är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Jag går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för mitt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för mitt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har jag granskat om förslaget är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Eva Fällén vid Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB, 113 97 Stockholm utsågs till Länsförsäkringar Södermanlands revisor av bolagsstämman den 4 april 2017 och har varit bolagets revisor sedan dess.

Stockholm den 19 mars 2018

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Eva Fällén', is written over a faint, light blue horizontal line.

Eva Fällén
Auktoriserad revisor